VERSLAG

Betreft: **Consultatie herziening On the way to PlanetProof Plantaardige Producten PP.6**
Datum: 24 april - 23 mei 2025 (consultatieperiode); 13 mei (Engelstalige hoorzitting); 15 mei (Nederlandstalige hoorzitting)
Vastgesteld: 23 oktober 2025

Inleiding

Dit verslag bevat alle schriftelijke en mondelinge inbreng van de consultatieperiode en de antwoorden en besluiten die door het College van Deskundigen zijn vastgesteld. De consultatieperiode is onderdeel van het herzieningsproces. Verder bestaat het herzieningsproces onder andere uit vergaderingen van de internationale Begeleidingscommissie, de Teelttechnische Werkgroep (TTW) en themawerkgroepen. Alle belanghebbenden kregen tijdens de consultatieperiode de gelegenheid om te reageren op de wijzigingsvoorstellen in het conceptschema dat in week 17 is gepubliceerd. Naast schriftelijke reacties zijn er mondelinge reacties gegeven tijdens de Engelstalige hoorzitting op 13 mei en een Nederlandstalige hoorzitting op 15 mei. Schemaversie PP.6 zal uiterlijk 1 november 2025 worden gepubliceerd en geldig zijn vanaf 1 januari 2026. De Engelstalige en Spaanstalige bijdragen zijn rechtstreeks in hun eigen taal beantwoord. – *The English and Spanish contributions have been answered directly in their respective languages. – Las aportaciones en inglés y en español se han respondido directamente en su propio idioma.*

Inhoud

Te certificeren producten en gewassen 3
Aanmelding, inspectie en consequenties van tekortkomingen 4
1. Energie en Klimaat 7
2. Gewasbescherming 11
3. Biodiversiteit 61
4. Bodemkwaliteit 71
5. Bemesting 75
6. Water 81
7. Materiaalgebruik en Afvalstromen 94
8. Algemene Eisen 96
Overige inbreng 97

Te certificeren producten en gewassen

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
Certificering voor On the way to PlanetProof Plantaardige Producten (pagina 5)			
1)	• Linker kolom bullet 2: U voldoet aan alle (verplichte) eisen van het certificatieschema. Als je aan eisen voldoet ben je nog niet verplicht te certificeren. Volgens mij moet dit zijn: Indien u als certificaathouder een dienst uitbesteedt dient de dienstverlener aan dezelfde eisen te voldoen als wanneer de keurmerkhouder de dienst zelf uitvoert. • Bullet 3,4 en 5 hebben niets te maken met de verplichting tot certificeren.	De strekking is inderdaad dat bij het uitbesteden van activiteiten, deze dienstverlener aan dezelfde eisen moet voldoen. De onderste drie bolletjes zeggen niets over de verplichting tot certificeren. Dit wordt tekstueel aangepast.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
2)	Pag. 7 Onder de bullet “afmelding” staat een verwijzing naar eis 8.8 dit moet 8.9 zijn.	Terechte opmerking. De verwijzing wordt aangepast naar 8.9.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
3)	Pagina 5: Eerste kolom: Uitbesteed moet met dt Pagina 5: Derde kolom: "die leiden tot" i.p.v. "die leiden van"	Terecht. Deze punten worden aangepast.	M. van Es, Kiwa VERIN (schriftelijk)

Aanmelding, inspectie en consequenties van tekortkomingen

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
Onaangekondigde inspecties			
4)	Pagina 8: de onaangekondigde audits kunnen plaatsvinden bij 10% van de bedrijven. De keuze of een onaangekondigde audit plaatsvindt ligt bij de CI. Wat gebeurt er als de CI bij meer dan 10% van de bedrijven een onaangekondigde audit wenst uit te voeren? Volgens de norm is het aantal beperkt tot 10%.	Er wordt een minimumpercentage onaangekondigde inspecties vereist. Deze eis draagt bij aan de integriteit en betrouwbaarheid van het keurmerk. Vanuit de praktijk is gebleken dat 5% passender is dan 10%. Het is aan de certificatie-instelling en de schemabeheerder om de selectie van eisen resp. bedrijven te bepalen ten behoeve van de onaangekondigde inspecties. Dit zal vooral gebeuren op basis van een risico-inschatting voor een specifiek bedrijf, gewas, teeltsysteem en/of seizoen. De afspraken hierover worden buiten het schema om met de certificerende instellingen gemaakt.	M. van Es, Kiwa VERIN (schriftelijk)
Uitbreiding scope naar Marokko			
	Geen inbreng	SMK heeft onderzocht of de certificatiescope kan worden uitgebreid naar Noord-Afrika, waarbij de aandacht vooral uitging naar Marokko. In het conceptschema stond dit als mogelijkheid vermeld. Er is nu besloten om deze uitbreiding niet door te voeren, omdat er onvoldoende bewijs is dat milieurisico's voorkomen en schema-eisen geborgd kunnen worden.	n.v.t.

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
Tekstueel			
5)	Pag. 9 Onder de tabel op deze pagina staan 2 verwijzingen bij de laatste wordt verwezen naar eis 8.8 dit moet 8.9 zijn en in dezelfde zin staat 8.9 dit moet 8.10 zijn.	Terechte opmerkingen. De verwijzingen worden aangepast.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
0.0 Puntenscore keuzemaatregelen en compensatie maluspunten			
6)	Het minimumaantal bonuspunten moet hoger worden vastgesteld. Op dit moment zijn er 10 punten verplicht om te behalen. De verplichte punten, die binnen een categorie behaald moeten worden (water, biodiversiteit en binnenkort ook bodemkwaliteit/bemesting) vallen onder deze 10 punten. Het invoeren van verplichte bonuspunten voor bodemkwaliteit en bemesting, waar verbetering te behalen valt, is een goede stap. Het totale aantal verplichte punten (10) blijft echter gelijk. Hoeveel extra impact wordt er gerealiseerd? En wat zegt dit over de andere bonuspunten die mogelijk 'wegvallen'? Zijn deze minder belangrijk? Het commentaar is dus dat het totaal verplichte aantal punten mee zou moeten stijgen. Het bonussysteem en het verhogen van de punten bieden een mooie kans om de impact van boeren te vergroten op een manier die zij zelf kunnen kiezen. Zo blijft er flexibiliteit, maar wordt er meer impact gemaakt.	Er is besloten om niet te sleutelen aan het minimum aantal bonuspunten maar om een verplicht aantal punten op bepaalde thema's te eisen én om het gebruik van Kandidaten voor Vervangen zwaarder te belasten met 2 maluspunten in plaats van 1.	T. Wentzel, Urgenda (schriftelijk)
7)	De mogelijkheid tot het behalen van bonuspunten is bijna gehalveerd. Het wordt dus zeer moeilijk om überhaupt voldoende bonuspunten te behalen.	In deze inbreng is dit onvoldoende onderbouwd. Het aantal te behalen bonuspunten is vergelijkbaar met het bestaande schema, alleen iets minder zichtbaar. Met name bij biodiversiteit speelt dit; De bonuspunten worden ingerekend bij de tool biodiversiteitsplan/ habitatinventarisatie. Zie verder antwoord bij vraag 6.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
0.1 Digitale checklist			
8)	In de norm staat checklist invullen = major. Audit moet voortaan via Agriplace worden uitgevoerd. Door in Agriplace alle punten te moeten invullen vul je toch de volledige "checklist" in? Kan iemand uitsluitsel geven of dit ook voldoende is? Voldoet dit aan "een andere geschikte checklist". De norm is hier niet specifiek genoeg in. Dit kan discussie opleveren tijdens een audit.	Er is vrijheid voor de onderneming te kiezen welke checklist wordt gebruikt voor de eigen voorbereiding; de online checklist myPlanetProof is niet verplicht voor telers. Er zijn ook checklists van telersverenigingen die hiervoor passend zijn. De inspecteur kan beoordelen in hoeverre een gebruikte checklist past bij het actuele schema van eisen.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)

1. Energie en Klimaat

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 1.2 Berekening broeikasgasemissie			
9)	Zorgen over de berekening van broeikasgasemissies. Er zijn meerdere onduidelijkheden over hoe de broeikasgasemissie precies wordt berekend: • Wordt het gebruik van groene elektriciteit volledig meegerekend in de berekening? • Wordt terug geleverde elektriciteit aan het net wel of niet verrekend met de uitstoot? • LED-verlichting zorgt voor minder stralingswarmte, waardoor meer warmte-inzet bovenin de kas nodig is. Wordt hiermee rekening gehouden? De glastuinbouwsector gebruikt WKK's en LED-installaties ook om bij te dragen aan de stabiliteit van het elektriciteitsnet (het afvlakken van pieken en dalen). Dit kan leiden tot een toename in warmte- en elektriciteitsverbruik. Wordt deze systeembijdrage meegenomen in de emissieberekening?	Vanaf 2025 wordt ingekochte elektriciteit niet meer gesaldeerd tegen de aan het net geleverde elektriciteit. De emissies van stroom tellen mee daar waar de stroom wordt gebruikt. Gebruik van groene stroom heeft dus een positieve invloed (lagere emissie) op de berekening, emissie van WKK-stroom die aan het net is geleverd rust niet op het bedrijf. Er staat een document met toelichting van de reken-methode op de website www.Planetproof.eu, dat document wordt inhoudelijk nog bijgewerkt. De stralingsbijdrage van belichting wordt niet verrekend in de norm, dus is zelfs een relatief voordeel voor belichtende telers.	P. Haenen, ZON Fruit & Vegetables B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
10)	Telers storen zich met toenemende mate aan de toenemende hoeveelheid energiebestanden en CO_2-berekeningen die zij verplicht moeten aanleveren. Deze bestanden bevatten complexe rekenformules over broeikasgasemissies, waar de gemiddelde auditor geen inhoudelijke kennis van heeft en waarvan de juistheid in de praktijk niet controleerbaar blijkt. Dit levert onnodige administratieve belasting op, zonder aantoonbare meerwaarde voor de controle of verduurzaming. Wij willen benadrukken dat onze energieverbruiken volledig transparant en goed geregistreerd zijn, en desgewenst direct inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Het huidige systeem van energie- en emissierapportage leidt vooral tot tijdsverlies en frustratie bij ondernemers, terwijl het geen aantoonbare bijdrage levert aan effectievere monitoring of verduurzaming. LTO roept op tot een praktisch uitvoerbare en controleerbare werkwijze die beter aansluit op de realiteit van ondernemers: minder rekenmodellen, meer focus op feitelijke data, eenvoud in aanlevering en begrijpelijkheid voor zowel boer als auditor.	De voorgeschreven rekenmodule is zo opgezet dat een inspecteur de berekeningen niet hoeft te snappen, maar alleen moet controleren of de ingevoerde waarden overeenkomen met facturen en meters – dus de feitelijke data die worden gevraagd. Verschillende andere keurmerken (LEAF, Beter Voor Natuur en Boer) accepteren de SMK-berekeningen, wat een stap in de richting is van beheersing van administratieve lasten. SMK werkt graag mee aan harmonisatie van methoden en berekeningen en overlegt hierover bv. al met stakeholders over de PEF-CR methoden. SMK staat open voor concrete verzoeken tot verdere afstemming. In de bedekte teelten draagt de berekening bij aan controle van de eisen, in overige teelten aan de bonuspunten en de maat-schappelijke verantwoording via berekening van aandeel duurzame energie in het totaal. Verduurzaming van energiegebruik is een belangrijk maatschappelijk thema.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
11)	Zowel de broeikasgasemissietool als het bedrijfsplan met inventarisatie habitat voor biodiversiteit zijn een soort van black-box. Je vult iets in en er komt iets uit. Wanneer je bedrijven wilt bewegen tot verbetering, is het goed om ook te laten zien wat precies het effect van een maatregel is. Doordat de berekening of scores tot stand komen in beveiligde cellen, heb ik geen idee met welke maatregel ik het verst kom. Een uitgebreidere toelichting zou zeer welkom zijn!	Er staat een toelichtend document voor broeikasgasemissieberekeningen op de website www.planetproof.eu (moet nog geactualiseerd worden). De habitatberekeningen zijn rechttoe-rechtaan: elke m2 of ha telt voor dat oppervlak mee in het totaal.	C. Boelens, Boelens Akkerbouw en Groenteteelt (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 1.3 Norm voor broeikasgasemissie			
12)	Is er ruimte om een afwijkende norm toe te passen voor teeltbedrijven met een geavanceerdere kasuitrusting, een lager energiegebruik en een sterkere focus op gesloten teeltsystemen?	De insteek is om deze bedrijven, die juist een lagere emissie realiseren, te belonen met meer bonuspunten omdat ze het beter doen. Een lagere norm zou er uit zien als straf, niet de bedoeling van het keurmerk.	J. Posthuma, Harvest House (hoorzitting 13 mei)
Eis 1.4 Duurzame stroom open teelten en cellenteelten			
13)	Moet groene stroom Nederlandse stroom zijn? In de CO2-Prestatieladder moet namelijk worden bewezen dat het om groene stroom gaat dat in Nederland is opgewekt.	Groene stroom moet Europees opgewekt zijn. Een herkomst-eis geeft een verdere stimulans aan verduurzaming van de stroomopwekking en past bij het Europese karakter van het keurmerk en de verkoppeling van de nationale stroomnetten.	A. de Vries, Boot & Dart Boomkwekerijen (hoorzitting 15 mei)
14)	Is er ruimte in het schema voor telers die in een gebied zitten waar netcongestie een probleem is waardoor ze niet kunnen investeren in verduurzaming?	Het schema beloont lagere emissie, en wat vereist wordt is haalbaar zonder verregaande elektrificatie.	J. Posthuma, Harvest House (hoorzitting 13 mei)
15)	Wij achten het niet haalbaar dat alle elektriciteit afkomstig is van hernieuwbare bronnen. Op veel leveringspunten is er geen aanbod van bedrijven die aan dit criterium voldoen. Wij hechten veel waarde aan het gebruik van hernieuwbare energie voor zover dat mogelijk is, maar het bereiken van 100% zal onmogelijk zijn en zou betekenen dat we deze certificering moeten opgeven. Voor certificeringen in Spanje: zal deze eis als 'major' worden aangemerkt vanaf 1-1-2026, zoals aangegeven in versie PP5, of is deze pas van toepassing zodra versie 6 van kracht wordt op 31 mei 2026? (*vertaald vanuit Spaans*)	In heel Europa is groene stroom beschikbaar en leveren energiebedrijven stroom van verschillende mixen. Als het niet haalbaar is, kan met onderbouwing (verklaring van energiebedrijf of autoriteit) ontheffing worden aangevraagd – eventueel per regio/land. Het college zal daarover een besluit nemen. Voor Spanje is deze eis van toepassing vanaf de ingangsdatum van versie 6, dus uiterlijk vanaf 1 juni 2026 of per onderneming eerder wanneer deze kiest om de inspectie onder PP.6 te laten plaatsvinden. *El aportante ha respondido directamente en español.*	S. Martínez Muñoz, Consultaría Susana Martínez (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 1.5 Warmtekoeling			
16)	De huidige eis leidt mogelijk tot een onterechte major-normafwijking bij telers met oudere WKK-installaties waarin noodkoelers aanwezig zijn, maar niet worden gebruikt. Uit navraag blijkt dat nieuwe WKK's standaard géén noodkoeler meer hebben en dat bestaande noodkoelers zelden tot nooit actief zijn. Het verwijderen van een ongebruikte noodkoeler is bovendien kostbaar en technisch omslachtig. Voorstel: Pas de beoordeling aan. Maak onderscheid tussen het fysiek aanwezig zijn van een noodkoeler en het feitelijk gebruik. Een ongebruikte noodkoeler zou geen major moeten opleveren.	Bij navraag in het netwerk (adviseurs, afzetcoöperatie) was de terugkoppeling dat dit geen knelpunt is. Verwijdering is niet noodzakelijk, ontkoppeling of onderbouwing met 0 draaiuren in te inspecteren periode is voldoende om aan te tonen dat de installatie niet wordt gebruikt. Bedrijfs-voering is mogelijk en wenselijk zonder inzet van noodkoelers.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
Keuzemaatregel 1.8 Inzicht in emissie van stroomproductie			
17)	Bij contracten voor groene stroomproductie waarin aangetoond dat de stroom geproduceerd wordt in bepaalde tijdvakken. Is dit iets wat al wordt toegepast?	Het klopt dat dit vanuit netstroom nog niet mogelijk is, maar energiespecialisten geven aan dat dit wel de logische volgende ontwikkelstap is in de energiemarkt. Het staat in het schema zodat, wanneer dit zal worden toegepast, het wel beloond kan worden. Er is geen verplichting. Bij eigen productie van duurzame stroom zal er gelijktijdig eigen verbruik van deze stroom zijn; dat voldoet aan de voorwaarde van uurmatching. De rekenmodule voor broeikasgasemissie zal dit ook in beeld gaan brengen.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei)
18)	Voor zover bij ons bekend, verstrekken energiebedrijven de in dit normpunt gevraagde rapportages niet. Daardoor is het onduidelijk in welke situaties een teler bonuspunten op dit punt kan verkrijgen. Vraag: Kunnen jullie verduidelijken welke informatie precies nodig is, wie die moet leveren, en onder welke voorwaarden dit tot bonuspunten leidt?		P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

2. Gewasbescherming

	Vraag/opmerking:	Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Algemeen			
19)	Chemie vrije status. Is het mogelijk om bij de OTWTPP audit te laten toetsen of het bedrijf helemaal geen chemie meer gebruikt en hiervoor een specifiek certificaat op product niveau kan krijgen. • Borging middels audit • En middels residumonstering *Aanvulling hoorzitting:* Er is behoefte aan het aantoonbaar maken voor kwekers van sierteeltproducten dat ze geen chemische gewasbescherming meer gebruiken. Dat is momenteel niet mogelijk met On the way to PlanetProof. Als het kan meenemen in de herziening van het schema en anders bijvoorbeeld een add-on ontwikkelen.	Standaardopname van een eis voor chemievrije teelt zou betekenen dat iedereen hieraan moet voldoen, met een keuzemaatregel (zit er nu al in) kan een afnemer niet rekenen op het feit dat een teelt chemievrij is. De oplossing wordt gezocht om na de huidige herziening een oplossing te ontwikkelen voor de gevraagde optie 'chemievrije gewasbescherming', te denken valt hierbij aan een add-on. Residumonitoring en inspectie dienen dan hierop aangepast te zijn.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk en hoorzitting 13 mei)
20)	• In de markt zien wij steeds vaker een de vraag naar productie van sierteeltproducten zonder chemie, als zijnde biologisch. Skal-keur is hiervoor een antwoord, maar heeft binnen haar kaders ook haar beperkingen. MPS GreenerGrown is hier inmiddels op aan het voorsorteren. Op de institutionele markt is PlanetProof nog steeds de standaard. Echter merken wij de laatste jaren dat de vraag naar chemie vrij/biologische productie toeneemt. Wij denken dat middels een soort + certificaat hier voor PlanetProof/Groenkeur een kans ligt. Hiermee krijgen boomkwekerijen ook de gelegenheid om zich te onderscheiden, zonder de vele hobbels die binnen Skal-keur genomen moeten worden. Wij zouden graag met u bespreken wat de mogelijk om een dergelijk onderscheid te kunnen maken. U kunt contact met mij opnemen via de opgegeven contactgegevens.	Zie antwoorden bij punt 19.	A. de Vries, Boot & Dart Boomkwekerijen (schriftelijk) (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• *Aanvulling hoorzitting:* Er is groeiende behoefte bij zowel boomkwekerijen als in de maatschappij aan bewijs dat bepaalde chemische middelen niet worden gebruikt. De vraag naar biologische teelt neemt toe, maar is niet altijd haalbaar in de boomteelt vanwege specifieke eisen niet altijd haalbaar zijn. Met het oog op de toekomst zou een chemievrije teelt een belangrijk streven moeten zijn. Daarom pleiten we voor een aanvullende (plus-) certificering of add-on binnen bestaande systemen, waarmee aantoonbaar is dat er zonder chemische middelen wordt geteeld.		
21)	Is het een idee om een reductiepercentage te zetten op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met het doel om af te dwingen dat er minder middelen gebruikt gaan worden in de loop van de tijd?	On the way to PlanetProof is een certificering op basis van eisen en normen, niet van verbeteringen ten opzichte van het verleden. SMK beschikt op dit moment niet over de nodige infrastructuur om op zo'n wens in te spelen. Je zou dan moeten werken met een gemiddelde over 3 jaar om variabelen (weer, ziektedruk, etc.) uit te middelen. Vooralsnog wordt een reductiepercentage niet opgenomen, mogelijk wel bij een volgende herziening.	E. Wieringa, Intratuin (hoorzitting 13 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
22)	Het College van Deskundigen moet stoppen met bovenwettelijke eisen te stellen aan de gewasbescherming. De wettelijke eisen die gelden zijn streng genoeg. De middelen die toegepast mogen worden zijn sinds een paar jaar al zeer beperkt. Doen ze dit wel dan maken ze het telen onder Planet Proof bijna onmogelijk. Ook zorgen ze voor oneerlijke concurrentie met telers die niet aan PlanetProof hoeven te voldoen.	Het College van Deskundigen begrijpt dat bovenwettelijke eisen als belastend kunnen worden ervaren, en in de gewas-bescherming is het beschikbare (wettelijk toegelaten) middelenpakket krapper dan enkele jaren geleden. Toch is het stellen van bovenwettelijke (aanvullende) eisen onderdeel van On the way to PlanetProof, dit geldt ook voor gewasbescherming, die in de basis uitgaat van niet-chemische methoden. Certificering waarbij alleen voldaan wordt aan wettelijke voorwaarden biedt geen onderscheidend vermogen ten opzichte van gangbare teelt. De certificering streeft naar steeds verdere verduurzaming met aantoonbare milieuwinst. Het keurmerk blijft zoeken naar een werkbaar evenwicht tussen ambitieniveau en uitvoerbaarheid. Streven is verder wel dat extra kosten of aanvaardbare productiederving worden ondervangen door een adequate vergoeding.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
23)	Er zijn inmiddels talrijke producten op de markt die pretenderen de weerbaar-heid van het gewas te versterken tegen ziekten en plagen. Aangezien de definitie van een gewasbeschermingsmiddel ook schrijft over stoffen die levens-processen van planten beïnvloeden, niet zijnde meststoffen en niet zijnde bio-stimulanten, moeten veel stoffen met een claim over het versterken van de weerbaarheid tegen ziekten en plagen worden aangemerkt als gewas-beschermingsmiddel. Als stoffen met zo'n claim geen toelating hebben, is het niet toegestaan deze te gebruiken. Naar ons mening zou het certificatieschema een criterium moeten bevatten over het niet gebruiken van producten of stoffen zonder wettelijke toelating die claimen de weerbaarheid tegen ziekten en plagen te verhogen c.q. te bevorderen.	Binnen On the way to PlanetProof is beschreven dat te allen tijde binnen wettelijke bepalingen moet worden geopereerd. Als een stof of middel wordt ingezet met als doel het beschermen van het gewas tegen ziekten en plagen, dient hiervoor een wettelijke toelating te bestaan. Dat is al zo. Dit hoeft niet nog een keer expliciet in een criterium te worden omschreven	J. Ottenheim, Croplife NL (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
24)	Er komen nog afwegingen na de analyse door een onafhankelijk adviesbureau. Wordt hierover teruggekoppeld in het herzieningsproces. Het is voor partijen lastig om voor diverse teelten te bepalen hoe om te gaan met de consequenties.	Ja, zeker. Hierover wordt teruggekoppeld aan de Teelt Technische werkgroep in juni en september.	W. Bulk, BASF Agro (hoorzitting 15 mei)
Eis 2.3B/C Toegestane gewasbeschermingsmiddelen en biociden – Maluspunten			
25)	Aan het toekennen van maluspunten ligt nog altijd een niet-transparant proces ten grondslag. SMK / PlanetProof heeft bij de vorige keer toegezegd dit proces te verbeteren. Wat zijn de ontwikkelingen dienaangaande??	De methodiek voor de beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen beschrijft de criteria voor het toekennen van maluspunten aan actieve stoffen. In de bijlage staat per stof de score op de criteria aangegeven.	J. Ottenheim, Croplife NL (schriftelijk)
26)	Het toevoegen van maluspunten voor Lijst 2 is een goede ontwikkeling, maar het is onduidelijk hoe efficiënt dit gaat zijn gezien de hoogte van bonuspunten die in de keuzemaatregelen te halen zijn. In hoeverre laten historische beoordelingen zien dat de ingevoerde maluspunten ook daadwerkelijk effect gaan hebben op de keuzes in de bedrijfsvoering. Is daar een analyse aan voorafgegaan? In de huidige verdeling van malus- en bonuspunten kan met één keuzemaatregel een toepassing van een CfS worden gecompenseerd. Voor een efficiënt systeem is een verplicht aantal te nemen keuzemaatregelen of een substantiële verhoging van maluspunten noodzakelijk.	Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte geeft. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een Kandidaten voor Vervanging (KvV) het hoogst haalbare is. Twee maluspunten per KvV geeft enige ontmoediging voor het toepassen ervan: Er zal naar een alternatieve behandeling worden gezocht (minder maluspunten), dan wel zullen één of meer compenserende maatregelen moeten worden genomen (meer bonuspunten).	R. Westerhof, Natuur & Milieu (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
27)	De drie maluspuntentoekenning van CfS is om het gebruik te ontmoedigen, maar er wordt daarmee niet bereikt wat voor ogen wordt gesteld. Het is geen keuze voor een teler om die stoffen te gebruiken, omdat ze hard nodig zijn.	Een eerste analyse over meerdere jaren liet zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte gaf. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een Kandidaten voor Vervanging (KvV) het hoogst haalbare is. 2 maluspunten geeft nog steeds enige ontmoediging en/of er dienen meer compenserende maatregelen worden genomen. Het geeft toch enige stimulans voor het zoeken naar alternatieve (bij voorkeur niet-chemische) methoden ter voorkoming of bestrijden van een ziekte of plaag. Als die mogelijkheden er niet (meer) zijn, zit is er enige milieuwinst vanwege de compenserende maatregelen. En de keurmerkhouder speelt alvast enigszins in op de te verwachten situatie dat de KvV daadwerkelijk niet meer toegelaten is.	M. Vullings, FruitMasters (hoorzitting 15 mei)
28)	Drie maluspunten per toepassing van bepaalde actieve stoffen zou volgens de toelichting moeten zorgen voor ontmoediging van het gebruik van deze stoffen. Aangezien er geen tot weinig keuze is in het gebruik van GBM zal deze maatregel niet tot het beoogde doel leiden. Het sentiment dat gebruik van GBM/maluspunten kunnen worden gecompenseerd door bonuspunten zal hierdoor toenemen, wat de betrouwbaarheid van het schema niet ten goede zal komen.	Zie antwoord bij punt 27. Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte gaf. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een Kandidaten voor Vervanging (KvV) het hoogst haalbare is.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
29)	De gehele systematiek van maluspunten voor milieu kritische gewasbeschermingsmiddelen wordt te ingewikkeld. Door de voorgestelde wijzigingen in het conceptschema ontstaat de situatie dat er 9 verschillende soorten werkzame stoffen zijn, wat voor een teler, b.v. bij het opmaken van het IPM-plan of het achteraf berekenen van malus-/bonuspunten vrijwel niet meer te overzien en correct te doen is. Door de wijzigingen bestaan de volgende "lijstjes": 1. stoffen die verboden zijn 2. stoffen die voor een aantal gewassen verboden zijn en voor een aantal gewassen toegelaten met 3 maluspunten per gebruik 3. stoffen die toegelaten zijn met 3 maluspunten per gebruik 4. stoffen die toegelaten zijn met 1 maluspunt per gebruik 5. stoffen die toegelaten zijn met 1 maluspunt per stof 6. glyfosaat 7. stoffen zonder maluspunten die meetellen voor de actieve stof norm 8. stoffen zonder maluspunten die niet meetellen voor de actieve stof norm 9. stoffen met 1 bonuspunt die niet meetellen voor de actieve stof norm De malus-bonusberekening is al ingewikkeld genoeg in het huidige schema. Het toekennen van 3 maluspunten aan een stof draagt niet bij aan minder gebruik van die stof. Deze stoffen staan immers op die lijst omdat ze als "onmisbaar" zijn beoordeeld, dus zullen ze nog steeds worden gebruikt. Enige effect is dat telers veel maluspunten zullen scoren, waarvan het serieus te betwijfelen valt of ze die nog voldoende kunnen compenseren. Houdt de systematiek zoals hij is en realiseer de ambitieverhoging door 1 of 2 extra bonuspunten te eisen boven het nu gestelde minimum.	De aanpassing zal inderdaad iets lastiger maken om de maluspunten te berekenen. Maar het doel is het realiseren van milieuwinst (steeds verdere verduurzaming), zie ook punt 27. Het realiseren van milieuwinst is te prefereren boven de rekensystematiek.	Afdeling Kwaliteit & Milieu, The Greenery (schriftelijk)
30)	Met de toename van uitzonderingen die worden gemaakt in het wegen van actieve stoffen wordt het in de praktijk te complex en ingewikkeld om te berekenen.	Zie antwoord bij punt 29.	M. Krouwel, The Greenery (hoorzitting 15 mei)
31)	Wij zijn het niet eens met het toekennen van extra maluspunten aan middelen die zowel op lijst II staan als, als 'Kandidaat voor Vervanging' zijn aangemerkt. • Dit leidt tot extra complexiteit: telers moeten binnen lijst II nog een extra sub-selectie bijhouden.	Zie antwoord bij punt 29.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• De administratieve last stijgt aanzienlijk, terwijl praktische milieuwinst beperkt of nihil zal zijn. • Digitale teeltsystemen en dashboards zijn doorgaans ingericht op vier categorieën: Lijst I, Lijst II, groene middelen en overige. Voorstel: Houd de bestaande lijstindeling aan. Als extra differentiatie gewenst is, overweeg dan: • Het verhogen van het puntengewicht van middelen op lijst II. • Het verlagen van de bonuspunten voor groene middelen.	Aanvullend ten aanzien van de overwegingen: het standaard verhogen van maluspunten voor stoffen zal juist meer compenserende maatregelen moeten opleveren want dan stijgt ook het aantal maluspunten voor andere stoffen dan de Kandidaat voor Vervanging (KvV). Het verlagen van bonuspunten voor groene middelen is niet gewenst omdat deze minder belastende stoffen juist minder worden toegepast.	
32)	Fluxapyroxad is op drie maluspunten gezet, terwijl het geen CfS-stof is. Voor diverse teelten is dit middel echter onmisbaar. Het schrappen ervan beperkt de beschikbare opties aanzienlijk en kan leiden tot knelpunten in resistentiemanagement.	Fluxapyroxad is ten onrechte als Kandidaat voor Vervanging (KvV) gekwalificeerd. Toepassing van de stof resulteert in slechts 1 maluspunt. Dit wordt aangepast in het herziene schema.	W. Bulk, BASF Agro (hoorzitting 15 mei)
33)	Fluxapyroxad wordt voorgesteld om 3 maluspunten toe te kennen vanwege Candidate for substitution. Fluxapyroxad is geen candidate for substitution.	Correct. Fluxapyroxad is geen Kandidaat voor Vervanging (KvV). De maluspunten worden aangepast.	Wouter Bulk, BASF (schriftelijk)
34)	Middelen die wij (omdat wij vol inzetten op mechanische onkruidbestrijding) maar hooguit 1 keer inzetten krijgen 3 maluspunten. Terwijl collega's die hetzelfde middel 2 of 3 keer inzetten krijgen ook maar 3 maluspunten per middel. Gebruik van spotsprayer wordt zo ook ontmoedigd. Dit kan volgens mij ook niet de bedoeling zijn.	De eis is zo ingesteld om het gebruik van LDS niet te ontmoedigen. Vaker moeten werken met een lagere dosering levert dan niet meer maluspunten op, waarschijnlijk wel meer toepassing van actieve stof. De maluspunten per toepassing worden naar rato berekend voor de behandelde oppervlakte als percentage van de totale registratie eenheid van het gewas. Dit is dus ook van toepassing in geval van rijenbespuiting of bespuiting met spotsprayer. Hierbij wordt slechts een gedeelte van het areaal bespoten.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		Daarnaast wordt een niet-chemische (bijvoorbeeld een mechanische) onkruidbestrijding verplicht gesteld, waardoor hopelijk minder onkruidbehandelingen noodzakelijk zijn. Bovendien krijgt u door het inzetten van mechanische bestrijding 2 bonuspunten per toegepaste maatregel (zie criterium 2.21).	
35)	Is hele systeem van malus- en bonuspunten goed doorgerekend voor de nieuwe voorstellen? Is het haalbaar?	Zie antwoord bij punt 26) en 27). De maluspunten zijn gekoppeld aan stoffen gecategoriseerd als Kandidaten voor Vervanging (KvV), die bekendstaan als milieubelastend en schadelijk voor de humane gezondheid. Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte gaf. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 KvV (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een het hoogst haalbare is.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
36)	Dat bepaalde middelen van 1 maluspunt naar 3 maluspunten gaan zorgt ervoor dat de maluspunten in totaal behoorlijk toenemen. De balans tussen bonus en malus punten is eruit. In de herziening worden heel veel bonuspunten weggehaald. Hier komen een stuk minder bonuspunten voor terug. Daarnaast worden de malus punten opgeschroefd door die verhogen bij het toepassen van GWB. Hierdoor gaat het voor veel bedrijven een flinke uitdaging worden om uiteindelijk toch positief te eindigen.	Zie ook antwoord bij punt 22. Op biodiversiteit kunnen onder dit concept 22 (vollegrondsgroenten) of 17 (fruitteelt) bonuspunten worden behaald. Op papier lijkt het aantal mogelijke bonuspunten inderdaad lager, maar komen bij de habitatinventarisatie terug. Zie antwoord bij punt 35)	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
37)	Het conceptschema en de aangescherpte eisen rondom middelen, middelengebruik en maluspunten zijn niet haalbaar. Met het wegvallen van een aantal kritieke middelen een uitdaging. Ook krijgen middelen 3 maluspunten per behandeling en enkele 6 vanwege 2 werkzame stoffen met 3 maluspunten. Tot slot, is het concept schema dermate complex voor het berekenen van totaal maluspunten door de verschillende lijsten. Dit is niet werkbaar. Voor de lange bewaring van hardfruit is een goede bescherming van het fruit noodzakelijk. Het gebruik van bijvoorbeeld het middel Geoxe, Safir (Fludioxonil) levert per behandeling 3 maluspunten op. Voor een goede bescherming zijn minimaal 3 behandelingen nodig die dus 6 extra maluspunten op gaan leveren. Afspuiten met Switch levert per behandeling 6 maluspunten, dit middel wordt 3 maal gebruikt wat 18 maluspunten oplevert ten opzichte van 6 in het huidige schema.	Zie antwoord bij punt 26) en 27). Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte gaf. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is (waaronder appel en peer), is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een Kandidaten voor Vervanging (KvV) het hoogst haalbare is.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
38)	Ik begrijp dat er voor specifieke middelen opeens 4 extra maluspunten worden gerekend. Hier wordt gekeken naar de eventuele vervangbaarheid. Zo begrijp ik dat Switch 6 maluspunten gaat krijgen. Hebben jullie dit ook daadwerkelijk getoetst of dit haalbaar is bij iemand uit de praktijk? En dan bedoel ik iemand die voorlichting in de fruitteelt geeft of een fruitteler zelf? Dan zou ik graag willen weten wie hiermee instemt? Op deze manier wordt het erg lastig voor de gemiddelde fruitteler om aan deze eisen te voldoen! Graag iemand met visie hierop die hier eens kritisch naar kijkt!	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	P. Verhage, Firma Verhage (schriftelijk)
39)	Verlaging aantal maluspunten werkzame stoffen op Lijst II. In het voorstel zie ik dat voor de hardfruitteelt verschillende werkzame stoffen genoemd worden voor verhoging van het aantal maluspunten. Mijn eerste inschatting dat hardfruittelers met het voorstel zomaar van bijvoorbeeld 20 maluspunten naar 50 toe kunnen gaan. Is dit realistisch? Hoe kan dit nog gecompenseerd gaan worden? Voor mij lastig in te schatten wat het effect is op bedrijfsniveau. Op het gebied van maluspunten staan er namelijk grote veranderingen beschreven, maar ook op het gebied van bonuspunten lijken bedrijven moelijker te kunnen compenseren. Is het nog wel haalbaar voor hardfruittelers om binnen de wettelijke en bovenwettelijke eisen van zowel Planet Proof als Retail te kunnen blijven telen? Graag zie ik de berekeningen vanuit SMK tegemoet om hier een goede inschatting van te kunnen maken.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
40)	Namens de hardfruittelers wordt opgemerkt dat de zwaardere toekenning van maluspunten aan een aantal stoffen, vooral middelen betreft die toch al uit de handel gaan vanwege toelating. Er is zorg over een mogelijk ongelijk speelveld, de verhouding tot de werkelijke risico's, bijvoorbeeld voor bewaring, de hoge kosten en het ontbreken van lange termijnalternatieven.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	N. van Geest, Agrifirm (Hoorzitting)
41)	De stoffen op Lijst II geven voor hardfruittelers een te hoge belasting in maluspunten. Met name telers die geacht worden om langer te bewaren worden hard geraakt door het hoge aantal maluspunten voor middelen die we op dit moment nog nodig hebben om het fruit voldoende te kunnen beschermen in bewaring. Bij vergelijk van enkele bedrijven zie ik dat er gemakkelijk op deze vóór oogst behandeling al 15 maluspunten bijkomen en dit is niet het enige wat extra belast gaat worden. We missen op dit moment nog voldoende betrouwbare oplossingen om hardfruit tijdens de teelt te behandelen voor (langere) bewaring. Het is naar mijn mening niet reëel om een teler voor Planet Proof aanzienlijk meer risico op te leggen in zijn bewaarstrategie dan een vergelijkbaar teeltbedrijf wat voor andere certificering kiest. Uiteindelijk wordt een teeltbedrijf betaald voor producten die vrij van rot uit de bewaring komen. Bij teveel rot worden door afnemers ook andere keuzes gemaakt bij aankoop van producten wel of niet certificeert. Ik pleit voor een gelijkwaardig uitgangssituatie waarin iedere teler zo optimaal mogelijk zijn product kan voorbereiden op (langere) bewaring. Uiteindelijk zal met het verdwijnen van middelen in de nabije toekomst iedere teler een andere keuze moeten gaan maken voor middelen. Zodra we op dit punt gekomen zijn heeft iedere teler een gelijkwaardig risico in zijn bewaring. Daar komt bovendien bij dat een teler volgend jaar al aanzienlijk minder Captan mag gebruiken volgens de nieuwe etiketten. Hieronder zal er ook een verschuiving plaats vinden naar andere middelen die (hoger) belast gaan worden in maluspunten.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37) De impact van het wijzigen van het etiket van Captan wordt onderzocht. Hieruit is gebleken dat de actieve stofnorm voor appel en peer verlaagd kan worden met 4 kg as/ha.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)
42)	3 maluspunten. Voor fruit erg lastig, het zou verduurzaming moeten betekenen ik begrijp het. Maar in de meerjarige teelt is vanwege opbouw van ziekten en plagen nauwelijks een alternatief voorhanden. Telers gebruiken gewasbescherming niet voor hun lol. Met het huidige smalle middelenpakket levert dit slechts stress en maluspunten.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
43)	Afspuitschema en bewaarkwaliteit: Appels en peren die langere tijd worden bewaard kunnen niet zonder inzet van de effectiefste middelen. Rot in de koelcel is niet alleen economisch onaanvaardbaar, maar schaadt ook het imago richting consument. De maluspunten voor het gebruik van deze middelen stapelen zich zodanig op dat een normale bedrijfsvoering deze niet kan compenseren. Dit maakt het schema praktisch onuitvoerbaar.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
44)	Waarom ineens zoveel maluspunten en aankomende verboden op gewasbeschermingsmiddelen die gewoon zijn toegelaten in de Nederlandse fruitteelt? Dit zijn zeer zware bovenwettelijke eisen.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)
45)	3 maluspunten voor het gebruik van stoffen die in een mengseltoelating zitten is niet handig. Het juiste gebruik van stoffen kan op deze manier niet goed plaatsvinden. Dit soort actie bevordert alleen maar het inzetten op een niet optimaal tijdstip ingegeven door de residu eisen welke de Retail bovenwettelijk heeft ingesteld.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37) wat betreft maluspunten. De relatie met het tijdstip van het inzetten van een stof zien we niet. On the way to PlanetProof stelt geen eisen aan residugehalte op het product.	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)
46)	Ten onrechte wordt gesteld dat Candidates for Substitution een aanzienlijk negatieve impact hebben op mens en milieu. Het betreft gewasbeschermingsmiddelen die een reguliere toelating hebben en bij de toelatingsbeoordeling is gebleken dat ze voldoen aan de toelatingscriteria. Om die reden is het niet terecht om op basis dat een stof een CFS is drie malus punten toe te kennen. Aangegeven is dat dit op advies is van CLM, echter dit is geen partij die toegang heeft tot het toelatingsdossier.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37) en verder. Kandidaten voor Vervanging (KvV) zijn werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die als extra zorgwekkend voor mens en milieu worden beschouwd vanwege hun eigenschappen, zoals giftigheid, persistentie, bioaccumulatie of hormoonverstorende werking. Ze voldoen aan specifieke criteria uit EU-verordening 1107/2009 en moeten bij toelating worden beoordeeld op mogelijke veiligere alternatieven.	J. van Bruchem, Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
47)	De vollegrondsgroentesector komt met de maatregel van maluspunten voor bepaalde stoffen (CfS) onder druk komt te staan, omdat alternatieven beperkt beschikbaar zijn. De verhoging van één maluspunt naar drie is behoorlijk stevig. Dat is buiten proportioneel omdat voor een biologisch middel één bonuspunt wordt toegekend.	Zie antwoord bij punt 27.	K. Kleijwegt, Fa. Kleijwegt LTB (hoorzitting 15 mei)
48)	Het aantal maluspunten kan hierdoor sterk oplopen bijv. in aardbeien door gebruik van Switch en Bifasto deze hebben beide twee werkzame stoffen en worden meerdere keren ingezet maar ook in de prei neemt het aantal maluspunten fors toe. Deze moeten gecompenseerd worden door bonuspunten uit de modules gewasbescherming, biodiversiteit en bodembeheer. Binnen deze thema's zijn niet veel extra bonuspunten te scoren t.o.v. van de huidige versie. Daarnaast is de vraag of telers binnen het huidige krappe middelenpakket aanpassingen kunnen doen om minder maluspunten te scoren onduidelijk is ook hoe de verhouding maluspunten/bonuspunten gaat uitpakken in de nieuwe versie.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37). Bonuspunten die onder de vorige versie voor habitatmaatregelen (biodiversiteit) konden worden behaald, volgen per 2026 uit het bedrijfsnatuurplan (eis 3.6 en 3.7); bovendien zijn er enkele keuzemaatregelen toegevoegd. Onder de vorige schemaversie werden niet alle mogelijke keuzemaatregelen door telers toegepast, zodat ook nu al beschikbare maatregelen handelingsperspectief bieden.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
49)	Onder andere het middel Switch, wat in de praktijk het beste correctiemiddel is, kan niet meer gebruikt worden omdat het per behandeling nu wel heel erg veel maluspunten krijgt.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	K. Hendriks, Qcumber Optimize Nature V.O.F. (schriftelijk)
50)	Het omhoog brengen van de malus punten van 1 naar 3 voor middelen op lijst 2 is een zeer zware maatregel voor middelen waar geen alternatief voor is. En die bij ons enkel ingezet worden als naoogst behandeling. Om ziekte/plaag druk te voorkomen in de volgende nieuwe teelt. (*Snackkomkommer*) we zouden graag zien dat de norm van 1 malus punt gehandhaafd blijft.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	L. Manders-Haazen, Snack Products (schriftelijk)
51)	Drie maluspunten voor 'Candidates for Substitution' is dat haalbaar/doorgerekend? Zijn er nog voldoende bonuspunten te behalen? Er moeten wel voldoende effectieve middelen beschikbaar blijven en om resistentie te voorkomen moet er ook afgewisseld kunnen worden met middelen uit verschillende groepen. Sommige middelen hebben twee actieve stoffen waarvoor drie maluspunten gaan gelden. Wellicht is het beter om naar twee maluspunten te gaan i.p.v. drie.	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
52)	Als er wel toestemming is om insecticiden te spuiten en we krijgen daar 3 maluspunten per bespuiting voor is dat niet terug te verdienen met bonuspunten	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	D. Herbert, R. en J. Herbert (schriftelijk)
53)	• Voor bladluisplagen zal dit betekenen dat bijna alle toepassingen 3 maluspunten opleveren. Er zijn niet veel alternatieven beschikbaar. Ik stel voor om het aantal strafpunten voor deze werkzame stoffen niet te verhogen naar 3 punten, en om door te gaan zoals tot nu toe werd gedaan, waarbij slechts 1 maluspunt wordt toegekend. • Voor herbiciden die op het gewas worden toegepast, worden 3 maluspunten toegekend. Ik zou overwegen dit te handhaven zoals het was, aangezien de toepassingen voor aromatische kruiden zeer noodzakelijk zijn. (*vertaald vanuit Spaans*)	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37). Wat betreft de opmerking over de herbiciden: Dit is alleen van toepassing voor de gebruikte herbiciden die Candidate for Substitution zijn, en voor herbiciden betreft het aantal maluspunt per stof, en niet per toepassing. *El aportante ha respondido directamente en español.*	S. Martínez Muñoz, Consultaría Susana Martínez (schriftelijk)
54)	• de sprong naar 3 maluspunten voor CfS is wat groot, kan het niet via 2 maluspunten per toepassing? • de 3-maluspunten voor een middel dat juist als moeilijk misbaar wordt gezien (daarom niet verboden maar maluspunten) voelt als oneerlijk: juist omdat alternatieven ontbreken wordt het middel nog toegestaan, en dan nog extra malus	Zie antwoord bij punt 26), 27) en 37)	Th. Sloot, La Huerta Xpaña
Eis 2.3B – Bijlage 2C (Lijst I/II)			
55)	Door een nieuwe methodiek toe te voegen voor het beoordelen of een stof op Lijst I en II terecht komt, wordt het schema zeer complex. Het aantonen dat stoffen onmisbaar zijn is op den duur (met alle wijzigingen in wetgeving) niet haalbaar en werkbaar. In plaats hiervan zou een methodiek moeten komen die aantoont dat stoffen misbaar zijn.	Het criterium was "Onmisbaar in 1 teelt dan op Lijst II". Dit is makkelijk uit te zoeken want is een stof in 1 teelt onmisbaar dan wordt er niet meer gekeken naar andere teelten. Nu wordt de systematiek aangepast voor 8 zeer schadelijke stoffen naar "Misbaar in een bepaalde teelt, dan op lijst I voor deze teelt". Het aantonen van misbaarheid per teelt is een grote exercitie. Daarom zijn we gestart met 8 stoffen.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		De haalbaarheid wordt meegenomen in deze beoordeling, zie methodiek voor de beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen. Hierbij wordt rekening gehouden met resistentiemanagement, kwaliteit, rendement en opbrengst. Uit de analyse is gebleken dat de 8 stoffen in de meerderheid van de gewassen gemist kunnen worden. Om verwarring en fouten te voorkomen zijn de adviseren gegroepeerd op sectorniveau. Slechts voor enkele gewassen gelden er uitzonderingen.	
56)	Lijst II: Actieve stoffen waarvoor is vastgesteld dat er géén minder milieubelastend alternatief wettelijk toegelaten is, zijn toegestaan met toekenning van een maluspunt per toepassing, zie Lijst II in Bijlage 2c. Dit betekent dat er dus alleen inzet van een middel op Lijst II is toegestaan als er geen vriendelijker alternatief is. Dit is in de praktijk onwerkbaar. Afwisseling van middelen, werking en effect op nuttigen spelen een rol bij de keuze voor een middel. De wens is om dit anders te omschrijven.	In de methodiek voor de beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen staat omschreven hoe de beoordeling plaats vindt. Hierbij wordt rekening gehouden met resistentiemanagement, kwaliteit, rendement en opbrengst. Deze methodiek is terug te vonden op de website. De vermeende onwerkbaarheid is niet terecht: Alle stoffen op lijst II zijn dus met inachtneming van een of twee maluspunten toegestaan. De vraag suggereert dat de onmisbaarheid nog moet worden aangetoond.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
57)	Regelmatige aanpassing van het middelenpakket. Het toegestane middelenpakket wordt meerdere keren per jaar gewijzigd. Wanneer dit gebeurt ter oplossing van acute problemen, is dat begrijpelijk. Echter, beperkingen die tijdens het teeltseizoen worden doorgevoerd, maken het lastig om planmatig en betrouwbaar te werken.	De stoffenlijsten (Lijst I, Lijst II en Lijst groene middelen, laag-risicostoffen) worden eenmaal per jaar geüpdatet. Peildatum 1 september. De geüpdatete lijsten worden eind november/begin december gepubliceerd en zijn dan vanaf 1 januari het volgende jaar geldig. De methodiek staat beschreven in het online document methodiek voor de beoordeling risico gewasbeschermingsmiddelen. Voor sommige teelten is dit inderdaad gedurende het teeltseizoen. Het gaat dan om een wettelijke aanpassingen.	P. Haenen, ZON Fruit & Vegetables B.V. (schriftelijk)
58)	Er is niet voor niets een officiële lijst van Kandidaten voor Vervanging (CfS) opgesteld. Het is dan ook onwenselijk om door PlanetProof parallel beleid te ontwikkelen dat neerkomt op hetzelfde werk. Tevens creëert dit veel werk voor SMK en eventueel externe adviesbureaus om inzichtelijk te krijgen welke toepassingen dan nog noodzakelijk zouden moeten zijn. LTO pleit ervoor dat PlanetProof dezelfde toelatingstermijnen van gewasbeschermingsmiddelen hanteert die zijn vastgesteld door het CTGB, en om deze voorgestelde eis niet door te voeren in het certificatieschema. Gewasbeschermingsmiddelen ondergaan een strenge beoordeling op de effecten voor mens, dier en milieu voordat deze worden toegelaten en kunnen worden verkocht en gebruikt. De beoordeling door het Ctgb is onafhankelijk en gebaseerd op wetenschappelijke data.	On the way to PlanetProof is een bovenwettelijk schema dat verdere verduurzaming stimuleert. Als uit de praktijk blijkt dat risicovolle stoffen, zoals Kandidaten voor Vervanging (KvV), in bepaalde teelten goed te vermijden zijn, past het binnen de visie van het schema om deze uit te sluiten. Hoewel het Ctgb een zorgvuldige beoordeling uitvoert, gaat On the way to PlanetProof bewust verder dan de wettelijke norm om verduurzaming te stimuleren te ondersteunen. We streven ernaar dit zorgvuldig en uitvoerbaar in te vullen.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte geeft. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een KvV het hoogst haalbare is.	
59)	LTO is van mening dat PlanetProof het beleid van het CTGB zou moeten volgen, waarbij verkoop- en opgebruiktermijnen worden gerespecteerd. Wij begrijpen dat PlanetProof bedoeld is voor bovenwettelijke inspanningen, maar in dit bovenwettelijk criterium zien wij geen enkele toegevoegde waarde. Wij zijn van mening dat hier een discussie over gevoerd moeten worden. De beoordeling door het Ctgb is onafhankelijk en gebaseerd op wetenschappelijke data. Dat horen instanties te respecteren. Tevens zijn opgebruikstermijnen juist bedoeld om de sector tijd te geven om te wennen aan de situatie, om alternatieven te zoeken en te krijgen, want de doorlooptijden van toelatingen van nieuwe alternatieve middelen duren lang. Dit uitgangspunt zou juist moeten aansluiten bij de visie van PlanetProof.	Zie antwoord bij punt 58). Het zoeken en praktijkrijp krijgen van alternatieven vindt plaats voor de opgebruiktermijn. De opgebruiktermijn is maximaal 1 jaar. Dit is veel te kort om alternatieven uit te testen en te implementeren. On the way to PlanetProof loopt in meerdere eisen vooruit op de wetgeving, het niet toestaan van stoffen gedurende de opgebruiktermijn is hier een voorbeeld van. Als er goed onderbouwd en om milieukundige redenen aanleiding was hiervan af te wijken, kan het College hiertoe besluiten.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
60)	Waarom hanteren jullie bovenwettelijke eisen bij de gewasbeschermingsmiddelen en onkruidbestrijding? Alle gebruikte middelen voldoen aan de NL wetgeving.	Zie antwoord bij punt 58).	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
61)	In algemene zin willen wij opmerken dat er voor de candidates for substitution al een comparative assesment wordt uitgevoerd door het CTGB. Hierbij wordt gekeken of er alternatieven zijn. Hierbij weegt ook resistentiemanagement mee. Voor SMK en PlanetProof willen wij benadrukken dat resistentiemanagement essentieel is voor een duurzame plaagbeheersing. Candidates for substitution zouden daarom niet (automatisch) op de lijst van verboden stoffen moeten worden geplaatst.	Dit is een misverstand: Kandidaten voor Vervanging (KvV) worden niet automatisch op de Lijst I geplaatst. Dit is te kort door de bocht. Voordat ze op lijst I worden geplaatst, vindt een onmisbaarheidstoets plaats. Resistentiemanagement is onderdeel van de beoordeling. Ook worden opbrengstderving, kwaliteit en rendement meegewogen. Hier aangaat onderzoek aan vooraf en voorgelegd aan de Teelt-technische Werkgroep. Het College van Deskundigen neemt daarna een besluit. Vandaar dat er nog steeds een dertigtal KvV op Lijst II staan. Basisidee is wel dat ze 2 maluspunten per toepassing krijgen. Een eerste analyse over meerdere jaren laat zien dat de bonus-malusberekening nog ruimte geeft. Bij de gewassen waar de bonus-malusberekening krap is, is dit opnieuw en uitgebreid getoetst. Daaruit is gebleken dat 2 (i.p.v. de eerder gestelde 3) maluspunten per toepassing van een KvV het hoogst haalbare is.	Wouter Bulk, BASF (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
62)	Sluiten de normen aan bij de Toxic12 en GP9-lijsten en de Tuinbranche-ambitie? Zij pleit voor één lijst die de bovenwettelijke eisen van retailers en branches meeneemt.	De 8 stoffen waarvan de misbaarheid op gewasniveau onderzocht wordt behoren tot de Toxic12 en/of GP9. Waar ze misbaar zijn mogen ze niet toegepast worden. Het gaat om acetamiprid, deltamethrin, esfenvaleraat, lambda-cyhalothrin, pendimethalin, pirimicarb, propyzamide en tebuconazool. De andere stoffen op Toxic12 en GP9-lijsten zijn wettelijk al niet meer toegelaten. Het overnemen van bovenwettelijke eisen van retailers en branches, is lastig, omdat iedereen andere eisen stelt.	E. Wieringa, Intratuin (hoorzitting 13 mei)
63)	Toxic12 vernoeming en bovenwettelijke uitfasering gelijk aan TB ambitie 5.0. Volgende TB ambitie richt zich meer op chemievrij i.p.v. het uit faseren een bepaald middelen lijstje. Gaat SMK deze methode volgen?	On the way to PlanetProof richt zich op het verduurzamen van de landbouwsector. Een facet is de impact van gewasbescherming te minimaliseren. Hierbij hoort het uitfaseren van de meest schadelijke middelen. Daarnaast zijn er plannen om een add-on voor chemievrije teelt te ontwikkelen.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk)
64)	On the way to PlanetProof is in beginsel bovenwettelijk, maar kruipt steeds meer naar wettelijk. In de boomteelt is veel te leren van het verminderen van het gebruik van chemie. Daar is in de teelt van groenten en fruit nog veel te bereiken met beschikbare alternatieven.	We ontvangen graag deze informatie en worden graag op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen in de boomteelt. In een volgende herziening kunnen we deze maatregelen dan in het schema verwerken.	H. Smeets, Smeets Agro Consultancy (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
65)	De uitbreiding met stoffen op Lijst I die per teelt toegestaan worden zal veel discussie opleveren. Het is ook niet altijd te voorspellen welke stoffen nodig zijn. De wens is om stoffen alleen op Lijst I te zetten als deze voor alle teelten misbaar zijn.	Ook voor gewasbescherming is het streven de impact op het milieu te minimaliseren. Voor het toestaan van actieve stoffen en de haalbaarheid van criteria voor gewassen laat SMK zich in principe altijd adviseren door deskundigen uit de praktijk, namelijk (onafhankelijke) adviseurs of onderzoekers. Indien er voor actieve stoffen voldoende (niet)-chemische alternatieve zijn dan worden deze stoffen op Lijst I geplaats. Het College van Deskundigen heeft besloten om dit voor de meest schadelijke stoffen (dit zijn er 8, genoemd bij punt 62) op gewasniveau te doen zodat er toegewerkt wordt aan uitfasering van deze stoffen.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
66)	Namens onze telersvereniging, bestaande uit telers uit de glastuinbouw, vollegrondsteelt en cellenteelt, willen wij reageren op het gepubliceerde conceptschema van 'On the way to PlanetProof' Wij maken ons ernstige zorgen over de voorgestelde wijzigingen en constateren dat de grenzen van de praktische werkbaarheid met deze voorstellen worden overschreden. In het bijzonder wijzen wij op Bijlage 2, Lijst l, waarin diverse werkzame stoffen zijn toegevoegd aan de lijst van niet-toegestane middelen, ondanks dat deze middelen wettelijk nog (geruime) tijd zijn toegelaten. Dit staat haaks op de realiteit van onze teelten. Voor veel van deze stoffen bestaan (nog) geen haalbare of toegankelijke alternatieven. Het schrappen van deze middelen bedreigt de haalbaarheid van een gezonde (financieel haalbare) teelt. • Voor de glastuinbouw gaat het om: Pirimicarb, Deltamethrin en Acetamiprid. Deze middelen worden in de glastuinbouw vaak alléén selectief (pleksgewijs) ingezet, om natuurlijke vijanden te sparen en zo de natuurlijke (biologische) balans te handhaven. Telers hebben hierin al grote stappen gezet. Het middelengebruik is hierdoor in de afgelopen jaren gereduceerd. Door deze middelen nu alsnog te verbieden, wordt de teelt onmogelijk gemaakt.	Zie antwoorden bij vraag 62) en 65) Als er daadwerkelijk geen alternatieven zijn en de verwachting is dat de stof gebruikt moet worden omwille van resistentiemanagement, kwaliteit etc., wordt de stof voor de betreffende teelt toegestaan, en zal dat dus in het schema worden aangeven. • Glastuinbouw: pirimicarb en acetamiprid worden misbaar geacht. Deltamethrin mag nog toegepast worden tot 31/12/2027 • Vollegrondsgroenten: deltamethrin en pendimethalin mogen nog gebruikt worden. De ander 6 stoffen niet.	P. Bol, GroentenFruit Huis; R. Bruijnen, Fossa Eugenia B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Voor de vollegrondsteelten gaat het om: Insecticiden: Acetamiprid, Deltamethrin, Pirimicarb, Esfenvaleraat; Fungiciden: Tebuconazool; en Herbiciden: Pendimethalin, Propyzamide. Dit jaar verdwijnen bovendien Lambda-cyhalothrin en Spirotetramat al uit het schema. Zolang supermarkten hun kwaliteitseisen (o.a. EU Handelsstandaarden m.b.t. insectenschade en residuen) niet aanpassen, zijn deze verboden niet uitvoerbaar. De druk op de teelten is daarmee ongekend hoog geworden. Telers moeten hierdoor teveel 'puzzelen' en onrealistische (financiële) risico's nemen om aan de klant-eisen te voldoen. We begrijpen de urgentie en agenda tot beperking van middelengebruik (zowel hoeveelheid als afhankelijkheid, o.a. bij herbiciden). Echter, het rigoureus verbieden van werkzame stoffen is volgens ons niet de juiste weg. Er zijn momenteel veelbelovende innovaties in ontwikkeling, zoals mechanische onkruidbestrijding (schoffelen, laserweeding, spotsprayen). Deze kunnen het gebruik van herbiciden drastisch reduceren, mits telers de ruimte behouden om in noodgevallen toch effectief te kunnen handelen. Door alle middelen uit te bannen, wordt de teelt en daarmee de bedrijfsvoering dusdanig risicovol dat het onwerkbaar wordt. Uiteraard leidt het voorgestelde conceptschema met wijzigingen tot aanzienlijk hogere kosten, zowel voor telers als voor de eindconsumenten. Het gebruik van duurdere groene middelen en meer arbeid maakt de teelt en daarmee de eindproducten uiteraard duurder. Een laatste overweging is, dat het aantal toepassingen in het veld zal stijgen, wat bij consumenten het beeld kan oproepen dat er méér wordt gespoten — terwijl het tegenovergestelde beoogd wordt.	Spirotetramat is inderdaad vanaf eind 2025 wettelijk niet meer toegelaten. Als de transitievrijstelling goedgekeurd wordt mag de stof nog gebruikt worden in die teelten waarvoor het een vrijstelling heeft gekregen. In de uitzonderlijke gevallen dat een stof op Lijst I toch onmisbaar (als laatste redmiddel) blijkt en alle preventieve maatregelen zijn (conform ICM-plan) genomen, kan er in dit geval een calamiteit aangevraagd worden.	
67)	Fungiciden en insecticiden (bijvoorbeeld acetamiprid) zijn verplaatst binnen het schema, waardoor er nauwelijks alternatieven beschikbaar blijven. Dit leidt tot een steeds eenzijdiger gebruik van stoffen, wat risico's met zich meebrengt op het gebied van resistentiemanagement en de effectiviteit van middelen die nog wel beschikbaar zijn.	Zie ook de antwoorden bij vraag 62 en 65. Resistentiemanagement is 1 van de indicatoren van haalbaarheid waarnaar gekeken wordt.	J. Wijsmuller, Biopesticide Consult (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
68)	Het verbieden van Gazelle is onwenselijk. Er zijn geen volwaardige alternatieven beschikbaar. Het risico op ernstige schade door insecten neemt hierdoor fors toe, wat de opbrengst en kwaliteit bedreigt.	In het conceptschema staat acetamiprid, de werkzame stof van Gazelle op Lijst I. Het idee is dat enkel voor de teelten waarin de stof onmisbaar is een uitzondering wordt gemaakt. Voor appel en peer geldt er een uitzondering en mag de stof nog gebruikt worden waarbij maluspunten in rekening worden gebracht.	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
69)	Ik wil pleiten voor het gebruik van acetamiprid voor de chemische bestrijding van Scirtothrips aurantii en Scirtothrips dorsalis, hierna gezamenlijk aangeduid als Scirtothrips spp. Het gaat om tripssoorten die recent in Spanje zijn binnengekomen en momenteel veel schade veroorzaken, zowel aan jonge scheuten van citrusgewassen als aan fruit, waardoor de commerciële waarde van het fruit afneemt. Er zijn maar weinig werkzame stoffen die zowel een goede werking als persistentie tonen tegen Scirtothrips spp. Acetamiprid is een van de weinige werkzame stoffen die goede resultaten geeft bij de bestrijding van trips. Scirtothrips aurantii komt oorspronkelijk uit Zuid-Afrika. In dat land is de bestrijdingsmethode voornamelijk chemisch geweest, en er zijn geen biologische bestrijdingsmethoden ontwikkeld. Daarom is er weinig bekend over biologische bestrijding of het gebruik van vallen. Om die reden bevelen de autoriteiten in Spanje momenteel uitsluitend chemische bestrijdingsmethoden aan. Er loopt een onderzoeksproject waarin biologische bestrijding dieper wordt bestudeerd, maar het zal jaren duren voordat daar resultaten uit voortkomen.	Zie antwoord bij punt 62) en 65). Het aantreffen van nieuwe Scirtothrips spp is wordt hier extra in meegenomen. Acetamiprid heeft een uitzondering gekregen en mag gebruikt worden in de teelt van citrus. *El aportante ha respondido directamente en español.*	B. Bañuls Marrades, Vicente Giner S.A.; Agrios Giner Ribes S.L. (schriftelijk)
70)	Het plaatsen van de stoffen acetamiprid en tebuconazole op lijst I is niet realistisch voor de fruitteelt. Vanwege diverse redenen, met als zeer belangrijk duurzaamheidsargument Resistentiemanagement, is het niet haalbaar om deze 2 actieve stoffen te verbieden in de fruitteelt.	Zie antwoord bij punt 62 en 65) en verder	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
71)	Het verbieden van deze 2 werkzame stoffen (acetamiprid en tebuconazole) lijdt tot een oneigenlijk gebruik van stoffen en komt een zo juist mogelijk moment niet ten goede zodat er soms extra bespuitingen nodig zijn en daardoor dus niet het juiste doel (vermindering gebruik) bevordert wordt.	Zie antwoord bij punt 62) en 65). Acetamiprid: uitzondering voor appel, peer en steenfruit. De stof mag de gebruikt worden waarbij maluspunten in rekening worden gebracht.	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		Tebuconozaal: enkel een uitzondering voor steenfruit	
72)	Wij willen bezwaar maken: Lijst II kandidaten voor vervanging.	Het is onduidelijk wat het bezwaar precies is. Zie voorgaanden punten).	H.C. van Blijderveen, Van Blijderveen Fruit (schriftelijk)
73)	De nieuwe methodiek om stoffen op lijst 1 en 2 te plaatsen hoort hier ook bij. Voor plantgezondheid is tebuconazool een basisproduct waar telers zo lang als mogelijk op aangewezen zijn, zeker in 2026 nog als het 1e jaar nieuwe captan etiket ingaat. Gazelle (acetamiprid) zit in herregistratie en gaat naar 1x 20 gr/ha voor fruitteelt. Dat is meer dan een halvering. Jullie beoogde verbod leidt tot extra gebruik van Sivanto Prime maar dat dwingt telers wettelijk in het grijze circuit omdat >0,6 ltr/ha nodig is. En dan mag die toepassing eens per 24 maanden.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 71)	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)
74)	Voor de vollegrondsgroente- en fruitteelt is het al een uitdaging om aan wettelijke eisen te voldoen. Daarnaast zouden bij het wegvallen van middelen de opgebruiktermijnen van de Ctgb gehandhaafd moeten worden omdat telers niet a la minute kunnen anticiperen.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 71). Volgende uitzonderingen gelden. In dit geval mogen de stoffen gebruikt worden in desbetreffende teelten. • Hardfruit: uitzondering voor Acetamiprid en Propyzamide (tot 31/12/2027). • Klein houtig fruit: Deltamethrin, pendimethalin (tot 31/12/2027) en Propyzamide (tot 31/12/2027). • Vollegrondsgroenten: deltamethrin en pendimethalin (tot 31/12/2027). In spruit ook acetamiprid en esfenvaleraat. Pirimicarb heeft een uitzondering in spinazie. Als spirotetramat geen transitievrijstelling krijgt ook sla en spruit.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei); C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
75)	In het voorstel zie ik dat Acetamiprid (Gazelle) op de verbodenlijst terecht komt. Gezien het feit dat Spirotetramat (Movento / Batavia) vanaf volgend jaar niet gebruikt mogen worden, zie ik een grote uitdaging voor telers om plagen voldoende te kunnen beheersen. Praktijk leert dat we op dit moment al een aantal hardnekkige plagen hebben die zich moeilijk laten beheersen met een combinatie van technieken (stimuleren natuurlijke vijanden, wegvangen, omgeving minder aantrekkelijk maken of een chemische correctie uitvoeren) Afgelopen jaren verdwijnen er veel meer middelen dat we terug krijgen. Alternatieve methodes zijn in ontwikkeling, maar gaan langzaam en)blijkenhelaas niet altijd voldoende. Nieuwe middelen die er bijgekomen zijn kennen strenge restricties op aantal toepassingen of mogen 1 x per 2 of 3 jaar toegepast worden. Gezien het feit dat we in een meerjarige teelt zitten is risico op het verder opbouwen van een plaag niet acceptabel. Mogelijkheden om goede correcties uit te voeren zijn er niet meer. Gezien het feit dat gebrek van Gazelle door wijzingen in het etiket al sterk beperkt gaat worden, stel ik voor deze van de rode lijst af te halen.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 71).	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)
76)	Er staan meerdere middelen op waarvan wij denken dat die niet naar lijst 1 (verboden lijst) moeten gaan. Hier zijn geen goede alternatieven voor gevonden. Teelt wordt onmogelijk door het wegvallen van deze middelen: Deltamethrin, Pendimethalin, pirimicarb, propyzamide.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74)	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
77)	• Voor de pyrethroiden zouden alternatieven zijn. De enige toelating is dan de Mavrik en die mag maar 1x in de spruitkool. Met de druk van aardvlo is dat onvoldoende. • Met het verdwijnen van Batavia/Movento in 2026 zal de druk van luizen toenemen. Met 2x Teppeki en 1x Sivanto Prime kunnen we de Gazelle niet missen	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74)	D. Herbert, R. en J. Herbert (schriftelijk)
78)	Stoffen die wettelijk wel nog worden toegelaten maar door Planet Proof niet meer. Dit maakt het onmogelijk voor ons om nog gewassen onder doek te telen. Resultaat gaat zijn dat er meer gewassen uit de 'warmere landen" gaan komen. Met een grotere milieu impact. Dit kan volgens mij toch niet de bedoeling zijn.	Zie antwoorden bij punt 62) en 65).	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
79)	Luisbeheersing in sla. Met de wegval van spirotetramat (uiteindelijk toch toegelaten voor gebruik in 2025) resteert sla telers Pirimor, Sivanto Prime en Neudosan. Pirimor mag niet meer binnen PP, de eenmalig toegelaten inzet van Sivanto Prime levert een maluspunt op welke met Neudosan weer neutraal gemaakt wordt. Dat kan dan tot aan bolvorming, want daarna mag Neudosan niet meer worden ingezet. De beheersing van luis in sla is verworden tot hopen dat het meevalt. De teelt is daarmee zolang de afnemer haar eisen niet aanpast een loterij. Overigens geldt datzelfde voor de onkruidbestrijding in sla. Schoffelen onder doek of zolang de planten niet vaststaan is geen optie. Propazamide in de vorm van Kerb - het enige toegelaten breedbladigenherbicide (er is dus géén alternatief middel toegelaten) mag in de nieuwe opzet niet meer worden toegepast. Een beetje laserwieder kost een dikke miljoen, voor veel telers geen optie.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
80)	Voor de teelt van bleekselderij is pendimethalin als herbicide onmisbaar. In de vroege teelt onder doek is schoffelen geen optie. Datzelfde geldt bv. voor de vroege teelten onder doek van prei, peen en knolvenkel. Ook zonder doek, waar men op een later moment in de teelt mechanisch best wat kan doen is een basis met een bodemherbicide in ieder geval nog een beetje een garantie voor het geval de weersomstandigheden schoffelen weer eens niet toelaten.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
81)	In spinazie is met het verdwijnen van spirotetramat en de wegval van karate nog keuze tussen Pirimor en Neudosan. Pirimor mag straks niet meer. Met Neudosan is er alleen effect als je het insect weet te raken. En wetend waar luizen bij voorkeur zitten is het duidelijk dat het resultaat van de toepassing te beperkt is.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
82)	Voor de teelt van spruitkool zijn meerdere zaken reden voor grote zorg rondom het voortbestaan van de teelt. De problematiek met aardvlo is sinds de wegval van zaadcoating enorm toegenomen. Een traybehandeling Verimark geeft belemmering voor het meer wenselijk gebruik van Benevia in de teelt. Wanneer ook de pyrethroïden niet meer mogen hebben aardvlooien vrij spel. Niet enkel schadelijk vroeg in de teelt, maar desastreus wanneer ze na spruitvorming er nog steeds zijn. Daar komt dan de trips en witte vlieg schade nog bij want met twee keer Teppeki en 1 keer Sivanto prime zijn die insecten ruim onvoldoende beheersbaar. Daarnaast is het risico op verprutsen van de werking van overgebleven actieve stoffen op met name witte vlieg zeer zorgelijk. Dat gaat resistentie technisch onherroepelijk fout.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
83)	Eenzelfde kreet vanuit de sluitkoolteelt. Daar had men eigenlijk voor het beter kunnen benutten van natuurlijke vijanden al afscheid genomen van het gebruik van pyrethroïden en meer ingezet op gebruik van selectieve systemische middelen. Met de wegval van spirotetramat en de zware beperkingen in het gebruik van cyantraniliprole per 2026 gaat het gebruik van pyrethroïden in deze teelten helaas weer sterk toenemen. Tenminste; tenzij PlanetProof het gebruik daarvan zoals nu voorzien verbiedt. Daarna jagen we qua resistentiemanagement spinosad nog even over de kling en is het einde oefening.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
84)	Met verbazing hebben wij de ambities van SMK/On the way to PlanetProof gelezen. In onze ogen wordt op deze manier een onwerkbare situatie gecreëerd waarbij PlanetProof telen van onder andere koolgewassen onmogelijk wordt. Hieronder de onderbouwing waarom het risico van de groenteteler enorm wordt verhoogd: • In 2026 is Spirotetramat niet meer toegelaten. Dit is een langwerkend systemisch middel waarmee diverse insecten voor een langere tijd konden worden geweerd. Hierdoor is het inzetten van contactmiddelen zoals pytrethroiden niet echt meer nodig. • Door het wegvallen van spirotetramat is het gebruik van Benevia noodzakelijk om de insectendruk te beheersen. Echter in 2026 komen er ook zware beperkingen in het gebruik van Benevia.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Timmerman, Timmerman-Bergen & Swager B.V.; H. Pater, Veggieland B.V./Pater Broersen B.V.; A. Ruiter, Mts. Ruiter; C. Vijn, C. Vijn; A. Strooper, Maatschap Ad Strooper (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Er komen in 2026 ook zware beperkingen voor het gebruik van Verimark als trayplaatbehandeling. Vanuit deze behandeling kunnen we weinig tot geen bescherming meer verwachten tegen insecten behalve tegen koolvlieg. • Door al deze veranderingen in 2026 is de noodzaak om een pyrethroide te gebruiken af en toe zeer gewenst om de planten gezond te laten groeien. Echter in de nieuwe versie On the way to PlanetProof voor 2026 worden deze pyrethroiden verboden in de teelt. • Zonder het gebruik van pyrethroiden was dit voorjaar de aardvlo niet te bestrijden. Op koolplanten die niet met Verimark zijn behandeld zou 50 % van bepaalde percelen verloren zijn gegaan indien er niet ingegrepen is met een pyrethroide zoals bijv. Decis. • Door het verbod op pyrethroiden is er alleen nog een mogelijkheid om met groene middelen bijv. aardvlo te bestrijden. Dit werkt echter zeer kort en hierdoor zijn er veel en veel meer bespuitingen nodig. Duurzaam telen kan, maar niet zonder samenspraak met de telers wat praktisch wel of niet mogelijk is. De verzwaring van maluspunten voor een aantal actieve stoffen die echt benodigd zijn, zoals Infinito zorgt ook voor verzwaring van de eisen. Indien deze ambities voor teeltseizoen 2026 doorgang zullen vinden op de voorgestelde wijze, dan verwacht ik dat veel groentetelers zullen stoppen met de certificering. Ik hoop en verwacht dat u de verzwaringen ten opzichte van 2025 terug gaat draaien, omdat we in een compleet nieuwe situatie terecht komen, met een enorm ingrijpende krimp van de huidige beschermingsmiddelen. Uw bovenwettelijke eisen daar bovenop zijn niet redelijk en brengen buitensporige grote risico's in de teelt met zich mee.		
85)	In prei loopt resistentiemanagement bij de beheersing van roest met het niet toelaten van tebuconazool als actieve stof grote risico's. De inzet van Hokonza (benzovindiflupyr), waarmee ook de druk op het gebruik van prothioconazool als roestmiddel eindelijk verlaagd kan worden levert meteen drie maluspunten op.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
86)	Voor de teelt van asperges vragen telers zich af hoe ze aspergevlieg en aspergekever gaan beheersen. Beide insecten laten zich over een lange periode van april tot oktober zien en leveren grote teeltrisico's op. Met het niet meer mogen inzetten van acetamiprid en deltamethrin is er géén alternatief meer voor beheersing van beide insecten.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 74).	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
87)	Voor de uienteelt een verbod op gebruik van cypermethrin. Daarmee een vrijbrief voor uien- en bonenvlieg want deze is met de inzet van nematoden uit Capirel onder hele goede omstandigheden weliswaar redelijk te beheersen, maar als u nu naar buiten kijkt dan weet u dat dat dit jaar bijna geen optie is. Los nog van de enorme kostprijsverhoging die zoals gebruikelijk vooral op het bord van de teler komt.	Cypermethrin is een stof die al lange tijd op Lijst I stond, maar voor 2025 is in de teelt van zaaiuien een ontheffing verleend vanwege onmisbaarheid. Er vindt onderzoek plaats naar betrouwbare niet-chemische oplossingen. Zoals het er nu uitziet is de stof wettelijk toegestaan tot 1 februari 2027. Eind 2025 wordt opnieuw bekeken of de oplossing is gevonden en wordt bekeken of ook in 2026 onmisbaarheid nog aan de orde is.	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)
88)	• In de lijst verboden middelen zijn nu de belangrijkste pyrethroiden toegevoegd. Karate vloeibaar verdwijnt volgend jaar al automatisch. De andere zijnde cypermethrin, deltamethrin, Esfenvaleraat, lambda-cyhalothrin (granulaat) zijn verboden. • Uien: de bonenvlieg vormt een steeds grotere probleem. De chemische middelen zoals Benevia en Belem waren de enige middelen die hier een redelijke werking tegen hadden. Benevia is volgend jaar ook niet meer toegelaten. Belem (cypermethrin) is dit jaar door PP wel toegelaten, nu dus niet meer. De resultaten van aaltjes ter bestrijding van de made van de bonenvlieg zijn juist in droge jaren als deze zeer matig (en erg prijzig). Kortom er zijn geen tot nauwelijks alternatieven voor de bestrijding van Bonenvlieg in uien, terwijl de gevolgen zeer groot kunnen zijn. • Uien: voor de aanpak van trips zijn nu de belangrijkste middelen vanaf volgend jaar verboden (Batavia, Movento, Benevia), de effecten van Tracer zijn zeer wisselvallig. Met het verbieden van de pyrethroiden is er geen mogelijkheid meer op tripsen aan te pakken	Zie antwoorden bij punt 62), 65), 74). en 87). De wettelijke toelating van Benevia (Cyantraniliprole) loopt tot sept 2027. De stof staat op Lijst II (1 maluspunt) In de akkerbouw gelden volgende uitzonderingen en mogen de stoffen toegepast worden: • deltamethrin in knolselderij, • pendimethalin in ui, wortel en knoflook tot 31/12/2027 en • propyzamide in witlofpennen tot 31/12/2027	J. Willemse, Delphy (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Diverse gewassen: in veel gewassen zijn de pyrethroide met name van belang bij de bestrijding van (vroege) bodeminsecten zoals aardvlooien, springstaarten, diverse kevers, motjes, vliegen. Verbod van de pyrethroide zal tot grote uitval kunnen leiden van zaaizaad en plantgoed. • Telers wordt geadviseerd (keuzemaatregel) om gebruik te maken van een kniptormonitoring tegen ritnaalden (*aardappel*). Bij een te hoge norm zullen er chemische middelen ingezet moeten worden. Dit betreft vrijwel alleen pyrethroiden, echter die zijn vanaf volgend jaar niet meer toegestaan?		
89)	Pendimethalin wordt op de lijst van verboden stoffen geplaatst. Telers geven ons aan dat zij pendimethalin niet kunnen missen. Reacties hebben wij ontvangen van uientelers, preitelers en bloembollentelers.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 88).	Wouter Bulk, BASF (schriftelijk)
90)	U geeft aan dat een aantal Kandidaten voor Vervanging (CfS) wilt beperken vanwege de milieubelasting. Wij kunnen ons vinden in het uitgangspunt om milieubelasting zoveel mogelijk te beperken. U noemt een aantal stoffen, welke u alleen nog wilt toestaan als deze onmisbaar zijn voor een teelt. Een aantal van deze stoffen zijn voor de bloembollenteelt op dit moment nog onmisbaar. Het gaat daarbij om de volgende stoffen: acetamiprid, deltamethrin, esfenvalerate, lambda-cyhalothrin, pendimethalin en tebuconazole. De onderbouwing zal nog worden aangeleverd voor de herbeoordeling van de onmisbaarheid.	Zie antwoorden bij punt 62) en 65). In bloembollen gelden de volgende uitzonderingen: • Tot 31/12/2026 mogen Acetamiprid en Deltamethrin toegepast worden. • Tot 31/1/2/2027 pendimethalin.	E. Vlaming-Kroon, Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) (schriftelijk)
91)	Toegelaten stoffen, zoals Pirimicarb, Deltamethrin, Acetamiprid, Esfenvaleraat etc. worden verplaatst van Lijst II naar Lijst I. Hier zijn we het als Glastuinbouw Nederland niet mee eens. Er is namelijk sprake van omgekeerde bewijslast, waarbij telers aan moeten tonen waarom hun teelt niet zónder een toegelaten middel kan. Zolang een middel is toegelaten, moeten we werken met het principe dat het veilig kan worden toegepast voor mens en milieu. Voor de glastuinbouw zijn de genoemde middelen essentieel, om in geval van nood een correctie uit te kunnen voeren en het geïntegreerde systeem overeind te houden. Het ingrijpen op bepaalde middelen werkt daardoor contra productief. Het geïntegreerde systeem valt weg en/of er ontstaat resistentie, doordat andere middelen vaker gespoten moeten worden.	Zie antwoorden bij punt 62) en 65). In de glastuinbouw gelden volgende uitzonderingen: • Deltamethrin tot 31/12/2027	H. van Daalen, Glastuinbouw Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
92)	De eisen welke jullie stellen zijn steeds meer en meer boven de wettelijke eisen m.b.t. toegestane middelen. Waar tot op heden de middelen met de werkzame stoffen Acetamiprid, Deltamehtrin en Pirimicarb toegestaan werden met toepassing van 1 malus punt zie ik voor 2026 deze middelen op de lijst staan van niet toegestane middelen. Voor de paprikateelt is dit zeer ongewenst. De genoemde middelen worden veelal pleksgewijs toegepast omdat biologie hiervan kapot gaat. Echter zijn dit ook middelen die in geval van nood, als een plaag echt uit de hand loopt, volvelds worden gebruikt. De werkzame stof Deltamethrin wordt daarnaast vaak ook einde teelt (direct na laatste oogst) gebruikt bij einde teelt/start teeltwisseling om "alles" einde van het seizoen op te ruimen en geen plagen mee te nemen naar de nieuwe teelt. Bij deze het verzoek jullie voorgestelde aanpassing niet door te gaan voeren en de genoemde middelen net als nu op de lijst met toegestane middelen te laten staan met toepassing van een malus punt.	Zie antwoorden bij punt 62), 65) en 91).	N. Litjens, Kwekerij Litjens B.V. (schriftelijk)
93)	In Nederland worden koperverbindigen op grote schaal illegaal gebruikt ter ondersteuning van de ziektebestrijding. Koperverbindingen zijn op de markt als meststof, maar wordt hiervoor doorgaans niet ingezet. Wat kan SMK / PlanetProof betekenen om dit oneigenlijk gebruik van koperverbindingen in te dammen? Zie ook bericht van SKAL met de titel: "Koper als bestrijdingsmiddel niet toegestaan" (https://www.skal.nl/nieuws/reminder-koper-als-bestrijdingsmiddel-niet-toegestaan). CropLife NL is van mening dat de kanttekening bij Lijst II ("toegestaan (mits wettelijk toegelaten)") onvoldoende is om keurmerkhouders te attenderen op het feit dat voor Nederland koper gebruiken met het oogmerk van ziektebestrijding niet is toegestaan.	Koperverbindingen zijn naar lijst I verplaatst.	J. Ottenheim, Croplife NL (schriftelijk)
94)	Verbod op formaline sinds 1 januari 2025. Daarmee vervalt een effectief middel om een teelt schoon te starten, wat de hygiënische voorbereiding van een nieuwe teelt bemoeilijkt.	Formaline (formaldehyde) is al verboden binnen On the way to PlanetProof sinds 2023. Er zijn alternatieven. Telers blijken hiermee uit de voeten te kunnen.	P. Haenen, ZON Fruit & Vegetables B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
95)	Het belangrijk om onderscheid te maken tussen aangetroffen stoffen en normoverschrijdingen. Bij normoverschrijdingen moet gekeken worden naar passende maatregelen. Het feit dat er een stof wordt aangetroffen wil niet zeggen dat er schadelijke effecten zijn.	De beoordeling van de risico gewasbeschermingsmiddelen voor On the way to PlanetProof Plantaardige Producten gebeurt op basis van verschillende indicatoren. De indicatoren waterleven (o.b.v. BMA) en drinkwater (o.b.v. VEWIN-lijsten) kijken naar meerjarige normoverschrijdingen die effect hebben op de ecologie resp. drinkwatervoorziening. Naast het plaatsen van de stof op de risicostoffenlijsten bevat On the way to PlanetProof andere criteria om het effect van gewasbeschermingsmiddelen op mens en milieu te minimaliseren. On the to PlanetProof stelt geen eisen aan het residu gehalte buiten dat niet-toegestane middelen niet aangetroffen mogen worden bij de residu analyse.	J. Wijsmuller, Biopesticide Consult (hoorzitting 15 mei)
96)	Lijst Groene middelen, laag-risico stoffen: We zien dat "Smeerolie (CAS 72623-86-0)" op deze lijst voorkomt. Het groene dan wel laag-risico karakter van deze stof zien we niet. We zouden graag een motivering daarvan ontvangen. Ook zetten we vraagtekens bij het laag-risico karakter van zwavel, en het daarbij toekennen van een bonuspunt, zeker vanuit oogpunt van arbeidsveiligheid.	Voor de karakterisering van stoffen worden de beoordelingen van de EFSA gebruikt. Nieuw wetenschappelijk inzicht toont aan dat paraffineoliën een grotere impact hebben op bodem, water en natuurlijke bestrijders dan eerder werd gedacht. Daarom lijkt het nodig deze stoffen te schrappen van de lijst met groene middelen en laag-risicostoffen. Hetzelfde geldt voor zwavel. Dit wordt later meegenomen in de lopende herziening bij de herbeoordeling van stoffen	J. Ottenheim, CropLife NL (schriftelijk)
97)	Voor Pyrethroïden zijn nog geen alternatieven en voor hier wij al heel veel middelen in leveren waar wij de plant voorbehoedend mee konden beschermen vallen we terug op Pyrethroïden	Zie punt 62) en 65).	B. Visser, V.O.F. R. Visser (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 2.4 Emissiebeperking			
98)	LTO verzoekt om de definitie "spuitvrije zone" te hanteren in plaats van "teeltvrije zone". Het gaat immers om de emissiebeperking en dus het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen.	Er zijn 2 redenen dat er gekozen is voor teeltvrije zone: 1. Controleerbaarheid 2. Inzet van teeltvrije zone ter vergroting van de biodiversiteit (akkerranden als habitat voor natuurlijke vijanden)	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
99)	Ook bij neerwaarts spuiten zou een emissiescherm of windhaag een mogelijkheid moeten zijn als effectief alternatief voor de 3 meter zone. Dit sluit dan ook aan op de huidige wet- en regelgeving (https://iplo.nl/thema/water/afvalwater-activiteiten/agrarische-activiteiten/gebruiken-gewasbeschermingsmiddelen-meststoffen/#hb1858360-0b19-0bc5-bd2c-46ac6c478a55) Met name voor de boomkwekerijsector op kleine percelen (voorbeeld Boskoop) is dit anders een zeer ingrijpende maatregel. In het kader van het mestbeleid, waar 3 meter zones ook in werden voorgesteld, is destijds uitgerekend dat een bufferstrook van 3 meter in de praktijk 12-15% van de totale teeltoppervlak betekent bij smalle percelen. (bron: https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/lnv-bekijkt-impact-bufferstroken-op-regio-boskoop/)	De nadelen van teeltvrije bij smalle percelen wordt erkend. Er is nader onderzocht hoe hierin tegemoet gekomen kan worden. Indien de teeltvrije zone ≥ 4% van de totale oppervlakte is, mag een kleinere zone worden toegepast onder de voorwaarden van hogere driftreductie. Neerwaarts spruiten is van toepassing op lage gewassen, en aangenomen is dat dit doorgaans gewassen met een korte teeltduur betreft. Een hoog emissiescherm of windhaag lijkt minder zinvol omdat het voor het gewas licht weghaalt, en weinig aan beperking van afspoeling bijdraagt. Nader wordt overwogen hoe aantreffen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater verder kan worden beperkt.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
100)	Grotere teeltvrije zone kan bij lange smalle percelen teveel productie per ha kosten waardoor telers moeten stoppen met PlanetProof.	Zie antwoord bij punt 99).	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
101)	Ik heb een behoorlijk aantal kleine percelen die rondom in de sloten liggen. Door een verplichte teeltvrije zone van 3 meter langs watervoerende sloten zal er relatief veel areaal verloren gaan. Bijvoorbeeld een perceel van 4 ha 250 x 160 meter = ongeveer 16 are (820 meter maal twee meter bovenop wettelijke verplichting van een meter bij 90€ driftreductie) minder teelt, omgerekend bij 40 ton netto aardappelen van € 0,30 een kostenpost van €1900 op dat perceel. en dan heb ik ook nog kleinere percelen daar is het relatief nog veel erger. Wie gaat dat vergoeden? de supermarkten iig niet daar krijgen jullie het nu ook al niet voor elkaar. Ik heb 3 jaar terug in een wingsprayer geïnvesteerd om te kunnen blijven spuiten met 99 procent driftreductie en behoud van beteelbare, kostbare grond en nu dit. Los van dit alles zal de milieuwinst minimaal zijn want het (aardappel)areaal wat PlanetProof word geteeld valt in het niet bij de rest van het areaal (aardappelen). Dus dan over 3 jaar tien meter teeltvrij? Dit moet SMK gewoon niet willen of er moet een billijke vergoeding komen voor sowieso de complete certificering en ook apart voor de gederfde inkomsten van verloren areaal. Die vergoeding zou er overigens ook moeten komen al zouden de PlanetProof geteelde aardappelen (of welk gewas dan ook) frites, vlokken of veevoer worden door afkeur of iets dergelijks. de PlanetProof inspanning is namelijk geleverd. Het blijft op den duur alleen nog aantrekkelijk om PlanetProof te telen voor de grotere bedrijven omdat voor een aantal inspanningen het niet uitmaakt of je 5 of 50 ha teelt.	Zie antwoord bij punt 99).	R. den Engelsman, H.A.M. den Engelsman (schriftelijk)
102)	De voorgestelde manier van aanscherpen van eis 2.4 zijn wij sterk op tegen met de volgende argumenten: Wij hebben geïnvesteerd in technieken die een veel sterkere emissiereductie geven dan de nu voorgestelde generieke eis. • spuittechniek met 99% driftreductie (wingsprayer) • PWM (pulserende doppen) om onder andere overdosering in de binnenbocht te voorkomen. • Ecorobotix Ara spotsprayer om het middelengebruik te reduceren. • volledige erf emissievrij gemaakt, inclusief een overdekte vul- en wasplaats met restvloeistofverwerking.	Naast drift zijn ook oppervlakkige afspoeling en uitspoeling emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater. Er zijn geen methodes om, naast het hanteren van een teeltvrije zone, om aantoonbaar de emissie te beperken.	L. van Marion, Landbouwbedrijf Van Marion (open teelt) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	Deze investeringen zijn mede gedaan om zowel onze dure grond zo optimaal mogelijk te kunnen betelen als emissie naar het oppervlaktewater te voorkomen. Door nu een generieke eis van 3 meter teeltvrije zone in te stellen, wordt geen rekening gehouden met de technische oplossingen die wij gekozen hebben. Die technische oplossingen hebben veel geld gekost die door deze eis dus volledig nutteloos geworden zijn. Blijkbaar was het beter geweest om met oude, veel goedkopere, techniek te blijven werken. Vooruit lopen wordt weer bestraft door generieke eisen. In de toelichting wordt gesteld dat deze maatregel verplicht wordt omdat er nog steeds gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater worden gevonden. Landelijk kan dit beeld mogelijk kloppen. Op Voorne-Putten blijkt dit echter niet het geval te zijn. In het gebied waar het oppervlaktewater intensief bemonsterd wordt vanuit het Deltaplan Agrarisch Water (en waarbinnen ons bedrijf gelegen is) blijkt in 2024 slechts 1 incidentele normoverschrijding geweest te zijn. In het voorjaar van 2025 tot het moment van schrijven is nog geen enkele normoverschrijding in het oppervlaktewater geconstateerd. Uw generieke gedachte dat afspoeling een belangrijke bron van normoverschrijding in het oppervlaktewater vormt klopt dus op zijn minst niet voor het DAW gebied op Voorne-Putten. En dat terwijl nog lang niet iedereen in het gebied zo vergaand geïnvesteerd heeft in technieken om emissie te reduceren als wij dat gedaan hebben. In de politiek begint men eindelijk van middelsturing naar doelsturing te gaan. Planetproof gaat nu ineens de omgekeerde weg met deze eis. Geen keuze meer, maar gewoon een platte algemeen geldende eis. Door deze generieke eis gooit u het kind met het badwater weg, doordat juist wij als voorlopers met deze maatregel gestraft worden. Met technische maatregelen hebben wij de emissie van gewasbeschermingsmiddelen veel verder teruggebracht dan de huidige standaard. Deze investeringen hebben echter wel veel geld gekost. Door nu ook ons teeltareaal verplicht in te perken kost het ons twee keer geld, zonder dat daar een milieukundig voordeel tegenover staat. Daarnaast zal ik in het vervolg wel uitkijken om te investeren in technische maatregelen die verder gaan dan de bestaande eis.		

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	Er is wat voor te zeggen om de eis aan te scherpen. Maar geef ons als telers dan opties, zoals dat voorheen ook het geval was. Opties die hetzelfde doel nastreven, maar ons als teler de keuze laten over de weg er naartoe. In dat geval zou u kunnen denken aan: • optie 1: 90% driftreductietechniek + 3 meter teeltvrije zone • optie 2: 95% driftreductietechniek + 1 meter teeltvrije zone optie 3: 90% driftreductietechniek + spotsprayer/elektrisch loof doden/of andere techniek die emissie en/of middelengebruik reduceert + 1 meter teeltvrije zone		
103)	Momenteel houden wij een spuitvrije zone aan van 1,5 meter, wij hebben 95% driftreductie. Dit is verplicht vanuit de overheid wanneer je bijvoorbeeld Stomp of Wing P wilt spuiten. Een verdubbeling van 1,5 meter naar 3 meter is veel te ingrijpend, en ik vind niet dat PlanetProof dit mag gaan eisen van zijn certificaathouders. Wij telen op 200 hectare gewassen, en een verdubbeling van de teeltvrije zone van 1,5 naar 3 meter gaat mijn meer dan €100.000 kosten in extra landhuur. Dan zou voor mij de keuze makkelijk zijn. Graag dit besluit terugdraaien.	Zie antwoord bij punt 102).	A. Visser, WAM Pennings (bloembollen) (schriftelijk)
104)	Een teeltzone van minimaal 3 meter heeft vergaande consequenties voor telers. Met name op kleinere percelen heeft dit tot gevolg dat het percentage niet teelbaar oppervlak sterk toeneemt. We pleiten er dan ook voor om geen bovenwettelijke eisen te stellen aan de teeltvrije zone.	Zie antwoord bij punt 99).	E. Vlaming-Kroon, Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) (schriftelijk)
105)	De teeltvrije zone van vijf meter heeft als doel om emissie door afspoeling te voorkomen. Is er aangetoond dat het gebruik van deze stoffen in de hardfruitteelt daadwerkelijk leidt tot een hogere belasting of een verhoogd risico? Daarnaast is het onduidelijk wat de daadwerkelijke meerwaarde is van het eisen van 90% driftreductie in deze context. *Schriftelijke aanvulling:* In de voorgestelde eisen zie ik dat hardfruittelers verplicht worden om 5 meter vrije zone te hanteren of gebruik te maken van een windhaag. Ik begreep dat deze eis erin gekomen is i.v.m. risico op afspoeling. Is er onderbouwing dat risico op afspoeling een thema is in de hardfruitteelt?	Zie ook punt 99) voor wat betreft kleine percelen. Verder zal voor fruitteelt gelden: Indien in een bestaande aanplant economisch rendabele bomen zouden moeten worden gerooid, geldt een teeltvrije zone van 3 meter en een driftreductie van minimaal 97,5%. Bij nieuwe aanplant dient wel een teeltvrije zone van 5 meter worden aangehouden.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	Een aantal jaren geleden werden fruittelers aangemoedigd om windhagen te verwijderen. Nu weer terug moeten planten voelt als zeer tegenstrijdig en duurt 3-5 jaar voordat de windhaag voelde gegroeid is om aan de eis van de hoogte te voldoen. Is dit reëel? Bovendien vraag ik mij af wat de rol is van een windhaag om afspoeling te voorkomen? Vrijwel alle plantsystemen staan 15-40 jaar op hetzelfde perceel en kunnen niet zomaar aangepast worden aan veranderde eisen. Mijn voorstel op dit punt is meer gebruik maken van driftreducerende maatregelen op de spuittechniek in combinatie met éénzijdig spuiten van de buitenste rij.		
106)	Een extra brede teeltvrije zone van 5 meter bij neerwaarts en opwaarts spuiten is niet voor alle telers haalbaar. Indien telers hiervoor een rij bomen weg moeten halen, zullen zij ervoor kiezen om te stoppen met PlanetProof certificering. De toelichting die hierop werd gegeven tijdens de hoorzitting is tevens incorrect; deze maatregelen zou worden genomen i.v.m. afspoeling naar water en niet i.v.m. drift. De fruitteelt vraagt naar onderbouwing welke middelen dan in het water worden teruggevonden die gerelateerd zijn aan oppervlakkige afspoeling in combinatie met zijwaarts spuiten.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
107)	Jullie opperen een teeltvrije zone van 5 meter. Echter is dit weer een nieuwe maatvoering in het geheel. We zijn als sector (*appel/peer*) al bekend met een zone van 3 en 4,5. Nu opperen jullie 5. Over enkele jaren wordt dit 6, 7, etc.???	Zie antwoord bij punt99) en 105).	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)
108)	Teeltvrij 5 meter: Is de sector niet eens zwaar op tegen. Maar werk aan overgangsbeleid. Aanpassing in bestaande boomgaarden is dramatisch. Extra rij rooien maakt het plots teeltvrij 7 of 8 meter maar erger is situaties waar beregening/druppelirrigatie of hagelnet constructies ook aangepast dienen te worden. Beter 6 meter bij nieuwe percelen dan 5 in aanpassing.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
109)	Voor de fruitteelt is het onwerkbaar als overgegaan wordt naar een teeltvrije zone van 5 meter. De onderbouwing waarom dit nodig is, sluit niet aan bij de fruitteelt. ten eerste blijkt uit het landelijke meetnetwerk gewasbeschermingsmiddelen dat in de meetpunten voor de fruitteelt geen structurele normoverschrijdingen zijn. Daarnaast geven waterschappen keer op keer aan de laatste jaren dat de fruitteelt sector de sector is met een zeer beperkt aantal normoverschrijdingen. een mogelijke verklaring van het zeer beperkt aantal normoverschrijding in de fruitteelt is dat op fruitteeltpercelen een bufferstrook van minimaal 3 meter is die grotendeels begroeit is met gras. Dit is voldoende om afspoeling te voorkomen. Op basis hiervan is het niet proportioneel dat de teeltvrije zone voor de fruitteelt naar 5m verhoogd wordt. Zeker gezien het gegeven dat fruit een meerjarige teelt is, waardoor vergroten van teeltvrije zones leidt tot kapitaal vernietiging, door dat fruitbomen gerooid moeten worden.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	J. van Bruchem, Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) (schriftelijk)
110)	Het instellen van een 5 meter breder teeltvrije zone zal erin resulteren dat de fruittelers massaal afhaken. Dit zou betekenen dat er bomen gerooid moeten worden met daardoor productie verlies waarvoor niemand financieel gecompenseerd wordt. en dit niet voor 1 jaar maar voor meerdere jaren.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)
111)	Een uitbreiding van de teeltvrije zone van 3 naar 5 meter leidt tot verlies van dure productieve grond zonder noemenswaardige milieuwinst. Investeren in spuittechniek zou veel effectiever zijn in het beperken van emissie.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
112)	Voorstel om deze eis aan te passen naar een kleiner aantal meters maar met gebruik van een goedgekeurde drift reducerende spuittechniek van minimaal 95% of hoger. Als de 5 meter de nieuwe eis wordt dan zal er hiervoor een rij bomen moeten worden weggehaald, wat direct ten koste gaat van volumes.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
113)	Zijn de teeltvrije zones ook van toepassing op containerteelt van planten (sierteelt)?	Bij containervelden met recirculatie geldt een uitzondering minimaal 1m teeltvrije zone en minimaal 97,5% driftreductie bij neerwaarts spuiten.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk)
114)	Een verplichte teeltvrije zone van 3 m. is voor bepaalde gebieden met veel oppervlaktewater een grote beperking, dit zal meer dan 4% van het perceel zijn. Wettelijk is het in deze gebieden hierom teruggebracht naar 1 m. (voor aardappelen 1.5m vanaf het hart van de regel). Op mijn percelen ligt om de 85m een watervoerende sloot, als daar aan weerzijden 3 m af gaat blijft er maar 79m over. De kanten zijn wel begroeid met gras, riet en wat spontaan opkomt.	Zie antwoord bij punt 99) en 105).	P. van Splunter, Mts. Van Splunter-Stolp (schriftelijk)
Eis 2.8 Niet-chemische bestrijding plagen			
115)	Niet-chemische maatregelen die verplicht gesteld kunnen worden: - Bedekte teelt - Vruchtgroenten: voor 3 van de volgende plagen: spint, trips, luis en witte vlieg, (larven van) mineervliegen • In paprika, komkommer en aubergine is **4 plagen** realistisch. • Gebruik van **vanglinten tegen witte vlieg** is al vrijwel standaard in tomaat, zou verplicht kunnen worden - Bedekte teelt – Fruit, grootste areaal is waarschijnlijk aardbei: spint. **Trips** kan hierbij. Is nl chemisch nauwelijks nog goed te doen. - Bedekte teelt - Sierteelt: spint, varenrouwmug **Trips** toevoegen in gewassen waar die voorkomt. - Open teelt kers, framboos en braam onder regenkappen. Gebruik van **suzukivlieg gaas** is vrij algemeen. Zou standaard kunnen worden.	De maatregelen worden getoetst en eventueel toegevoegd.	CLM
Eis 2.9 Onkruidbestrijding			
116)	Nu moet een kweker 1 keer per jaar een niet-chemische bestrijding doen, zou dat niet omgedraaid moeten zijn. Ze mogen maar 1 keer per jaar een chemische doen.	De verplichting om jaarlijks tenminste één keer een niet-chemische bestrijding te doen is al een stap vooruit. Slechts één keer per jaar een chemische onkruidbestrijding kan een vervolgstap zijn, maar lijkt (nog) niet in alle teelten haalbaar.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
117)	LTO ziet het belang van minder gewasbeschermingsmiddelengebruik en het stimuleren om te werken met alternatieven methoden. LTO maakt de kanttekening dat niet altijd per definitie een niet-chemische methode ook beter is voor het milieu en leefomgeving. Zo hebben insecten en vogels (nesten) minder overlevingskansen bij schoffelen en wieden. Het is belangrijk dat telers op basis van een ICM-aanpak besluiten of een niet-chemische methode gewenst is ten opzichte van de chemische methode.	Er is geen verplichting om aan onkruidbestrijding te doen. Maar een niet-chemische lijkt altijd duurzamer dan een chemische, ook al heeft dit invloed op insecten en vogels. ICM is en blijft basis voor een duurzame teelt. De negatieve gevolgen van tenminste één niet-chemische onkruidbestrijding vanwege insecten en vogels lijken zeer te overzien.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
118)	Om onduidelijkheid te voorkomen is het wenselijk om bij de activiteit schoffelen te benoemen dat dit zowel handmatig kan als machinaal.	Schoffelen mag handmatig zijn, maar ook machinaal. Dit zullen we tekstueel verduidelijken.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
119)	De eis om ten minste één keer per jaar niet-chemisch te bestrijden vereist investeringen in apparatuur die bovendien de boomwortels kunnen beschadigen. Cruciale wortels die verantwoordelijk zijn voor de opname van vocht en voeding worden daarmee bedreigd.	Er zijn vele mogelijkheden om een niet-chemische onkruidbestrijding te doen, dat zou niet automatisch een dure investering of schade tot gevolg moeten hebben.	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
Eis 2.10 Actieve stofnorm – Bijlage 1			
120)	In plaats van het werken met actieve stofnormen is het beter te werken met de in het vooruitzicht gestelde milieu-indicatoren.	Hier wil On the way to PlanetProof ook graag naartoe. Maar zolang de Milieu Indicator Gewasbescherming (MIG) nog niet beschikbaar en geïmplementeerd is, hebben we geen beter alternatief.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei)

	Vraag/opmerking:	Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
121)	Actieve stof norm; is het mogelijk om reductie van chemie te bewerkstelligen door de actieve stof norm elk jaar met een % te laten dalen? Dit is in lijn met eerdere punt van toewerken naar chemie vrij.	Het streven is een daling van de milieubelasting, dat is niet hetzelfde als daling van het actieve stofgebruik. Ziekte en plaagdruk is niet ieder jaar hetzelfde, waardoor een jaarlijkse daling niet altijd haalbaar is. Daarnaast is een gevolg van te prefereren minder milieubelastende stoffen, vaak dat hier meer kilogrammen nodig zijn. Een daling betekent een ontmoediging hiervan. Zoals eerder gesteld is het streven naar een chemievrije teelt voorzien via een add-on en naar het overstappen op de MIG.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk)
122)	Actieve stofnormen zijn verlaagd o.b.v. resultaten uit het verleden. Het doorrekenen van de actieve stofnorm o.b.v. toekomstige schema en wetgeving dient echter te geschieden voordat de nieuwe normen als haalbaar kunnen worden beschouwd.	Bij de verlaagde norm is uitgegaan van het 90%-percentiel bij registraties over meerdere jaren. Hierbij wordt voldoende rekening met haalbaarheid en resistentiemanagement.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
123)	• Voor een eerlijk en transparant beeld van de milieudruk van een teelt is het noodzakelijk dat de toediening van middelen in de volledige levenscyclus van een product wordt meegenomen. Het uitzonderen van zaad-/ pootgoed- en plantgoedbehandeling gaat voorbij aan de uitspoeling, verwaaiing etc. van de middelen uit die behandeling gedurende of na afloop van de teelt. Voor een volledig beeld van milieu-impact dient dit ook te worden gemonitord en gereguleerd.	• De opmerking is terecht dat bij zaad/poot-/plantgoedbehandelingen ook milieubelasting plaatsvindt. Maar hier verplichtingen stellen geeft een ongelijk speelveld voor keurmerkhouders met plantgoed in eigen beheer en keurmerkhouder die zaad-, poot- of plantgoed inkopen, en dat is niet gewenst. In deze herziening is er niet voor gekozen dit nader te bekijken. Wel is er voor gekozen dat zaad- en pootgoedbehandelingen aan dezelfde voorwaarden dienen te voldoen als gewas- en grondbehandelingen (eis 2.3B) en deze geregistreerd dienen te worden (eis 2.2)	R. Westerhof, Natuur & Milieu (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Het certificatieschema motiveert telers om naar groene en laag risicostoffen te gaan, maar voor deze gelden geen actieve stofnormen, terwijl overmatig gebruik van een laag risicostof alsnog tot milieuschade kan leiden (veel van iets in kleine hoeveelheden is nog steeds veel). In officiële bronnen (https://echa.europa.eu/brief-profile/-/briefprofile/100.069.740) staat bijvoorbeeld aangegeven dat smeerolie carcinogeen is. De vrijbrief voor gebruik in de huidige groene-/laagrisico-lijst is daarmee niet volhoudbaar. De hoeveelheid kg wordt nu aangedragen als argument om het buiten de actieve stofnorm te houden, maar is er een werkwijze om uitschieters op bedrijfsniveau wel in kaart te kunnen brengen zodat dit ook gemaximaliseerd kan worden. • De huidige actieve stofnorm houdt geen rekening met type stoffen of milieu-impact. In afwachting van de MIG dient PlanetProof op zijn minst werk te maken van een differentiatie van actieve stofnorm naar herbicide/insecticide/fungicide.	• De (her)beoordeling van stoffen wordt later dit jaar nog uitvoerig bekeken, dit is ook van toepassing op de Lijst Groene middelen/laag-risicostoffen. Het is bekend dat ook groene middelen/laag-risicostoffen enige milieubelasting opleveren, maar door een behandeling met een meer belastende stof te voorkomen is zo'n stof toch te prefereren. • In afwachting van het beschikbaar zijn van de MIG houdt in dat nu niet veel energie gestoken wordt in een nadere differentiatie van de actieve stofnorm.	
124)	Geen Royal MH (kiemremming) meer toestaan. Staat ter discussie en er zijn betere alternatieven (voor gebruik in bewaring)	De (her)beoordeling van stoffen wordt later dit jaar nog uitvoerig bekeken, dit punt wordt hierin meegenomen.	S. de Kool, WUR (schriftelijke inbreng)
125)	De verlaging van de actieve stofnorm voor aardappelen roept zorgen op met betrekking tot resistentiemanagement. In het conceptschema is vooralsnog teruggevallen naar de normen van 2023. De in 2024 en 2025 verhoogde normen zijn niet ingerekend. Uiteindelijk zal de norm worden vastgesteld op basis van de uitgangspunten van de Taskforce Phytophthora infestans, waarbij ook het resistentiemanagement meegenomen wordt.	De problematiek vanwege Phytophthora infestans in aardappel is volledig in beeld. De afgelopen jaren is de norm verhoogd o.a. op aangeven van de Taskforce P.i., die uitging van duurzaam werken en afwisselen en combineren van middelen in het kader van resistentiemanagement. Eind 2025 zal het college van Deskundigen een passende actieve stofnorm vaststellen op de dan van toepassing zijnde inzichten. Dit jaar is een aanpassing van de gestelde actieve stofnorm voor aardepelen niet nodig geweest.	J. Wijsmuller, Biopesticide Consult (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
126)	Voorstel is om de actieve stof te verlagen naar 5 c.q. 7,5 kg actieve stof. Dit is gezien de enorme risico's met resistentie van Phytophthora zeer onverstandig. De huidige norm van dit jaar van 7,5 en 10 kg is maar net aan haalbaar, alleen in een erg droog jaar zoals nu lijkt. Om resistentie te voorkomen is afwisselen van actieve stoffen, gebruik van hoge doseringen en korte intervallen noodzaak. Ook bij de toepassing van een BOS zal deze in een natter jaar uitkomen op een hoger actieve stof hh. Er is daarbij maar een zeer klein percentage van de huidige aardappelrassen zodanig genetisch dubbel resistent dat het risico dat juist bij die rassen de resistentie doorbroken wordt, erg groot is. Daarnaast voldoen veel van deze rassen niet aan alle andere eisen van de retail. Andere mogelijkheden om actieve stof te beperken zijn: • mechanische onkruidbestrijding: gaat ten kosten van kilo's, maar zeker ook kwaliteit (o.a. groen) van met name tafelaardappelen • onkruidbestrijding LDS na opkomst: door verdwijnen van Sencor vrijwel niet meer mogelijk • insecticiden: is maar zeer beperkt • alternaria: kan grote gevolgen hebben voor de opbrengst, er zijn niet echt resistente rassen tegen alternaria • loofdoding: zijn al 2 middelen met zeer weinig actieve stof, niets in te winnen Kortom er zijn weinig mogelijkheden	Zie antwoord bij punt 125).	J. Willemse, Delphy (schriftelijk)
127)	De actieve normen voor consumptie aardappelen zijn na sterke verhogingen in 2024 weer teruggebracht naar de oorspronkelijke waarden. Wij vragen ons af in hoeverre dit reëel is, gezien de uitschakeling van middelen en de agressiviteit van de Phytophthora.	Zie antwoord bij punt 125).	C. Boelens, Boelens Akkerbouw en Groenteteelt (schriftelijk)
128)	De actieve stofnormen van andere boomkwekerijproducten naast laan- en parkbomen, zoals sierheesters, zouden aangescherpt kunnen worden.	Bij de aanscherping van normen is uitgaan van registraties van voldoende keurmerkhouders over meerdere jaren , en van de 90-percentiel hiervan. Niet alle teelten zijn dus bekeken, en het is mogelijk dat verlaging inderdaad goed haalbaar is. Graag ontvangen we in welke teelten dit kan en wat een duurzamere norm is.	H. Smeets, Smeets Agro Consultancy (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
129)	Actieve stof norm blijft hetzelfde? Het document toelichtingen wijzigingen (blz. 4) is onduidelijk hierin! Captan passage. Hoe gaat dit verder?	De aanpassing in de wettelijke toepassings-mogelijkheden van captan speelt hierin een rol. De Teelt Technische Werkgroep en teelttechnische experts brengen advies uit. Op basis hiervan zal het College van Deskundigen hierover een besluit nemen.	H.C. van Blijderveen, Van Blijderveen Fruit (schriftelijk)
130)	Bijlage 1 en tevens document Toelichting op de wijzigingen. Hoe gaat het verder met de actieve stofnorm voor appel en peer. Er staat dat de captanwijziging hierin bekeken wordt. Krijgen wij hier als fruitsector nog inspraak op? Of wordt dit zonder inspraak door jullie beslist?	Zie antwoord bij punt 129).	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)
131)	Na jullie bevraging bij o.a. CAF is de actieve stofnorm in grootfruit gelukkig gelijk gebleven. Ik haak in op rode bes. Het kan iets minder, maar bewaring in kwaliteit vereist residu op de vruchtsteel. Voor de praktijk is de aanscherping te sterk.	De bewaringsmogelijkheden zijn ten opzichte van eerdere jaren toch niet veranderd? De vraag is waarom toepassing van de 90-percentiel niet haalbaar is.	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)
132)	Actieve stofnorm per Ha verlagen is niet haalbaar voor ons. Het zou een actieve stofnorm per kg geproduceerd product moeten zijn. Wij produceren bijna twee keer zo veel als een bedrijf zonder belichting en moeten aan dezelfde norm voldoen. Dat is al lastig. Deze norm verlagen maakt het voor ons onmogelijk.	Belichting leidt in andere gewassen niet tot aanpassing van de actieve stofnorm. Vaak zijn problemen met vocht juist makkelijker te beheersen. Als in teelten de bestaande norm niet mogelijk is, en de keurmerk-houder is ervan overtuigd alle preventieve maatregelen genomen te hebben, kan aan aanvraag worden gedaan voor een ontheffing dan wel een beroep worden gedaan op de calamiteitenregeling.	K. Hendriks, Qcumber Optimize Nature V.O.F. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
133)	25% reductie voor tomaat is niet voor iedereen haalbaar. Best wat bedrijven zitten boven de 7.5 / tegen de 10.	Bij de aanscherping van normen is uitgaan van registraties van voldoende keurmerkhouders over meerdere jaren, en van de 90-percentiel hiervan. Analyse van checklistdata toont aan dat 99% van de telers de afgelopen jaren hieraan kon voldoen. Dit zou maar een aanpassing zijn voor een enkeling. Als de norm toch niet haalbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd, en een onderbouwing hiervoor is essentieel.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
2.11 Glyfosaat			
134)	Glyfosaat gebruik; zijn er nog andere gewassen of teeltmethoden waar glyfosaat niet meer is toegestaan op te nemen. Voor welke buitenteelten zou dit gewoon zonder glyfosaat kunnen. *Aanvulling hoorzitting:* zouden we niet helemaal met het gebruik van glyfosaat moeten stoppen vanwege de schadelijkheid voor het milieu? Zij pleit voor minder chemische bestrijding en meer druk op mechanische onkruidbestrijding. Voor consumenten mag het niet meer verkocht worden in de retail, maar wordt toch gevonden in producten omdat het in de teelt nog gebruikt mag worden.	Het risico van het niet toestaan van glyfosaat is dat telers alternatieve middelen gaan gebruiken die mogelijk schadelijker zijn voor het milieu. Er is daarom gekozen voor afbouw van het gebruik ervan en meer focus op mechanische/niet-chemische onkruidbestrijding.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk)
135)	We onderschrijven dat het gebruik van glyfosaat zoveel als mogelijk dient te worden beperkt. Echter wanneer ook chemische selectie wordt toegepast (zoals bij tulp), leidt dit tot knelpunten. Bij chemische selectie wordt via precisietechniek glyfosaat (selector of selectierobot) gebruikt om viruszieke planten af te doden. We pleiten dan ook voor om chemische selectie geen onderdeel te laten zijn van het maximum van 1,25 kg/ha/jaar.	Het bezwaar wordt ingetrokken door E. Vlaming-Kroon. Chemische selectie is een precisietechniek waar alleen zieke planten worden aangetipt. Het voorgestelde plafond van 1,25 kg/ha op bedrijfsniveau zal hierdoor niet bereikt worden.	E. Vlaming-Kroon, Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
136)	Verlaging van glyfosaatnorm. Onkruidbeheersing is al een lastig thema in de fruitteelt. De opties aan middelen zijn door wetgeving al sterk aan het afnemen en de aankomende jaren verdwijnen er nog meer middelen uit het pakket. Zeker voor bedrijven die op dit moment in grondwatergebied zitten is het nu al zeer moeilijk jaarrond (hardnekkige) onkruiden te beheersen doordat verschillende middelen niet meer gebruikt mogen worden. Bovendien zijn de verschillen jaar op jaar al groot hoeveel correcties er nodig zijn om (hardnekkige) onkruiden te beheersen. Een droog jaar vraagt minder correcties dan een nat jaar. Gezien we vooraf nooit kunnen inschatten hoe veel er nodig is, wil ik pleiten voor behoud van 1,5 kg werkzame stof glyfosaat in combinatie met een niet chemische oplossing.	Na analyses van alle registraties is gebleken, ook in de fruitteelt, dat een verlaging van de glyfosaatnorm mogelijk moet zijn. De verplichting tot een niet-chemische onkruidbestrijding maakt dit zelf nóg eerder mogelijk. Verdere verlaging zou misschien ook nog wel mogelijk zijn, maar dit leidt misschien tot inzet van meer milieubelastende stoffen, en dit is niet gewenst.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)
137)	Verlaging van de norm kan erin resulteren dat Glyfosaat niet meer op de Nederlandse markt beschikbaar te houden is. Dit zou betekenen dat er meer geschoffeld moet worden maar daardoor beschadig ik mijn oorwormenpopulatie en deze heb ik nodig voor de natuurlijke bestrijding van perenbladvlo. De milieu belasting van Glyfosaat is niet slecht maar de publieke opinie maakt er een verhaal van.	Zie ook punt 136). Het beschikbaar zijn van glyfosaat voor de Nederlandse markt zal niet afhangen van een verlaging van de norm binnen één certificatieschema.	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
138)	• In de huidige tekst lijkt sprake van een tekstuele onjuistheid. Zoals het nu is verwoord, mogen telers die niet-kerende grondbewerking (NKG) toepassen géén glyfosaat gebruiken voor het vernietigen van groenbemesters, terwijl telers die wel kerende grondbewerking toepassen (zoals ploegen) dat wél zouden mogen. Wij vermoeden dat dit precies andersom is bedoeld. Graag deze passage aanpassen. • De norm van 1,25 kg/ha/jaar is in de praktijk (akkerbouw/bloembollen) niet haalbaar wanneer het gaat om specifieke toepassingen, zoals het chemisch selecteren van bollen of het stippen van aardappelopslag. LTO ziet 2 mogelijkheden om dit werkbaar te maken in het certificeringsschema: A) Er zou een mogelijkheid moeten worden opgenomen om deze norm op bedrijfsniveau toe te passen in plaats van per hectare, zodat percelen waar specifiek glyfosaat wordt toegepast, kunnen worden gemiddeld met de andere percelen waar dat niet gebeurd. B) Expliciet vermelden dat de norm uitsluitend geldt voor volveldtoepassingen. Selectiewerk en precisietoepassingen zouden hiervan uitgezonderd moeten worden. Daarmee worden precisietoepassing automatisch gestimuleerd. LTO geeft dus daarbij de voorkeur aan optie B. • In situaties waarbij sprake is van zware grond in het voorjaar en ongunstige weersomstandigheden, zou er ruimte moeten zijn voor een uitzondering op het verbod op het gebruik van glyfosaat. In dergelijke gevallen moet een beroep kunnen worden gedaan op een calamiteitenregeling. Dit is met name relevant in het licht van de toenemende weersextremen erg relevant.	• De tekst over Niet-kerende grondbewerking wordt passend gemaakt. • Wat betreft de glyfosaatnorm: dit is al een norm op bedrijfsniveau, waarbij alle percelen moeten worden meegenomen. Dus oplossingsmogelijkheid A is al van toepassing. • De berekening op bedrijfsniveau biedt waarschijnlijk ook al de oplossing voor de onderste vraag. Als dit niet toereikend is, kan altijd een beroep worden gedaan op de calamiteitencommissie, met daarbij de onderbouwing waarom het noodzakelijk bleek, met inachtneming van alle genomen preventieve maatregelen en het IPM-plan, dat niet aan de norm voldaan kon worden.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
139)	De verlaging van het gebruik van glyfosaat kan het gebruik van andere onkruidmiddelen doen toenemen. Deze verlaging is dus een politieke aanpassing van het schema, maar de vraag is in hoeverre dit daadwerkelijk milieuwinst oplevert.	Zie antwoord bij punt 134). Na analyses van alle registraties is gebleken dat een verlaging van de glyfosaatnorm mogelijk moet zijn.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
140)	• Een apart criterium voor glyfosaat heeft weinig zin zolang deze niet uitgebreid wordt naar alle herbiciden, anders is het enkel een uitnodiging voor het gebruik van alternatieve stoffen in plaats van het daadwerkelijk omschakelen naar niet-chemische onkruidbestrijding. • Hier ontbreekt nog steeds een duidelijke route naar nul. Kunnen daar voorwaarden aan gesteld worden, zoals een einddatum. • De noodzaak tot een specifieke uitzondering voor graanbestrijding in bloembollen is ons niet duidelijk. De vraag is ook wat dit doet voor een teelt waar de milieu-impact al zeer hoog is. Dit moet je niet willen.	• Uitbreiding van de glyfosaatnorm naar een aparte norm voor herbiciden vraagt een grote aanpassing van de systematiek van On the way to PlanetProof en is met het oog op implementatie van de MIG op hopelijk niet al te lange termijn onwenselijk. • Een glyfosaatnorm van 0 is op dit moment onwenselijk omdat naar verwachting meer milieubelastende stoffen ingezet worden.	R. Westerhof, Natuur & Milieu (schriftelijk)
141)	De verdere beperking van glyfosaatgebruik van 1,5 kg naar 1,25 kg per hectare in de meeste jaren is niet realistisch. Alternatieve middelen zijn nauwelijks beschikbaar, en mechanische bestrijding veroorzaakt juist méér milieubelasting door CO_2-uitstoot en dieselverbruik.	Zie antwoord bij punt 134). Na analyses van alle registraties is gebleken dat een verlaging van de glyfosaatnorm mogelijk moet zijn.	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
142)	Bij glyfosaat (2.11) is een maatregel doorgestreept, maar de daaropvolgende uitzondering is blijven staan.	Dit wordt tekstueel aangepast.	J. Ottenheim, CropLife NL (schriftelijk)
Eis 2.12 Keuring apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen			
143)	4e bullet naar mijn mening kan deze tekst vervallen gezien alle apparatuur voor het toepassen van gewasbescherming jaarlijks moet worden gecontroleerd dus ook de handapparatuur en rugspuiten.	Dat is inderdaad het voorstel, en dat geldt dan ook voor de handapparatuur en rugspuiten. Dit wordt tekstueel aangepast	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
144)	• Na het lezen van de herziening valt mij op dat wij als gecertificeerde vanaf 2026 behoorlijk op kosten worden gejaagd door bijv. jaarlijkse keuringen op spuitapparatuur en het inhuren van deskundig advies voor habitat en bodem. • Bij zelfkeuring vragen zij om steekproef aan te tonen dat de doppen geen grotere afwijking hebben dan 15%. Dit kan je niet zelf doen. Dit moet je bij erkende bedrijven laten uitvoeren. Dan zou je hem net zo goed volledig opnieuw kunnen laten keuren. Kortom extra kosten.	• Nee, de spuitapparatuur hoeft niet jaarlijks gekeurd te worden. Het mag ook een zelfinspectie zijn, en inschatting is dat de kosten hiervoor wel meevallen. • Inhuur van een deskundige voor habitatontwikkeling is een keuzemaatregel, niet verplicht.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		• Het is in het belang van de effectiviteit van de spuitbehandeling dat ook de doppen goed werken. De afgifte van spuitdoppen kan ook gecontroleerd worden op basis van het spuitbeeld. Dit mag niet afwijkend zijn. De gemelde beoordeling van de 15% afwijking van de doppen zullen we nog nader bekijken.	
145)	De huidige SKL-keuring vindt één keer per drie jaar plaats. Inhoudelijk onderschrijven wij het belang van een frequentere controle van spuit-apparatuur. Dat is in lijn met goede landbouwpraktijk. Echter, bij de zelfkeuring wordt gevraagd om aan te tonen dat de doppen geen grotere afwijking hebben dan 15%. Telers hebben niet de faciliteiten om dit zelf te bepalen. Daarvoor zijn dus nog steeds erkende SKL-keuringsbedrijven voor nodig. Dit leidt dus tot een hoop extra kosten, waardoor een teler eigenlijk dus verplicht wordt om de spuit gewoon jaarlijks wettelijk te laten keuren. Dit leidt dus tot extra kosten. LTO stelt daarom voor om eis nr. 5 niet te laten gelden voor de zelf-inspectie. Tegelijkertijd merken wij op dat deze verplichting gepaard gaat met een verhoging van de administratieve lasten, wat voor telers een aandachtspunt is.	Het is niet de bedoeling dat de kosten worden verhoogd. Het is in het belang van de effectiviteit van de spuitbehandeling dat ook de doppen goed werken. De afgifte van spuitdoppen kan ook gecontroleerd worden op basis van het spuitbeeld. Dit mag niet afwijkend zijn. Voor bepaling van de 15% afwijking van de doppen worden nadere instructies uitgewerkt, waardoor een keurmerkhouder dit zelf kan bepalen.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
146)	De NVWA is hier streng op aan het controleren momenteel. Deze eis zou goed in lijn moeten zijn met hoe de NVWA controleert.	NVWA keurt op wat wettelijk verplicht gesteld wordt aan de spuitmachines (spuitkeuring) en de toepassing. Criteria 2.3 en 2.12 zijn hiermee in lijn.	E. Wieringa, Intratuin (hoorzitting 13 mei)
Eis 2.13 Bewijs van vakbekwaamheid toepassing gewasbeschermingsmiddelen			
147)	Het onderdeel 'kennisopbouw' ontbreekt bij Gewasbescherming. Vakbekwaamheid is het wettelijk minimum. Voorstel om hier ook een aanvullende ICM cursus voor verduurzaming teelt en verdieping van kennis van alternatieve teeltmethoden te verplichten.	Bij de vakbekwaamheidseisen worden al meerdere aspecten beoordeeld. We mogen er van uitgaan dat bij de betreffende cursussen voldoende vakbekwaamheid wordt ontwikkeld.	R. Westerhof, Natuur & Milieu (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 2.16 Verpakkingen gewasbeschermingsmiddelen			
148)	Via STORL bestaat inmiddels de mogelijkheid om lege, gespoelde verpakkingen alsmede resten gewasbeschermingsmiddelen gecontroleerd af te laten voeren. De lege, gespoelde verpakkingen worden gecontroleerd, gerecycled en bij inname van de verpakkingen worden deze ook visueel gecontroleerd of ze schoon zijn. Overigens is er inmiddels ook een gecontroleerde recycling van driptape die loopt via het STORL-portaal. (https://www.storl.nl/storl-nieuws/inzameling-van-gebruikte-driptape-2025/). Met het oog op de doelen van SMK / PlanetProof lijkt het ons logisch dat SMK / PlanetProof de gecontroleerde afvoer en recycling van lege gewasbeschermingsmiddelencans, alsmede driptape via STORL opneemt in het schema.	2.16 meldt dat: "Lege verpakkingen of containers afvoeren conform de wettelijke richtlijnen". Hieraan wordt driptape toegevoegd. Bij eis 7.1 wordt toegevoegd: "conform de wetgeving".	J. Ottenheim, CropLife NL (schriftelijk)
Keuzemaatregel 2.19 Niet-chemische bestrijding van bovengrondse ziekten en plagen			
149 -a)	Bij 2.19 staan diverse maatregelen genoemd. De maatregel: Een bestrijderspopulatie wordt opgebouwd vóórdat de plaag enige betekenis heeft. Deze maatregel is nu alleen van toepassing bij Bedekte teelt. Graag zouden we deze maatregel ook van toepassing laten zijn bij de open teelt. Wij zijn een akkerbouwbedrijf met o.a. sluitkool. Wij passen sinds vorig jaar deze maatregel toe in de vorm van het uitzetten van orius rond week 25. Hiervoor planten we lobularia tussen onze kool om de orius te laten settelen. Orius is de natuurlijke vijand van trips. Door de orius vroegtijdig uit te zetten, proberen we inderdaad vroegtijdig een groot leger op te bouwen tegen trips. De tripsdruk neemt met name eind augustus/begin september erg toe. Aangezien de middelen tegen trips steeds beperkter worden, is dit een mooie biologische maatregel. Het zou mooi zijn als deze maatregel ook wordt gewaardeerd.	Er is geen reden om deze maatregel niet te belonen als die wordt toegepast in een open teelt. Wordt toegevoegd aan het schema	C. Boelens, Boelens Akkerbouw en Groenteteelt (schriftelijk)
149 -b)	Niet-chemische maatregelen die als keuzemaatregel gesteld kunnen worden: - Gebruik insectengaas of **suzukifruitvlieggaas** (open teelt: gewasniveau/bedekte teelt: bedrijfsniveau). Suzukifruitvlieggaas, nauw aansluitend op regenkappen bij kers, framboos en braam (perceelsniveau) - Monitoring en pleksgewijze niet-chemische bestrijding (perceelsniveau) - Bedekte teelt niet-chemische bestrijding van bijv. meeldauw met groene middelen en/of micro-organismen (bijv. 50% van de bespuitingen/toepassingen is niet-chemisch) (perceelsniveau)	De maatregelen worden getoetst	CLM

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	- Niet-chemische – preventieve - bestrijding van bodemgebonden ziekten met micro-organismen (perceelsniveau, per behandeling of per 2 behandelingen)		
Keuzemaatregel 2.21 Niet-chemische maatregelen tegen onkruiden			
150)	2e bullet hier staan een aantal niet chemische maatregelen moet hier niet verwezen worden naar pag. 105 definitie niet chemische onkruiden want waarom voldoen niet alle in de definitie benoemde voorbeelden?	De lijst met niet-chemische maatregelen wordt uitgebreid met maatregelen uit verklarende woordenlijst.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
151)	Maaien of versnipperen onder bomen zou opgenomen moeten worden als niet-chemische maatregel tegen onkruid.	Dit is een gangbare maatregel die niet leidt tot verdere afname van herbicidegebruik.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei)
152)	Toevoeging van 'maaien' als methode van niet-chemische onkruidbestrijding Maaien is een bewezen, effectieve manier om onkruid te beheersen en verdient een plaats in de lijst van geaccepteerde methoden.	Dit is een gangbare maatregel die niet leidt tot verdere afname van herbicidegebruik.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
153)	Graag wil ik ervoor pleiten om maaien/ versnipperen toe te voegen aan de keuzemaatregelen voor niet chemische onkruid bestrijding. In deze teelten is het niet altijd wenselijk of mogelijk om in de grond te werken d.m.v. van bijvoorbeeld schoffelen. Maaien of versnipperen is een mooie aanvulling als techniek om onkruid te onderdrukken zonder het bodemleven te verstoren.	Dit is een gangbare maatregel die niet leidt tot verdere afname van herbicidegebruik.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
154)	Gerobotiseerd en precisie schoffelen zou beloond moeten worden met bonuspunten.	Schoffelen is zowel handmatig als gerobotiseerd. Dit wordt verduidelijkt in het schema. Zie ook punt 118).	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei)
155)	Het College van Deskundigen moet meer innovatieve keuzemaatregelen toepassen. Zoals bijvoorbeeld AI gestuurd schoffelen of het toepassen van spotspray.	Schoffelen is zowel handmatig als gerobotiseerd. Dit wordt verduidelijkt in het schema. Zie ook antwoord op punt 118). Spotsprayer: Aangezien de andere technieken onder niet-chemische bestrijding van onkruiden (2.21) vallen, en de toepassing van spotsprayer is terug te verdienen door lager gebruik van actieve stof, wordt getoetst of precisiebespuitingen als aparte keuzemaatregel aan het schema toegevoegd wordt.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
Ontbrekende keuzemaatregelen			
156)	Ik mis het gebruik van de diverse spotsprayer zoals de Ecorobotics, Rumex, etc. als keuzemaatregel en bonuspunten. Dit leidt tot wel een verlaging van 80-90% aan herbiciden in diverse gewassen, maar in ieder geval bij uien.	Aangezien er nog chemische middelen gebruikt worden kan het toepassen van spotsprayer niet onder 2.21. vallen. De toepassing van spotsprayer is terug te verdienen door lager gebruik van actieve stof en naar rato (oppervlak) toekenning van maluspunten.	J. Willemse, Delphy (schriftelijk)
157)	LTO pleit voor extra keuzemaatregelen gewasbescherming om juist innovaties meer aan te jagen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelengebruik. LTO vindt dat cameragestuurd schoffelen en plaatsspecifiek spuiten (Spotspraying/rijenbespuiting) moeten worden opgenomen als twee keuzemaatregelen. De TTW kan vanuit de praktijk goed meedenken over de exacte invulling hiervan.	Zie antwoord op punt 118) en 155).	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)

3. Biodiversiteit

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 3.3 / Keuzemaatregel 3.6 Bedrijfsnatuurplan; Bijlage 4			
158)	Biodiversiteit/natuurplan richten op: • Bescherming van de natuur en soorten op het bedrijf (dit staat al in het schema) • Toevoegen: De natuur inzetten als ondersteuner of biologische bestrijding van plagen in de teelt. 1. Dus hoe kan het bedrijf de natuur "gebruiken" door inzet van natuurlijke vijanden en alles wat daar bij komt kijken. Dus niet zo maar een bloemenstrook inzaaien, maar gericht zorgen voor planten die de natuurlijke vijanden huizen die nodig zijn in de teelt. De monitoring hiervan zou als keuzemaatregel kunnen worden toegevoegd. (*aanvulling hoorzitting*) • Natuur in de kas ook belangrijk tegenwoordig. Niet alleen het uitzetten van biologische bestrijding (gekweekt) maar ook een habitat voor deze biologische bestrijders aanleggen door bijvoorbeeld bankerplanten. Deze elementen zouden bij bedekte teelt meegeteld kunnen worden in het bedrijfsnatuurplan. (aanvulling hoorzitting)	Dank voor bevestiging Mooie aanvulling. Inheemse bestrijders en monitoring ervan zijn als keuzemaatregel opgenomen bij eis 2.19. Bankerplanten waren al genoemd bij eis 2.19.	E. Wieringa, Intratuin (schriftelijk en hoorzitting 13 mei)
159)	SMK wil dat bedrijven hun dure grond veranderen in natuurgrond. Bij een herziening van de provincie van de omgevingsplannen zal dan een deel van de grond de status agrarisch verliezen. Dit heeft grote gevolgen voor de waarde van de grond, met name bij eventuele onteigening t.b.v. natuurontwikkeling. Mijn bedrijf ligt tegen een Natura 2000 gebied aan, voor mij is het onacceptabel dat ik op vrijwillige basis mijn bedrijf om zou moeten zetten naar natuur. Ik wil dat het bedrijfsnatuurplan geschrapt wordt net als de teeltvrije zone. Verder lijkt het me verstandig dat SMK meer werk maakt van de afgesproken vergoeding die telers zouden krijgen voor hun inspanningen en kosten, daar is tot op heden niets van terecht gekomen. Mocht SMK dit plan toch doorzetten dan verwacht ik dat Fruitmasters stopt mat PlanetProof en doorgaat met Global Gap.	Er is geen eis om landbouwgrond te veranderen in natuurgrond. Er zijn keuze-maatregelen voor habitat. Biodiversiteit is in de laatste 50 jaar ernstig afgenomen en herstel is nodig. Het creëren van habitat is daarin één van de benodigde maatregelen. De teeltvrije zone wordt verder besproken in de antwoorden bij 99 t/m 114.	D. van Herwaarden, Mts. Van Herwaarden (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
160)	Het omzetten van areaal naar habitat om de drieprocentsdoelstelling te behalen kan bij grotere teeltbedrijven een aanzienlijke oppervlakte beslaan. In dat licht lijken twee punten als waardering beperkt. Daarnaast is er behoefte aan duidelijkheid over welke elementen precies mogen worden meegeteld. Zorg dat de systematiek goed aansluit bij de Ecoregeling om dubbele lasten en verwarring te voorkomen.	Via Excel-instrument voor bedrijfs-natuurplan kunnen elementen van de Eco-regeling worden overgenomen. Er is nog geen verplichting voor een bepaald percentage habitat op bedrijven. Als het zo zou zijn, is het logisch dat van een groot bedrijf relatief evenveel wordt gevraagd als van een kleinere onder-neming.	K. Kleijwegt, Fa. Kleijwegt LTB (hoorzitting 15 mei)
161)	• Voor gesloten teeltsystemen is het nog onduidelijk hoe het verplichte bedrijfsnatuurplan met habitatinventarisatie moet worden toegepast. Er loopt momenteel onderzoek naar de positieve en negatieve effecten van bijvoorbeeld luizendruk rondom kassen. Het is daarom raadzaam om de uitkomsten van dit lopende onderzoek af te wachten alvorens aanvullende verplichtingen op dit punt in te voeren. • LTO begrijpt dat de keuzemaatregelen nu overlappen met de verplichting tot een bedrijfsnatuurplan. Echter, het schrappen van deze maatregelen gaat te ver en stimuleert telers ook niet om nog iets extra's te doen bovenop op bedrijfsnatuurplan. LTO roept SMK op om toch te kijken wat telers eventueel extra zouden kunnen als gaat om bloeiende kruiden, randen en schuilgelegenheden om dit te stimuleren en telers de mogelijkheid te geven om toch te kunnen kiezen uit een extra keuzemaatregel. • LTO ontvangt signalen van leden dat het Excel-format van het bedrijfsnatuurplan ingewikkeld is om in te vullen. LTO roept daarom op om het huidige format te evalueren en mogelijke vereenvoudigingsvoorstellen door te voeren.	Alle keuzemaatregelen zoals opgenomen onder vorige schemaversies hebben in de nieuwe versie een plek gevonden in de inventarisatie / het bedrijfsnatuurplan, en de oude keuzemaatregelen vervallen. Voor alle teeltsystemen is het een kwestie van invullen – selecteren van habitat-elementen die op een bedrijf aanwezig zijn, zonder specifieke verplichting voor bepaalde maatregelen (anders dan het vereiste aantal bonuspunten). De haalbaarheid (aantal punten daarmee te behalen) voor alle betrokken teeltsystemen wordt bewaakt en er lijkt geen knelpunt voor bedekte teelten. De Excel-format is vóór introductie met telers geëvalueerd en zal waar nodig en mogelijk verder verbeteren in de toepassing. Vereenvoudigingsvoorstellen zijn welkom.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
162)	Excel bedrijfsplan met habitatinventarisatie is te complex. Hierdoor missen telers bonuspunten, punten die bij het nieuwe schema zeer hard nodig zijn om het benodigde aantal pluspunten te halen. Deze norm is in de huidige vorm niet goed toepasbaar binnen de glastuinbouw en levert in deze sector nauwelijks milieuwinst op. Voorstel:	De inventarisatie is noodzakelijk om op het belangrijke thema van biodiversiteit te kunnen rapporteren en om haalbaarheid van maatregelen te kunnen onderbouwen in alle sectoren.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Maak deze maatregel optioneel voor glastuinbouwbedrijven. • Bied gerichte handvatten voor biodiversiteitsmaatregelen die wél haalbaar zijn in deze sector, zoals ecologische inrichting rondom het bedrijf. • Overweeg ook om initiatieven buiten het eigen perceel mee te laten tellen, bijvoorbeeld in samenwerking met gebiedsgerichte projecten.	In de glastuinbouw kunnen 17 bonuspunten worden behaald *zonder* habitatmaatregelen met grondbeslag in of buiten de kas. Zie ook antwoord bij 177. Initiatieven buiten het eigen perceel: concrete voorstellen kunnen altijd worden gedaan. Er zal terughoudend mee worden omgegaan, omdat het niet de bedoeling is dat inspanningen op het bedrijf worden "afgekocht" via initiatieven elders waarmee de bedrijfsvoering onvoldoende verduurzaamt.	
163)	Als Glastuinbouw Nederland zijn we een groot voorstander van zo duurzaam mogelijk werken. Zo wordt in 95% van de kassen al gebruik gemaakt van de inzet van natuurlijk vijanden. Ook loopt er momenteel een groot project waarbij de effecten van biodiversiteit rondom de kas in kaart worden gebracht. Hierbij gaat het zowel om positieve als mogelijk negatieve gevolgen. Denk voor wat betreft de potentieel negatieve gevolgen aan de risico's van virusoverdracht van insecten, vanuit biodiversiteitsstroken, naar de kas. Wacht eerst de resultaten van het genoemde project af, voordat er gedacht wordt aan het verplicht stellen van een biodiversiteitsplan voor de bedekte teelten. Daarnaast is de bijdrage die de glastuinbouw (buiten de kassen) aan biodiversiteit bij kan dragen vrij beperkt. Hierdoor levert deze maatregel voornamelijk extra administratieve lasten op. Wellicht is het een idee om natuur stimuleringsactiviteiten buiten het eigen perceel mee te laten tellen?	Zie antwoorden bij 161 en 163.	H. van Daalen, Glastuinbouw Nederland (schriftelijk)
164)	LEAF found the proposed updates to the Planet Proof standard to be very positive - in particular: The requirement for a biodiversity plan, and encouraging staff to obtain biodiversity/habitat knowledge.	Thanks!	A. Holman, LEAF (schriftelijk)
165)	Habitatdeskundige inhuren. Kost behoorlijk geld voor gemiddelde teeltbedrijf en is niet terug te verdienen.	Dit is niet verplicht maar een keuzemaatregel waarmee een ondernemer zijn kennis kan verbeteren ten behoeve van de kwaliteit van habitat op het bedrijf.	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
166)	Inhuren van een deskundige is voor een klein bedrijf een grote kostenpost.	Zie antwoord bij 165).	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)
167)	Ecologische maatregelen zonder teeltwaarde: Maatregelen zoals bijenhotels, nestkastjes, valkenpalen en leef plaatsen voor steenmarters hebben geen aantoonbare meerwaarde voor de fruitteelt en dragen evenmin meetbaar bij aan biodiversiteit op een agrarisch bedrijf. Dergelijke maatregelen zijn meer passend binnen stedelijke groenprojecten dan op een professioneel Fruitteeltbedrijf.	Er wordt niet gezocht naar meerwaarde voor de teelt, maar voor algemene biodiversiteit en natuur, omdat de agrarische sector een grootgebruiker is van de open ruimte is er daarom een zeer grote invloed op de stand van biodiversiteit. Algemene biodiversiteit kan een bijdrage leveren aan weerbaarder teeltsystemen. Het agrarisch bedrijf kan zorgen voor een groene corridor tussen versnipperde natuurgebieden en voor door schuil- en voedingsplaatsen te creëren.	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
168)	Het systeem voor de berekening van de bonuspunten met de habitat inventarisatie is erg ingewikkeld. Op dit moment is het nog niet duidelijk of er met deze methode voldoende bonuspunten kunnen worden gehaald, waardoor inhoudelijk reageren hierop niet mogelijk is.	Fruitteelt en vollegrondsgroententeelt kunnen tot 19 bonuspunten halen zonder beslag op mogelijk teeltareaal; via habitatmaatregelen op/langs teeltareaal kunnen nog eens 8 punten worden behaald als wordt voldaan aan de 4% eis van de Eco-regeling in GLB. Hiermee lijkt de haalbaarheid van de eisen binnen bereik. Zie ook antwoord bij 177.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
169)	Is het mogelijk dat een keurmerkhouder de bijdrage aan biodiversiteit op een andere locatie in het land opneemt in het bedrijfsnatuurplan, omdat er bijvoorbeeld te weinig ruimte is op eigen erf in de glastuinbouw? Een voorbeeld is bijvoorbeeld het financieren van een lokaal natuurproject.	Zie antwoord bij 162.	J. Posthuma, Harvest House (hoorzitting 13 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
170)	vraag of bedrijfsnatuurplan voor > 100 percelen simpeler kan, kan het dan via inschattingen voor enkele percelen en extrapolatie naar het hele bedrijf	Als de percelen min of meer vergelijkbaar zijn, kan de inspecteur oordelen dat extrapolatie toegestaan is. Dit kan in het harmonisatieoverleg met certificerende instellingen worden afgesproken.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña
Eis 3.5 Afscherming assimilatiebelichting bedekte teelten			
171)	Om continue een vergelijkbaar aanbod verse kruiden te kunnen leveren zijn in het najaar en winter lampen nodig. Sommige kruiden krijgen bij een te kleine kier te veel temperatuur, anderen te veel vocht. Dit maakt de gewassen gerekter en zwakker. Dit betekend mindere kwaliteit en gevoeliger voor schimmelziekten. Ons streven is met zo min mogelijk energie input per kg product een gezond gewas neer te zetten. Door enkele nachten een wat grotere kier te kunnen trekken, is de energie in de rest van de groeiperiode ook efficiënt benut en hoeven geen bestrijdingsmiddelen gebruikt te worden om schimmels te bestrijden.	De eis is breed getoetst en in het algemeen goed uitvoerbaar gebleken. Voor specifieke gevallen kan een onderneming, met onderbouwing, een ontheffingsverzoek indienen.	C. Jacobs, De Kruidenaer (schriftelijk)
172)	Afscherming assimilatiebelichting, deze eis aanscherpen is niet haalbaar in de teelt. In de zomerperiode is er geen enkel ontvochtigingssysteem opgewassen tegen het vocht wat geproduceerd wordt door een gewas met een (bijna) dicht scherm. De wettelijke eis is het maximaal haalbare, met soms extra mogelijkheden door maatwerk vanuit de gemeente.	De 5%-maximum kier is in sommige regio's regelgeving en ondernemingen kunnen daarmee werken. De wettelijke eis blijkt bij hoge belichtingsniveaus niet te worden gehandhaafd en is daarmee ook geen goede referentie. Belichting in de zomer is geen reguliere praktijk in de vruchtgroenten en afscherming daarmee geen knelpunt voor de meerderheid van de bedrijven.	K. Hendriks, Qcumber Optimize Nature V.O.F.
173)	Voor wat betreft de belichtingseisen, stellen we voor deze voor wat betreft de combinatie LED/Son-T na 2028 ook op 10% te houden. Ook voor Son-T belichting stellen we na 2028 10% voor, in plaats van de genoemde 5%.	SON-T belichting is minder energie-efficiënt en On the way to PlanetProof wil stimuleren dat efficiëntere belichtingssystemen worden toegepast. In de afgelopen jaren is hier al erg veel gebeurd. De eisen qua afscherming bieden voldoende ruimte voor ondernemers voor verdere bedrijfsontwikkeling en opdoen van leerervaring. Het stellen van de eis geeft zo duidelijke randvoorwaarden waar toepassing aan moet voldoen.	H. van Daalen, Glastuinbouw Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
174)	Een maximale afscherming van 10% bij Led en Hybride belichting aan de bovenzijde van de kas is niet realistisch (*tomaat*); Door een maximale kier van 10% is de vochtafvoer absoluut onvoldoende. De schimmeldruk in het gewas zal daarom sterk toenemen, dat houdt dus in dat er meer fungicide gebruikt zullen moeten worden om de schimmeldruk te beheersen. Ook zal het gewas drooggestookt moeten worden wat weer als gevolg heeft dat er meer energie gebruikt moet worden.	De praktijk spreekt dit tegen. In sommige Nederlandse regio's is 5% kier in de regelgeving het maximum. De onder-nemingen kunnen in die regio's daar ook mee uit de voeten. Met deze vernieuwde eis wordt zelfs een gelijker speelveld gecreëerd voor verschillende productieregio's in Nederland.	E. Weerdenburg, Growers United (schriftelijk)
175)	Deze verlaging is mogelijk bij bedrijven die werken met full Led belichting. Bij Hybride en/of Son T installaties is dit niet haalbaar. Voorstel: sta toe dat een teler met Son T belichting ook na 2028 gebruik mag maken van 10% kier.	Zie antwoorden bij 173 en 174.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
176)	Zoals ik het nu zie gaan wij als bedrijf niet kunnen voldoen aan de gestelde normen in richtlijn 3.5. Wij telen deels met Son-t belichting, en deels met LED-belichting, beide teelten kunnen niet voldoen aan de percentages welke geëist worden. Bij onze Son-t belichting is er te weinig ruimte tussen de koppen van de planten en de lampen, dit komt door de leeftijd van de kas. We moeten kieren anders wordt de temperatuur te hoog en beschadigen we de teelt, we hebben tot nu toe gewerkt met maatwerk -> we hebben een overeenkomst met de lokale gemeente om aan de wettelijke norm te voldoen. Bij de LED-belichting is warmte niet het probleem, maar wordt er te veel luchtvochtigheid gecreëerd met de schermen dicht, welke zorgen voor ziekten in de planten. Ook hier moeten we kieren boven de gestelde normen van PlanetProof om het gewas gezond te houden.	Dat is jammer. Blijkbaar zijn er veel andere kassen waar de eis voor vruchtgroente-productie wel werkbaar is en die zo beter passen bij randvoorwaarden voor duur-zaamheid. Zie antwoorden bij 173 en 174. Voor specifieke gevallen kan een onderneming, met onderbouwing, een ontheffingsverzoek indienen.	H. Fase, Noordhuys Growing (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel (PP.5) 3.6 en 3.7 Habitat voor algemene biodiversiteit Vervallen van habitatmaatregelen 3.8-3.11; 3.15-3.16; 3.18-3.24			
177)	Er is onduidelijkheid over de bonuspunten: deze stonden vermeld in de norm, maar zijn niet terug te vinden in de tool. Hij vraagt zich af waar deze zijn gebleven.	Het instrument voor het bedrijfsnatuurplan is aangepast, zodat de punten voor (concept)PP.6 worden weergegeven. Samengevat geeft dit een indicatie van de mogelijk haalbare punten: • Nestgelegenheden: tot 8 punten (was 7) • Habitatmaatregelen: bij 2% = 4 punten (GLB Eco-regeling: 4%; WUR-inschatting 3% goed haalbaar) • Kennisactiviteiten, advies: 8 punten (waarvan 2 nieuw) • Monitoring: 3 punten (was 2) • Overig: ca. 2 (sectorafhankelijk)	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei)
Keuzemaatregel 3.8 Advies			
178)	Advies verkregen van een deskundige met aantoonbare relevante opleiding of werkervaring. Aan welke soort personen moet ik dan denken? Norm is hier niet duidelijk over. Dit kan discussie opleveren tijdens een audit.	Deskundigen van Nederlandse agrarische natuurverenigingen komen hiervoor in aanmerking. Als er onzekerheid is of een betrokken deskundige erkend zou worden: leg de vraag voor aan SMK.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
Keuzemaatregel 3.11 Kennisactiviteit habitatbeheer			
179)	Kennisactiviteit habitatbeheer, wat is dit voor iets? Wij zijn telers van gewassen. Voor natuurbeheer moet u bij Staatsbosbeheer of Natuurmonumenten zijn.	Dit is een keuzemaatregel en niet verplicht. Deze keuzemaatregel houdt in dat een medewerker op het bedrijf kennis over biodiversiteit/habitatbeheer opbouwt via een kennisactiviteit. Zie ook antwoord op 167.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)
180)	Wij moeten iemand anders (een specialist) al een bedrijfsnatuurplan laten schrijven. Maar dan nog moeten wij geschoold worden voor habitatbeheer. Wat voegt dit toe?	Een bedrijfsnatuurplan hoeft NIET door een specialist geschreven te worden en is relatief eenvoudig te maken met de format die hiervoor is opgesteld.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		Deelname aan kennisactiviteiten (keuze-maatregel!) kan ertoe bijdragen dat habitatmaatregelen zoals ze bv. in ANLb en GLB-Eco-regeling zijn opgenomen (en onder het keurmerk meetellen) op een manier worden uitgevoerd dat ze een optimale bijdrage aan de biodiversiteit geven door bv. vermijden van ongunstige zaai- en maaimomenten, passende zaadmengsels.	
181)	Wanneer beheer je als medewerker over voldoende kennis? Dit kan discussie opleveren tijdens een audit.	Nee, tijdens de audit wordt niet getoetst of een medewerker voldoende kennis heeft. Een deelnamebewijs aan een activiteit die is erkend door SMK moet worden overlegd.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
182)	De verplichting om deelname aan kennisbijeenkomsten uitsluitend via registratie op de PlanetProof-website aan te tonen, is onpraktisch en inefficiënt. De maatregel voor registratie creëert een nieuwe bureaucratische laag. Wij pleiten ervoor dat ook andere vormen van bewijslast geaccepteerd worden. Denk aan: een deelnamebewijs of bevestigingsmail of een foto van deelname aan een bijeenkomst. De eis tot registratie via de PlanetProof-website dient te vervallen (of wordt als optie aangeboden), maar zou in principe plaats moeten maken voor een realistisch en flexibel bewijssysteem dat past bij de dagelijkse praktijk.	Het is aan de organisator om de erkenning van de kennisbijeenkomst door SMK te regelen. De keurmerkhouder overlegt bij de inspectie een bewijs van deelname aan een erkende kennisbijeenkomst aan de inspecteur. De vereiste erkenning moet ertoe bijdragen dat een selectie van activiteiten gemaakt wordt waarvan het waarschijnlijker is dat ze een nuttige bijdragen hebben.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
183)	Waarom moet een beoordeling of maatregel erkend zijn door On the way to PlanetProof? Leidt dit niet tot hoge kosten voor telers, terwijl er ook andere waardevolle initiatieven en werkwijzen bestaan?	Zie antwoord bij 182.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 3.12 Metingen biodiversiteit			
184)	Wat is een soortenorganisatie dat zal niet iedere teler weten? Overheidsinstantie welke kunnen dat zijn?	De omschrijving wil voldoende ruimte geven voor relevante activiteiten voor monitoring van flora en fauna. Voorbeelden: Vlinderstichting/Butterfly Conservation; Vogelbescherming/BirdLife; Vleermuiswerkgroep; Bijenstichting; EIS Kenniscentrum Insecten; Zoogdiervereniging; … Overheidsinstantie: bv. Staatsbosbeheer, waterschap, provincie. Bij twijfel kan altijd SMK worden geraadpleegd.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
185)	De teler scant zelf de omgeving en kijkt actief naar wat bijdraagt aan natuurbehoud, maar het lijkt echter alsof het inschakelen van een externe deskundige nodig is daarvoor. De vraag is welke kosten hiermee gemoeid zijn en in hoeverre dit realistisch is voor de praktijk.	Nee, een deskundige is niet verplicht. Een teler kan zelf ook monitoring van soorten doen en dit aantonen, volgens richtlijnen in eis 3.12. Als een eigen methode niet lijkt te passen in de aangeboden omschrijving in de schematekst, kan (met argumentatie) een goedkeuring worden aangevraagd.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (schriftelijk)
Keuzemaatregel 3.13 100% lichtafscherming			
	Geen inbreng		
Keuzemaatregel 3.15 Strokenteelt			
	Geen inbreng		

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Overige inbreng biodiversiteit			
186)	Het voorstel betreft het toevoegen van klaveronderzaai als een maatregel waar bonuspunten mee verdiend kunnen worden. Klaveronderzaai is in de biologische landbouw gangbaar, vooral onder graan. Het zorgt voor stikstofbinding in de bodem, biedt een natuurlijke vorm van onkruidbestrijding en draagt bij aan de biodiversiteit. De nieuwste 1001ha-campagne 'Klaveronderzaai' biedt boeren tot 75% korting op klaveronderzaaimengsels. Lees op onze website meer over de voordelen van klaveronderzaai en de campagne. Het toepassen van klaveronderzaai als bonusmaatregel zou kunnen bijdragen aan het terugbrengen van een praktijk, die 50 jaar geleden gewoon nog door gangbare boeren werd toegepast. Voordelen klaveronderzaai: https://www.urgenda.nl/themas/landbouw-en-biodiversiteit/klaveronderzaai/ 1001ha campagne klaveronderzaai: https://klaveronderzaai.1001ha.nl/informatie/	Klaveronderzaai is een zeer verstandige maatregel om genoemde redenen. Voordeel is, dat het als onderzaai vroeg ingezet kan worden en daardoor nog effectiever kan zijn. SMK moedigt het gebruik aan in daarvoor geschikte teelten. Het wordt niet als op zichzelf staande maatregel opgenomen in het nieuwe schema, omdat er voldoende bonuspunten te halen zijn voor het gebruik van groenbemesters, waar klaveronderzaai ook onder te scharen is. Denk daarbij aan een hogere score in de OS balans, punten voor groenbemesters in (4) bodemkwaliteit, en punten voor een stikstofvanggewas in (5) bemesting. Onderzaai kan wordt wel expliciet genoemd worden in het schema bij groenbemesters.	T. Wentzel, Urgenda (schriftelijk)

4. Bodemkwaliteit

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 4.1 Minimum aantal punten			
187)	Haalbaarheid van minimum aantal punten moet nog worden beoordeeld.	Voor de fruitteelt geen enkel probleem in vanwege de berekende organische stofaanvoer. Voor de vollegrondsteelten liggen hier in elk geval kans wat betreft rustgewassen en groenbemesters.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
188)	Zijn de benodigde bonuspunten voor open en bedekte teelt wel (voor iedereen) haalbaar?	Zie antwoord bij 187.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
189)	Haalbaarheid van het aantal punten is nog onduidelijk, zeker in combinatie met de aanscherping van eis 4.4 van 1 bonuspunt per 100 kg naar 1 per 500 kg.	Zeker voor appel en peer kan voldaan worden aan de eis: Alleen aan de organische stofbalans wordt meer dan 4000 kg organische stof toegevoegd, en dit is al 3 bonuspunten of meer.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
190)	Spanje heeft niet genoeg goede kwaliteit compost, organische mest is vaak besmet met E. coli; compost heeft veel vervuiling met gewasbeschermings-middelen (fungiciden) die je in de groententeelt niet wil en met plastic (afval uit kassen). Voor organisch materiaal aanvoer 2000 kg/ha ... dat is echt hoog. Pellets zijn een mogelijkheid (gedesinfecteerd), advies daarbij is 1000 kg/ha. Is de eis buiten NL voldoende werkbaar?	Navraag bij overige partijen in Spanje heeft uitgewezen dat hoewel er inderdaad uitdagingen zijn, er in principe genoeg organische materialen verkrijgbaar zijn. Planning en goede afspraken zijn hierin belangrijk.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 4.4 Extra aanvoer organische stof			
191)	• De herijking naar beloning op basis van daadwerkelijke aanvoer (i.p.v. stijging in balans) is op zich een logische stap. Deze systematiek is transparanter en beter controleerbaar. Echter, de gekozen norm moet realistisch blijven. We pleiten ervoor om de norm voor deze maatregel te herzien naar 1 punt per 250 kg EOS. Dit is werkbaar, beter aansluitend bij de praktijk, en behoudt de effectiviteit van de maatregel. Zeker in het licht van de NV-gebieden. In nutriënten verontreinigde gebieden (NV-gebieden) is de ruimte voor extra toevoer van organische stof al zeer beperkt. Met deze nieuwe norm is de keuzemaatregel voor deze bedrijven feitelijk niet meer toepasbaar. • Tot slot is het belangrijk om helder te hebben wat onder 'aanvoer van organische stof' wordt verstaan. LTO vindt dat stro en vergelijkbare materialen hier onder moeten vallen. Alles wat bijdraagt aan het organische stofgehalte in de bodem hoort meegenomen te worden in de berekening. Onduidelijkheid op dit punt leidt tot onnodige verwarring en interpretatieverschillen in de praktijk.	• Dit is in de fruitteelt geen probleem. • Bij akkerbouw en vollegrondsgroenten misschien in een enkele geval problematisch, maar hier zijn makkelijker bonuspunten bij andere criteria te verdienen. • Stro en andere materialen voegen inderdaad ook organische stof toe en moeten in de berekening worden meegenomen	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
192)	Door de grote aanpassing van het mestbeleid door middel van de NV-gebieden (20% minder stikstof) is het voor veel telers niet of beperkt mogelijk om extra organische stof aan te wenden. Juist nu wordt de norm verhoogt naar 1 punt per 500 kg organische stof extra (i.p.v. 100 kg). Dit is erg oneerlijk en frustrerend voor die telers die in deze zones geplaatst zijn door de overheid. De enige mogelijkheid lijkt nog compost (erg vaak vervuild met plastic, glas, etc.) die erg prijzig is.	Het betreft een keuzemaatregel, geen verplichte eis. Hoewel vervelend voor betreffende telers, is het niet noodzakelijk al deze bonuspunten te halen.	J. Willemse, Delphy (schriftelijk)
Keuzemaatregel 4.7 Kennisopbouw			
193)	De verplichting om deelname aan kennisbijeenkomsten uitsluitend via registratie op de PlanetProof-website aan te tonen, is onpraktisch en inefficiënt. De maatregel voor registratie creëert een nieuwe bureaucratische laag. Wij pleiten ervoor dat ook andere vormen van bewijslast geaccepteerd worden. Denk aan: een deelnamebewijs of bevestigingsmail of een foto van deelname aan een bijeenkomst. De eis tot registratie via de PlanetProof-website dient te vervallen (of wordt als optie aangeboden), maar zou in principe plaats moeken maken voor een realistisch en flexibel bewijssysteem dat past bij de dagelijkse praktijk.	Zie ook antwoord bij 182. Deelnamebewijs tonen is bij inspectie voldoende.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 4.8 Teeltfrequentie			
	Geen inbreng		
Keuzemaatregel 4.9 Gewas-/verwerkingsresten			
194)	Oogstresten blijven op het land omdat ze product verwerken op het land, volgens schematekst mogen ze dan geen bonuspunt tellen omdat ze niet terugbrengen op het land. Zou het niet beter zijn om te koppelen aan gewasresten na verwerken/verkoopklaar maken? Of iets anders? Nu kunnen ze geen punt tellen, terwijl juist slimme organisatie extra transportgang voorkomt.	Het is in versie PP.6 ook mogelijk om de bonuspunt te krijgen voor het achterlaten van de gewasresten op het land. Het effect is hetzelfde.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña
Keuzemaatregel 4.10 Groenbemesters			
195)	Met het toepassen van groenbemesters kunnen bonuspunten behaald worden. Deze criteria zouden kunnen worden aangescherpt door meer specifieke eisen te stellen. Onze 1001ha groenbemesterscampagne stimuleert het gebruik van mengsels met veel verschillende soorten, waaronder vlinderbloemigen. Vlinderbloemigen kunnen kunstmest vervangen en het gebruik ervan dus verminderen. Voor de groenbemestermengsels die onderdeel van de 1001ha campagne gelden de volgende eisen: • Een minimumaandeel van 20% vlinderbloemigen, gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad volgens de Aanbevelende Rassenlijst voor landbouwgewassen van de CSAR: Aanbevelende Rassenlijst 2023 (pagina 27) • Minstens 80% van de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad, volgens de rassenlijst en/of algemene bronnen over zaaidichtheid • Minimaal vier plantenfamilies, waarbij elke familie ten minste 10% aandeel heeft op basis van de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad en/of algemene bronnen • Minimaal zes soorten Wellicht kan het schema verder uitgebreid worden op basis van de bovenstaande informatie. Ik weet alleen niet hoe de hoeveelheid bonuspunten wordt bepaald of berekend op basis van een maatregel. Of wat jullie beleid is wat betreft haalbaarheid en eisen. Hieronder volgt een voorstel: Voorstel voor 4.10 groenbemesters puntentoekenning: • Enkelvoudige groenbemester: 1 punt	Hoewel zeer wenselijk om kunstmest-gebruik te minimaliseren middels inzaai van vlinderbloemige groenbemesters, is gekozen nu niet verder te definiëren welke samenstelling de groenbemester moet hebben. Meervoudige groenbemesters leveren wel meer punten op dan enkelvoudige, maar in de jaren 2021-2023 is hier nauwelijks op gescoord. Er is dus nog een weg te gaan en is het nog niet het moment voor nadere aanscherping.	T. Wentzel, Urgenda (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Mengsel met minimaal vier soorten groenbemesters, waarvan ten minste één vlinderbloemige: 2 punten • Mengsel met zes of meer soorten uit minimaal vier plantenfamilies, waarbij elke familie een minimumaandeel van 10% heeft (gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad en/of algemene bronnen), en met ten minste 20% vlinderbloemigen: 3 punten 1001ha campagne: https://groenbemesters.1001ha.nl/bestellen/ Aanbevelende rassenlijst: https://rassenlijst.info/ajax_frontoffice/filemanager/files/2023/Aanbevelende-Rassenlijst-Akkerbouw-en-Veehouderij-2023.pdf		
196)	groenbemester met dubbelfunctie = bodemkwaliteit resp. stikstofvanggewas. kun je de punten dan dubbel tellen?	Ja, voor zowel groenbemesters die moeten worden toegepast op minimaal 65% van het totale bedrijfsareaal, als voor stikstofvanggewas dat punten oplevert op perceelsniveau kunnen punten worden verkregen. Al is de functie dubbel, wordt het gezien het grote belang niet als probleem gezien dat er meer punten worden toegekend.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña

5. Bemesting

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
5. Algemeen			
197)	CropLife NL is van mening dat SMK/PlanetProof niet voorbij kan aan het toenemende gebruik van biostimulanten. Biostimulanten worden niet genoemd in het schema en dat is een gemis. Er is inmiddels een mogelijkheid voor bedrijven om een CE-markering voor biostimulanten aan te vragen. Het lijkt ons daarom logisch dat in het certificatieschema wordt opgenomen dat uitsluitend biostimulanten met een CE-keurmerk ingezet mogen worden.	Biostimulanten worden niet expliciet genoemd, maar worden evenmin uitgesloten. Biostimulanten zijn niet opgenomen omdat de waarde van biostimulanten is niet onomstotelijk wetenschappelijk aangetoond is.	J. Ottenheim, Croplife NL (schriftelijk)
198)	Bij meststoffen wordt niets vermeld over PFAS. Is het mogelijk iets in te regelen dat PFAS niet zijn toegestaan, naast gewasbeschermingsmiddelen ook niet in meststoffen en zaadcoatings?	Er is navraag gedaan bij meststoffen Nederland, waaruit blijkt dat in kunstmest geen PFAS zit. Via dierlijke mest en compost kunnen wel PFAS worden aangevoerd op het bedrijf. Dit is echter een verplaatsing van het probleem en geen aanvullende vervuiling, en wordt om praktische redenen nu niet opgenomen in het schema. Het zou erg moeilijk uitvoerbaar zijn om alle aangevoerde organische mest te controleren. Aanvoer van slib is reeds verboden binnen het schema. PFAS wordt naast hormoonverstoring een nieuwe indicator voor het beoordelen van het risicoprofiel van actieve stoffen van gewasbeschermingsmiddelen. Afhankelijk van de misbaarheid van PFAS-stoffen zullen deze op lijst I resp. lijst II geplaatst worden.	E. Wieringa, Intratuin (hoorzitting 13 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 5.1 Minimumaantal punten			
199)	Haalbaarheid van minimum aantal punten moet nog worden beoordeeld.	Door het uitvoeren van bodem- en/of gewasmetingen en toepassing van organische bemesting moet het mogelijk zijn om de noodzakelijke bonuspunten te halen.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
200)	Zijn de benodigde bonuspunten voor open en bedekte teelt wel (voor iedereen) haalbaar?	Zie antwoord bij 199)	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
Eis 5.2 Bemestingsplan			
201)	Er is aan het schema toegevoegd dat de teler in het bemestingsplan aantoont dat rekening is gehouden met nalevering van stikstof uit het verleden. Het meenemen van stikstofnalevering uit voorgaande jaren in het bemestingsplan is inhoudelijk verdedigbaar en draagt bij aan een duurzamer bemestingsbeleid. Echter, vanaf 2023 is het al verplicht vanuit het overheidsbeleid om een bemestingsplan op te stellen en ook rekening te houden met nalevering. Het toevoegen van deze verplichting aan het schema kan leiden tot dubbele verplichtingen en onnodige administratieve lastendruk. LTO pleit daarom om de eisen die PlanetProof stelt aan het bemestingsplan naast die van de overheid te leggen en vervolgens met de TTW te bespreken welke aanvullende eisen PP nog eventueel zou willen stellen en daarmee overlap te voorkomen.	Het is niet de bedoeling dat zaken leiden tot dubbele verplichtingen en onnodige administratieve lastendruk. Maar On the way to PlanetProof streeft wel naar een duurzame bemesting en dus het voorkomen van overbemesting. Het door de overheid verplichte bemestingsplan kan worden hergebruikt voor On the Way to PlanetProof. De inspecteur kan zo goed beoordelen of er voldoende rekening is gehouden met nalevering, omdat dit inderdaad erg belangrijk is voor een goede landbouwpraktijk. Niet elk deelnemend land kent dezelfde regels, door het in het schema op te nemen zorgen we voor een gelijk speelveld.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
202)	LEAF found the proposed updates to the PlanetProof standard to be very positive - in particular: In the nutrient management plan, the requirement for the producer to take into account historic fertiliser applications - this is quite a good point to encourage a more holistic analysis to help prevent the overapplication of nitrogen/fertilisers, and it is worded well.	Thank you!	A. Holman, LEAF (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 5.4 Stikstof- en fosfaatbemesting in de grondgebonden open teelt			
203)	De stikstofgebruiksnormen zoals opgenomen in Bijlage 5, zijn in sommige regio's in Europa ook wettelijk vastgelegd door de lokale autoriteiten. Deze zijn vaak opgenomen in stroomgebiedsplannen en kunnen in bepaalde gevalleen zelfs strenger zijn dan de normen in het schema. Daarnaast is er regelgeving in Europa voor nitraatgevoelige gebieden die van toepassing is op het Kaderrichtlijn Water en zou als referentie kunnen genomen kunnen worden.	Als lokaal (landelijk, stroomgebied, of grondsoortafhankelijk) strengere normen van toepassing zijn, dan gelden deze ook voor On the way to PlanetProof. *The respondent has been answered directly in English.*	A. Fernandez Poulussen, Good Stuff International (GSI) (hoorzitting 13 mei)
Eis 5.5 Stikstof- en fosfaatbemesting in de grondgebonden bedekte teelt			
	Welke P meting geldt op het moment van bepaling of er een P gift gegeven mag worden? In gronden met hoge pH is veel fosfaat gebonden. Er kan dus veel zitten maar tegelijkertijd weinig beschikbaar zijn. Een Pw zou dus kunnen leiden tot een hogere toegestane gift dan een voorraadbepaling (P-al of P totaal). Mag ik dan wel of niet bemesten?	Het gaat om een passende P-meting. Vanwege een hoge pH kan de P-voorraad (P-al, P totaal) hoog zijn, maar weinig in opneembare vorm (Pw, P-PAE). Het hierop gebaseerde bemestingsadvies mag worden gevolgd. De eis is verduidelijkt naar aanleiding van deze inbreng.	Via adviseur telefonisch binnengekomen
Eis 5.7 Sturing stikstofbemesting op basis van metingen			
204)	Stikstofnorm in het seizoen bepalen is in opkomst, zeker benoemen en belonen in het schema. De basisgift in het voorjaar blijft echter een standaard noodzaak om met stikstof in de bloei vruchtzetting te krijgen. Stimuleer dus real-time meten, maar niet verbieden hoe men het traditioneel aanpakt.	Voor een adequate kennis over de opname van het gewas is een meting aan het begin van een teelt essentieel. Er zijn nog steeds vele variabelen (met name het weer en voorafgaande teelt bij eenjarige gewassen) die invloed hebben op de beschikbaarheid van stikstof, ook vroeg in het seizoen. Er is niets mis met een basisgift, maar het afstemmen van de basisgift naar behoefte is wel verplicht.	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)
205)	Eerste zin. Voorafgaand aan of in de eerste fase van de teelt wordt de N toestand van de grond vastgesteld. Hoe zit dit wanneer meerdere teelten achter elkaar op hetzelfde perceel plaatsvinden?	Dan hoeft de verplichte meting maar één keer plaats te vinden. In het kader van meer kennis over de teelt, opname van N door het gewas en de N-toestand na afloop van de teelt wordt gestimuleerd om vaker een meting uit te voeren.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
206)	Eerste zin. Voorafgaand aan of in de eerste fase van de teelt wordt de N toestand van de grond vastgesteld. Hoe zit dit wanneer meerdere teelten achter elkaar op hetzelfde perceel plaatsvinden?	Zie antwoord bij 205).	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
207)	Bij stikstofmetingen in meerjarige teelten lijkt het alsof dit voorafgaand aan de teelt of het jaar moet gebeuren. Mag er bij meerjarige gewassen, waar de bodem tijdens het seizoen weinig verandert, ook tijdens het groeiseizoen gemeten worden en mag aan het begin van het seizoen stikstof worden gegeven zonder voorafgaande analyse? De eis moet hiervoor niet belemmerend zijn. *Schriftelijke aanvulling:* In het voorstel lees ik dat voorafgaan aan het teeltseizoen een bodem- of bladanalyse genomen moeten worden. Gezien het feit dat stikstof meten in januari niet zoveel zin heeft wil ik ervoor pleiten dat telers gebruik mogen maken van analyses uit een voorgaand jaar. Op deze manier kan in maart stikstof via korrelmeststoffen gegeven worden bij het uitlopen van de bomen. De meststoffen in deze periode van het jaar kunnen direct opgenomen worden door de gewassen. Eventueel bijsturen van stikstofgiften kan dan later in het jaar op basis van een N-mineraal of Bladanalyse.	Het is in het belang van een goede groei van het gewas, dat een adequate bemesting wordt gegeven. Stikstofbemesting op het juiste moment, dit betekent ook dat de verplichte stikstofmeting op een adequaat moment gedaan zou moeten worden voor of in de eerste fase van de teelt. Het meest adequaat lijkt een stikstofmeting net voorafgaande aan de grootste te verwachten vegetatieve groei in het latere voorjaar. Wat ook kan, is een uitgebreidere voorraadanalyse voor de teelt. Hiermee kan een gerichte startgift worden gegeven op basis van de actuele situatie. Deze is niet elk jaar hetzelfde, door weer en (bemestings)keuzes van het jaar ervoor.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei en schriftelijk)
208)	Veel fruittelers nemen jaarlijks een bodem- of bladmonster terwijl de uitslagen vrijwel steeds hetzelfde zijn. De bodem verandert nauwelijks en tekorten worden aangevuld. Als dit aantoonbaar is, heeft een jaarlijks monster weinig meerwaarde. In de norm zou opgenomen moeten worden dat bij herhaaldelijk gelijke resultaten, de teler twee/drie jaar kan volstaan zonder nieuw monster.	Een jaarlijks een monster op het zelfde moment in een meerjarige teelt na een jaar gelijkblijvende bemestingsstrategie, levert naar verwachting jaarlijks een vergelijkbare uitslag op. Dit betekent niet dat de bemestingsstrategie niet beter zou kunnen. Er zijn vele weersinvloeden die invloed hebben op mineralisatie en eventuele uitspoeling van stikstof. De hoogte van de gift zou daarop moeten worden aangepast.	C. van Deursen, FruitMasters (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
209)	Waarom vervalt de mogelijkheid om met N-bladanalyses de N bemesting bij te sturen. Het gebruiken van de N-min of andere bodemonderzoeken is in het sturen van de N bemesting net zo onnauwkeurig of nauwkeurig als een bladanalyse.	Voor meerjarige teelt is het nog steeds mogelijk om een bladanalyse uit te voeren. Voor eenjarige teelten geeft de N-toestand in de grond de beste informatie voor een adequate bemesting. Een bladmeting laat zien wat er beschikbaar is geweest in de periode voor de meting, maar niet hoe de huidige situatie in de bodem is. Er is dus nog steeds kans op een tekort bij een nette bladmeting. Een combinatie van blad- en bodemmeting is het meest wenselijk, maar een bodemmeting is voldoende voor het schema.	J. Willemse, Delphy (schriftelijk)
Eis 5.9 Cadmiumgehalte anorganische fosfaatmeststoffen			
	Geen inbreng		
Keuzemaatregel 5.12 Sturing bemesting – plaatsgebonden			
210)	Uit deze eis is geleide bemesting met plantsensoren, bladsteeltjes etc. uitgehaald dit is dan ook niet meer van toepassing voor substraatteelten open en bedekte teelt en cellenteelt.	In criterium 5.14 is het voor alle teelten mogelijk een bonuspunt te krijgen voor geleid bemesting met plantsensoren, bladsteeltjes etc.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
Keuzemaatregel 5.13 Sturing bemesting – extra bodemmetingen			
211)	Een uitgebreide bodemmeting zou een verplichte maatregel moeten zijn in plaats van een keuzemaatregel. Dit geeft beter inzicht in de totale nutriëntenbalans van de bodem, niet alleen in stikstof.	Een uitgebreide bodemmeting verplicht stellen is niet passend voor alle teelten, maar met de verplichting van 2 bonuspunten voor bemesting is er een grote stimulans voor het uitvoeren van uitgebreide metingen.	H. Smeets, Smeets Agro Consultancy (hoorzitting 15 mei)
Keuzemaatregel 5.17 Verhouding stikstof uit organische mest ten opzichte van kunstmest			
	Geen inbreng		

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 5.18 Inzicht in broeikasgasemissie meststoffen			
212)	Wat is dit voor berekening (PEF)? Waar kan ik een tool hiervoor vanaf halen?	Meststoffenleveranciers werken aan het verschaffen van inzicht in broeikasgas-emissies bij de productie en toepassing van producten. Hiervoor zijn berekeningen in ontwikkeling, en wordt aan databases gewerkt. Er is geen tool beschikbaar vanuit SMK. Wanneer een keurmerkhouder deze informatie, volgens de Product Environmental Footprint (PEF) richtlijnen van de Europese Unie, kan tonen is daar een punt voor beschikbaar. Het belang van PEF-berekeningen neemt toe, en met deze keuzemaatregel is het schema hierop voorbereid.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
213)	Voor onze leden is het op dit moment onduidelijk wat deze berekening inhoudt en welke tool of format hiervoor gebruikt moet worden.	Zie antwoord bij 212. Het betreft een keuzemaatregel: dit wordt gestimuleerd omdat het een maatregel is die inzicht geeft in de bijdrage aan broeikasgasemissies, maar is niet verplicht.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
214)	In het schema wordt niet expliciet gesproken over fermenteren als verwerkingstechniek terwijl dat in Nederland momenteel een actueel onderwerp is. Fermenteren is tot op heden niet geregeld in de meststoffenwet, het eindproduct Bokashi is geen compost en voldoet zeker niet aan de definitie van compost en de eisen van composteren. Omdat bokashi geen erkende mest is valt het niet onder de meststoffenwet en wordt deze input niet als meststof geregistreerd. Dit lijkt ons geen wenselijke ontwikkeling omdat op deze wijze extra stikstof en fosfaat wordt aangevoerd die niet geregistreerd wordt in het bemestingsplan en waarvan ook de werkingscoëfficiënt niet is vastgesteld.. Wij verzoeken u dan ook binnen het schema een zinssnede op te nemen dat uitsluitend "erkende" meststoffen zijn toegestaan, dat bokashi geen erkende meststof is en dat alle inputstromen (dus ook eigen sloot- en bermmaaisel) goed geregistreerd moeten worden.	Het is inderdaad belangrijk dat met alle toelevering van nutriënten rekening wordt gehouden. Gefermenteerde meststoffen voegen mineralen toe in de meststoffenbalans en om een efficiënte bemesting uit te kunnen voeren zouden deze zodanig in de registratie opgenomen moeten zijn. Het is echter niet wenselijk binnen On the way to PlanetProof een dergelijk verbod op te leggen. Bij criterium 7.16 wordt het omzetten van eigen reststromen (gewasresten) naar compost beloond met 2 bonuspunten.	T. Brethouwer, Vereniging Afvalbedrijven (schriftelijk)

6. Water

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 6.1 Vereist aantal bonuspunten in relatie tot waterschaarste			
215)	De bepaling van waterschaarste is gebaseerd op het Water Risk Filter-instrument. Hierbij wordt niet uitgegaan van de totaalscore van het instrument, maar uitsluitend gekeken naar de risico's op schaarste en droogte. Het is belangrijk op te merken dat de gegevens in deze database niet frequent worden bijgewerkt. Daardoor houdt het instrument geen rekening met tijdelijke of extreme omstandigheden, zoals tijdens een uitzonderlijk droog jaar. Om meer betrouwbaarheid te garanderen, zou een aanvullende risicoanalyse uitgevoerd moeten worden ter validatie van de risicoscores. Daarnaast zouden ook andere factoren meegenomen kunnen worden zoals ecosysteemdiensten, waterkwaliteitsrisico, overstromingsrisico en nitraatconcentratie.	Het gaat bij het waterschaarsterisico niet om korte termijn effecten, maar om lange termijn. Het instrument wordt tweejaarlijks bijgewerkt en voor de lange termijn effecten lijkt dat voldoende. Bovendien is het de bedoeling dat een teler niet wordt afgerekend op weerincidenten van één jaar, maar mag er gemiddeld worden over 3-5 jaar. Dit ontbrak nog wel in de omschrijving van de eisen en zal worden aangevuld. *The respondent has been answered directly in English.*	A. Fernandez Poulussen, Good Stuff International (GSI) (hoorzitting 13 mei)
216)	• De schaalindeling van het risiconiveau van waterschaarste is behoorlijk aangepast. Maar ik kan niet zien wat dit voor ons voor gevolgen heeft want de kaart is niet openbaar. Graag hier duidelijkheid over. • Het behalen van bonuspunten bij water is een probleem. Druppelirrigatie gaat hier in de regio bijna niet vanwege schade door dieren, kosten en het afval.	Op het kaartje zelf is het inderdaad niet meteen duidelijk. Via riskfilter.org kan de score worden verkregen. Dit is ook minder toegankelijk. Het is de bedoeling om via myPlanetProof (het online platform waar (zelf)inspectie kunnen worden vastgelegd) de score van teeltlocaties beschikbaar te stellen. SMK zal deze winter telers informeren over de bedrijfsspecifieke waarden van waterschaarsterisico of een werkbare uitleg geven hoe ze hun eigen waarden kunnen vinden.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
217)	Berekening classificering water moet via WNF tool. Zoals ik dit lees moeten we behoorlijk wat invullen om uiteindelijk een score te krijgen. Ik vrees ervoor dat de classificering hoger uitpakt dan dat deze voorheen was voor NL. Hierdoor moeten er meer bonuspunten behaald worden. En die zijn voor het hoofdstuk water al behoorlijk moeilijk om te behalen.	Voor sommige regio's geldt inderdaad (zie toelichting) dat een extra punt zal moeten worden behaald. Voor sommige regio's kan het zijn dat geen punt meer verplicht moet worden behaald. Om verduurzamingseisen passend te maken aan de regionale omstandigheden is toepassing van het Water Risk Filter wenselijk.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
218)	Eis 6.1 gaat over waterschaarste/-beschikbaarheid en niet over kwaliteit. Het zegt verder ook niet iets over het grondwaterpeil. Het zou goed zijn om in de eis specifieker te definiëren wat onder waterschaarste wordt verstaan en welk doel met deze eis precies wordt nagestreefd.	Grondwateromstandigheden spelen wel een rol in de waterschaarste-inschatting van het WRF. Dit gaat niet over waterkwaliteit. Waterkwaliteit wordt vooral beïnvloed door emissie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen – die worden door emissie-gerelateerde eisen aangesproken.	E. Wieringa, Intratuin (hoorzitting 13 mei)
219)	De openteelt substraat heeft erg weinig mogelijkheden tot het behalen van voldoende bonuspunten voor water. Waterschaarste cijfer per bedrijf is zeer complex, geef mogelijkheid tot een landelijk/regionaal cijfer en laat een teler hier in positieve zin van afwijken als dat voor zijn/haar situatie kan en gewenst is. Het raadplegen van Bijlage 6 is onpraktisch; telers moeten een apart account aanmaken om risiconiveaus te bekijken. Voorstel: Stel een eenvoudig toegankelijke lijst samen met waterschappen of landen, inclusief bijbehorende risiconiveaus. Dat verhoogt de gebruiksvriendelijkheid.	Zie antwoord bij 215 en 216.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
220)	Lijkt me te ingewikkeld	Zie antwoord bij 216.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
221)	Waterschaarste cijfer is complex via een extra website waar weer een account voor moet worden aangemaakt. Kan er hiervoor een simpeler overzicht gemaakt worden.	Zie antwoord bij 216.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
222)	Observatie auditor: Bijlage 6: account gemaakt en de score uit laten rekenen voor Apeldoorn. Niet zo simpel uit te voeren zoals staat beschreven in Bijlage 6; de stappen kloppen niet. Dit moet handiger kunnen.	Zie antwoord bij 216.	M. van Es, Kiwa VERIN (schriftelijk)
Eis 6.5 Wetgeving			
223)	• Een aandachtspunt betreft de juridische vereisten in gebieden nabij kwetsbare ecosystemen waar specifieke regelgeving geldt. In Zuid-Europese regio's (bijv. Mar Menor in Murcia en Doñana in Huelva) zijn er naast watergebruiksregels ook strikte voorschriften voor landgebruik. Ngo's benadrukken die punt regelmatig richting retailers en telers dat naleving van beide essentieel is. • Deze eis is nu als minor in het schema opgenomen, maar zou als major moeten worden aangemerkt, aangezien naleving van wetgeving de absolute basis vormt van certificering.	Het niveau van de eis wordt aangepast naar major. *The respondent has been answered directly in English.*	A. Fernandez Poulussen, Good Stuff International (GSI) (hoorzitting 13 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 6.8 Duurzamer waterherkomst; Bijlage 8			
224)	Het is de vraag hoe deze eis zich in de praktijk laat vertalen. Een teler heeft niet altijd keuzevrijheid wat betreft de herkomst van het water. Afhankelijk van de locatie zijn er slechts beperkte waterbronnen beschikbaar. In de meeste gevallen is een teler afhankelijk van de irrigatiegemeenschap (irrigation community) en heeft hij weinig tot geen invloed op de organisatie van bijvoorbeeld twintig procent water uit duurzame bronnen. Daarnaast zijn er in sommige gebieden wettelijke beperkingen ten aanzien van het opvangen van regenwater (precipitation harvesting). Zo staan overheden in de buurt van nationale parken of wetlands (bijvoorbeeld Doñana in Spanje) het gebruik van regenwateropvangsystemen vaak niet toe, omdat deze waterbronnen bestemd zijn voor het natuurgebied. Met andere woorden: het watergebruik is in veel gevallen afhankelijk van toestemming van de lokale autoriteiten. Deze eis kan veel impact hebben als er ook nadrukkelijk wordt ingezet op collectieve actie.	Regelgeving die van toepassing is op de productielocatie is leidend, als deze strenger is dan de schema-eisen. De eis voor een percentage duurzaam water vraagt om een collectieve inzet van telers in een regio. De haalbaarheid hiervan zal blijken in de komende jaren, en het is mogelijk dat huidige productiegebieden niet aan deze eisen kunnen voldoen. Momenteel heeft On the way to PlanetProof enkele keurmerkhouders in het gebied bij Doñana. *The respondent has been answered directly in English.*	A. Fernandez Poulussen, Good Stuff International (GSI) (hoorzitting 13 mei)
225)	Wat gebeurt er met de criteria met betrekking tot duurzamere waterherkomst als de definitie verandert in de toekomst of als er anders gedacht wordt over wat een duurzame waterbron is?	Het uitgangspunt is dat er watergebruik van duurzamer herkomst wordt gebruikt. De definitie van deze herkomst zal zich ontwikkelen en daarvoor biedt de structuur van de eis voldoende ruimte.	(vraagsteller kwijt)
226)	Ik realiseerde me dat als auditor zijnde dit punt moeilijk te controleren is (open teelt). De totale watergift mag ook een inschatting wezen (bijvoorbeeld door pompcapaciteit x draaiuren), echter is dit in een inschatting. Hoe kunnen we als auditoren dan bepalen welk percentage duurzaam water is? Dit wordt dan een beetje natte vingerwerk lijkt me.	Een inspecteur bepaalt alleen of een duurzame waterherkomst past in de omschrijving en of dit juist is vastgelegd. Zie Bijlage 8. Als een onderneming geen acceptabele meting heeft van de volumes van ingenomen water, kan niet aan de eis worden voldaan. Het probleem ligt bij de onderneming.	A. Janssen, MPS-ECAS (schriftelijk)
227)	Verplicht duurzame waterherkomst: als ik het goed lees dan ook voor open teelten: Klopt dat? zo ja, hoe moet dat betaald en gerealiseerd worden? Vergunningen worden er geen meer afgegeven.	Ja, dat klopt ook voor open teelten. Inderdaad kan dit samenhangen met extra kosten. Dit is een belangrijk onderdeel in het berekenen van de meerkosten-vergoeding.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
228)	Erg ingewikkeld gemaakt zo met het water risk filter ik vraag met ook af of op deze manier de waterschaarste goed kan worden vastgesteld. Als je naar Nederland kijkt is het plaatje binnen een jaar al heel anders met nu een hele droge periode tegenover vorig jaar een heel nat voorjaar. Hoe vaak gaat deze risico beoordeling bijvoorbeeld herzien worden en wat betekent dit dan? Eis 6.1 Verplichte punten uit keuzemaatregelen: De openteelt substraat heeft erg weinig mogelijkheden tot het behalen van voldoende bonuspunten voor water.	De score voor waterschaarsterisico is niet gebaseerd op één jaar maar op een reeks van jaren en invloed van klimaat-verandering. Een eventuele investering in bv. wateropslag zal dus in een droog jaar bijdragen aan de bedrijfszekerheid, maar een nat jaar veel minder.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
229)	Hier dient meer uitleg over te komen. Wat is nu precies duurzaam? Waar staat de 20% voor. Wij beregenen op het veld alles met grondwater. Zijn wij dan bijna 100% duurzaam?	Grondwater als gietwater is duurzaam als voldaan wordt aan de voorwaarden zoals omschreven in bijlage 8. Het aangegeven percentage is het volume duurzamer gietwater als aandeel van het totaal volume gietwater, een gemiddelde van minimaal 3 jaar.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
230)	Bijlage 8 is zeer onduidelijk. Ik heb geen idee hoe ik dit moet interpreteren met betrekking tot schema punt 6.8.	Dit wordt één-op-één door SMK toegelicht.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
231)	Hoe moet een teler twintig procent van het regenwater duurzaam opvangen? Als er bijvoorbeeld 100.000 kuub regen valt in een droog jaar, betekent dat dat er 20.000 kuub duurzaam moet worden opgevangen in het jaar erop. Hoe is dit in de praktijk realiseerbaar voor een teler?	Zie antwoord bij 215 en 228.	C. van Deursen, FruitMasters (hoorzitting 15 mei)
232)	In een droog jaar geldt vaak een beregeningsverbod vanuit het waterschap om natuurschade te voorkomen. Hoe kan een teler in zo'n situatie dan toch voldoen aan deze eis?	Zie antwoord bij 215 en 228.	L. Fris, Fris Zomerfruit (hoorzitting 15 mei)
233)	Watergebruik staat al jaren onder aandacht in bijvoorbeeld Rivierenland en het waterschap monitort de waterbeschikbaarheid nauwkeurig. Het is bevreemdend dat er in zo'n gebied bovenwettelijke eisen worden gesteld via On the way to PlanetProof voor duurzame wateropslag. Als het keurmerk zich mengt in het waterdiscussie, raakt dit het verdienmodel van de ondernemer. Er staan alleen meer beperkingen en hogere kosten tegenover, betaald door de teler.	Duurzaamheidseisen raken inderdaad het verdienmodel. Daarom wordt er hard getrokken aan invoering van de duurzaam-heidsvergoeding en wordt deze geactualiseerd op basis van de herziening.	B. van Doorn, Fruitteeltbedrijf Den Doornkamp (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
		Waterschappen hebben inderdaad veel aandacht voor waterbeschikbaarheid, maar geven ook aan dat extra verduurzaming via het keurmerk wenselijk is.	
234)	De mogelijkheid tot 20% duurzaam watergebruik is niet in alle situaties mogelijk. Als er dan door de overheid een verklaring/vergunning afgegeven moet worden om duurzaam watergebruik aan te tonen, komen veel telers in de problemen. Bijvoorbeeld in de Betuwe, waar Strategische Voorraden (ASV's) worden aangelegd en hiervoor nog veel gebieden als potentieel interessant zijn aangewezen, gaan overheden geen verklaringen/vergunningen afgeven.	20% gietwater van duurzamer herkomst wordt ook niet altijd gevraagd. Als dit niet in alle omstandigheden mogelijk is, kan het zijn dat het ook niet verantwoord is om productie in die omstandigheden duurzamer te noemen. Mogelijk zouden de genoemde ASV's in aanmerking komen als duurzamer bron te worden erkend en zo passen in het voorgestelde model.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
235)	LEAF found the proposed updates to the Planet Proof standard to be very positive - in particular: The use of preferred water sources - this is quite an interesting and useful approach to encourage producers to transition to more sustainable water sources over time. Though it may be difficult for producers in some contexts (e.g., North Africa) where the types of water sources are very limited and/or there is lack of resource/infrastructure or support for them to transition to more sustainable sources. We have found this difficult to approach in our standard requirements.	SMK hopes that these criteria will also support strategic developments of water storage, irrigation water production and choice of major production regions.	A. Holman, LEAF (schriftelijk)
236)	Wij willen bezwaar maken: 6.8 minimaal 1 duurzame waterbron.	Geen reactie, omdat inhoudelijke onderbouwing ten behoeve van verduurzaming ontbreekt.	H.C. van Blijderveen, Van Blijderveen Fruit (schriftelijk)
237)	Is dat voor iedereen mogelijk?	Misschien niet, waarmee een stimulans ontstaat om duurzamer gietwateropties te ontwikkelen of de nadruk op andere productieregio's te leggen.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
238)	Wij gaan als sector altijd al spaarzaam om met water. Door een toevoeging van gebruik van minimaal 1 duurzame waterherkomst ga je een fruitteler enorm op kosten jagen. Een puls aan laten leggen voor grondwater (en de monitoring van het peil) of bijvoorbeeld een bassin aanleggen voor hemelwater van je gebouw is een enorme kostenpost. Er staat geen financiële vergoeding hiertegenover.	Verduurzaming zal inderdaad met kosten samengaan, reden waarom hard getrokken wordt aan de duurzaamheidsvergoeding en wordt deze herberekend op basis van de herziening.	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
239)	Duurzaam watergebruik. Daarmee is iedereen bezig, fruitteelt in Zeeland maakt soms gebruik van diepdrain opzuigen. Niet het meest handig, technisch soms noodzakelijk of vereist. Fruitteelt liever niet straffen op onderdelen die de klimaatverandering met zich meebrengt en waar de individuele teler ook niets aan kan doen.	Duurzaam watergebruik wordt door het schema beloond. Als bepaalde duurzamer inzet van water niet voldoende wordt gewaardeerd in het schema, wordt SMK daar graag over geïnformeerd. Klimaatverandering is niet de schuld van telers, maar heeft wel consequenties die we door duurzamer keuzes voor productie-factoren mogelijk kunnen verminderen.	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)
240)	Duurzamer waterherkomst. Dit lijkt ons een onhaalbaar criterium. Afgelopen jaren hebben we gemiddeld 35.000 m^3 verbruikt voor beregening met uitschieters naar 45.000 m^3. Dit zou betekenen dat we in 2028 7.000-9.000 m^3 zouden moeten opvangen en opslaan. Hoe ziet u dit voor zich voor bedrijven in de open teelt?	Zie ook eerdere antwoorden, o.a. bij 215 en 228 en overige vanaf 215.	C. Boelens, Boelens Akkerbouw en Groenteteelt (schriftelijk)
241)	De duurzaam watergebruik eisen zijn niet op alle bedrijven mogelijk. Om in aanmerking te komen voor een extra waterherkomst in Bijlage 8 geeft het veel extra werklast om hiervoor in aanmerking te komen.	Helaas zorgt klimaatverandering inderdaad voor nieuwe eisen op het vlak van duurzaamheid. Zie ook eerdere antwoorden vanaf 215.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
242)	Spaanse situatie. Grondeigenaren hebben de waterrechten en zijn de leden van de gietcoöperaties (comunidad de regantes); La Huerta Xpaña huurt veel land, heeft dus niet direct invloed op de coöperatie. De comunidad de regantes bij hen heeft slechts één waterherkomst, via de officiële kanalen en geen alternatieven. Als ze zelf een bron aanspreken (eigen bron boren) verliezen ze de mogelijkheid via de CdR water te verkrijgen.	In zo'n situatie is het belangrijk dat de leden van de coöperatie en/of de wetgeving sturen naar duurzamer waterherkomst. Mogelijk dat de wettelijke inkadering voldoende duurzaamheidsgarantie biedt. Dit moet de komende jaren bekeken worden.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
6.17 Hergebruik van drain- en drainagewater als gietwater			
243)	Verbod op lozing van drainwater vanaf 2026. Vanaf 2026 is het niet langer toegestaan om drainwater te lozen. Dit betekent dat de wettelijke verplichting, die pas in 2027 officieel van kracht wordt, in de praktijk al een jaar eerder gerealiseerd moet zijn. Realisering in 2027 vormt al een aanzienlijke uitdaging voor veel telers.	De eis voor 2026 staat al een aantal jaren in het schema. Als het in 2027 kan, is er geen reden waarom het in 2026 niet zou kunnen. Een protocol voor lozing vanwege calamiteit wordt ontwikkeld.	P. Haenen, ZON Fruits & Vegetables B.V. (schriftelijk)
244)	A: Het artikel leest verwarrend. Het lijkt alsof de cursieve tekst alleen van toepassing is op het grondgebonden stuk. B: In de passage die geldig is voor grondgebonden teelt wordt benoemd dat er een uitzondering wordt toegestaan als kwaliteit of volume hergebruik onmogelijk maken. Bij substraat teelten staat deze uitzondering er niet in. Ook bij Substraatteelten is deze uitzondering nodig. C: Het verbieden van lozen van gewasbescherming wordt al begrenst in criteria 6.20. Het verbieden van lozen van meststoffen is in deze regel conflicterend met de uitzondering in grondgebonden teelten. Ook moet het mogelijk zijn om in substraatteelten gebruik te maken van de mogelijkheid om binnen wettelijke ruimte meststoffen te lozen. D: Criteria 6.20 en 6.10 impliceren dat lozen is toegestaan. 6.17 zegt dan weer dat het verboden is om stikstof en gewasbescherming te lozen. Dit maakt het schema zeer onduidelijk.	Lay-out zal worden aangepast. Uitzondering voor grondgebonden teelten is opgenomen, omdat er via het bedrijfs-drainagesysteem bedrijfsvreemd water van kwaliteit en volume in het watersysteem terecht kan komen waarmee de beheers-baarheid in het gedrang komt. Dat gebeurt niet in een gesloten substraatsysteem. De waterkwaliteitsproblematiek in Nederlandse glastuinbouwgebieden is zo groot, dat het wenselijk is bovenwettelijke eisen te stellen en nullozing te vereisen. Betreft eisen 6.10 en 6.20 (ook 6.9): terechte opmerking. Hier zullen aan-passingen worden gedaan. De eis voor nullozing voor wat betreft stik-stof staat al een aantal jaren in het schema en zou geen verrassing moeten zijn. Wettelijk zal deze in Nederland vanaf 2027 van toepassing zijn en het schema heeft altijd hogere eisen gesteld dan de (Neder-landse) wet. Zie ook antwoord bij 243.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
245)	2x major?	Lay-out zal worden aangepast, zodat duidelijker wordt wat bedoeld wordt.	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Voorheen eis 6.18 N-emissienorm – vervalt			
246)	De lage emissienorm van PlanetProof is nu al een probleem, met name voor solitair liggende bedrijven van tomaten- en komkommerteelt. Wanneer vanwege (vermoede) virusaantasting drainwater niet hergebruikt kan worden, wordt de emissienorm meteen overschreden. Veel bedrijven zouden dan hun certificaat verliezen, terwijl men onvermijdelijke maatregelen neemt. Veel telers zouden melden dat ze nullozer zijn, maar ze zijn het niet en houden er een dubbele boekhouding op na. De norm zou niet strenger moeten zijn dan de wettelijke en het zou mogelijk moeten zijn om passende maatregelen te nemen in het geval van (vermoede) virusaantasting. Met mogelijk bonuspunten als er minder wordt geloosd dan de norm. De systemen om nitraat terug te winnen uit lozingswater zijn nog niet praktijkrijp.	Volledig hergebruik van drainwater is (teelt)technisch mogelijk waardoor geteeld kan worden zonder lozing van water met meststoffen of gewasbeschermings-middelen. Voor lozing vanwege een calamiteit ontwikkelt SMK nu een handelingsprotocol, en bij een lozing op oppervlaktewater zal dit (in Nederland) altijd gemeld moeten worden bij het waterschap. Er moet wel rekening mee worden gehouden dat voor veel situaties afdoende kennis is dat hergebruik van drainwater mogelijk is zonder lozing (gewenste ontsmettingsmethoden bij diverse ziektenaantastingen zijn bekend en toepasbaar; buffering van drainwater). Wanneer een lozing zonder melding bij SMK of autoriteiten wordt geconstateerd, geldt dit als een overtreding van diverse eisen en loopt een onderneming het risico het certificaat te verliezen. Dit zijn geen nieuwe eisen. SMK zal in het komende jaar communiceren over de praktische uit-werking van deze eis, het beoordelings-protocol van de certificerende instellingen en het handelingsperspectief van telers.	Anoniem (via SMK)
247)	Er wordt gewerkt aan een onderbouwing van de emissienormen voor 2027 en verder. Die onderbouwing moet in juni klaar zijn. Het lijkt me goed om die af te wachten, zodat de schemaeisen straks aansluiten op die redenatie.	Als de onderbouwing duidelijk maakt dat nullozing niet kan, is heroverweging nuttig. Voor de definitieve vaststelling van het schema is dit haalbaar. De uitgangspunten lijken vooralsnog vergelijkbaar.	Guus Meis, Glastuinbouw Nederland

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
248)	Hoe gaat PlanetProof om met bedrijven die extern N + P laten verwijderen (zoals bij enkele collectieven) om aan de emissienorm c.q. nullozing te voldoen?	De schematekst is aangepast en zal melden dat 'lozing van (water met) meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen' niet is toegestaan. Dat geeft ruimte voor alternatieve toepassingen. Wanneer water uit een collectieve installatie wordt geloosd, na verwijdering van meststoffen en (resten van) gewasbeschermingsmiddelen, geldt dit niet als lozing.	Guus Meis, Glastuinbouw Nederland
249)	Hoe kijkt PlanetProof aan tegen externe verwerking van drainwater? Er zijn ideeën om restanten drainwater naar een kleine teeltlocatie af te voeren die er producten mee gaat kweken. Die kwekerij hoeft dan alleen maar geen verlies te draaien om toch voor het gebied rendabel te zijn. Zijn dat soort nuttige toepassingen ook een vorm van nullozing?	Dit past in de omschrijving 'hergebruik van gietwater', met deze toelichting zoals die in de schematekst staat: '*Hergebruik van drainwater als gietwater kan gebeuren in hetzelfde of een ander gewas, waarbij het gegeven volume en samenstelling van het gietwater overeenkomen met de behoeften van het ontvangende gewas'.* Hergebruik kan dus in een ander gewas en/of op een ander bedrijf.	Guus Meis, Glastuinbouw Nederland
Eis 6.18 Opsporen en voorkomen van lozingen en lekkages (bedekte teelten)			
250)	Er is onduidelijkheid over wat onder een 'leidingenplan' wordt verstaan. Voorstel: Bepaal als minimale vereiste een plattegrond waarop alle (water)leidingen staan aangegeven. Dit is concreet, praktisch en voor iedere teler uitvoerbaar.	Omschrijving zal worden toegevoegd aan de woordenlijst. Een gelijksoortige formulering in het schema voor Groen Label Kas heeft geen problemen gegeven.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
Eis 6.19 Hergebruik filterspoelwater (bedekte teelten)			
251)	Hergebruik van filterspoelwater is niet in veel situaties verplicht in NL; sterker nog, het is niet verplicht maar steeds meer bedrijven doen het uit eigen beweging. Als er gespoeld wordt met bemest water, dan moet het gezuiverd worden voorafgaand aan de lozing en die lozing telt mee voor de emissienorm van stikstof. Hergebruik van filterspoelwater voorkomt alleen 'significant' waterverlies als het gaat om zandfilters. Automatisch spoelende filters zoals SAF en CAF en ringenfilters hebben al veel minder spoelwater.	Inderdaad beperkt de Nederlandse regelgeving de stikstoflozing, waardoor het handiger is (bemest) spoelwater van filters op te vangen en te hergebruiken. De formulering in de toelichting was te kort door de bocht.	Guus Meis – Glastuinbouw Nederland

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	Er staan ook filters in de voorfiltratie van regenwater naar een dagvoorraadsilo e.d. dus er zijn ook filters waarvan het spoelwater geen meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen bevat. Er zijn ook filters (o.a. cycloonfilters) die onderaan een verzamelstuk hebben voor bezinksel en dat wordt afgevoerd door kortstondig te spuien. Valt dat water hier ook onder? Een jaar aanpassingstermijn als dit als tekortkoming geconstateerd is kort. In meerdere situaties zal er een pompput nodig zijn om het water in een silo te krijgen, dus het is niet slechts een beetje leidingwerk. Daarnaast moet er soms een grote(re) afstand worden overbrugd. Een escape voor dit soort situaties (langere overgangstermijn) is dan op zijn plaats, want aanleg van leidingwerk door een kas is geen gemakkelijke klus.	Voor andere typen filters dan zandfilters, met minder spoelwatervolume, verdient het de voorkeur om uit te gaan van het principe geen water van het bedrijf weg te willen gooien, dus ook dan dezelfde eis te hanteren. Bovendien wordt voorkomen dat met weggespoeld bezinksel ongewenst of onbedoeld geadsorbeerde milieubelastende stoffen worden geloosd. Het minor-niveau geeft bij tekortkoming een jaar de tijd (tot de volgende jaarlijkse inspectie) om het op te lossen. Wanneer een bedrijf niet aan de eis kunnen voldoen vanwege complexiteit van de oplossing, maar dit wel in de nabije toekomst voorziet, kan met motivatie een tijdelijke ontheffing worden aangevraagd.	
Eis 6.20 Percolatiewater			
252)	Een tweede opmerking heeft betrekking op het zelf composteren. In het schema wordt onder 6.20 gesteld; "Percolatiewater (lekwater) van opslag van organisch materiaal (zoals groenafval, compost, organische mest) kan niet in het oppervlaktewater terecht komen. Het mag op de bodem terecht komen of eventueel op het riool worden geloosd". Het bevreemdt ons dat het percolaat wel op de bodem mag komen terwijl het niet in het oppervlaktewater mag komen. De kaderrichtlijn water heeft naar onze mening betrekking op zowel grondwater als oppervlakte water. Het lijkt ons een zinvolle aanvulling indien voorgeschreven wordt dat bij een eigen compostering de voorzieningen dusdanig zijn dat al het percolaatwater wordt opgevangen en adequaat verwerkt wordt middels een vloeistofdichte of vloeistofwerende vloer. Wij benadrukken dat deze verwerkingsroute alleen van toepassing mag zijn voor "eigen" berm- en slootmaaisel of gewasresten.	Toe te voegen: ‘tijdelijke’ (opslag); en ‘Permanente opslag behoort voorzien te zijn van een vloeistofdichte of vloeistofwerende vloer met afvoer van percolaat naar het riool’. De formulering sluit aan bij de Nederlandse wetgeving en creëert zo een gelijk speelveld voor telers in verschillende landen.	T. Brethouwer, Vereniging Afvalbedrijven (schriftelijk)

	Vraag/opmerking:	Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Voorheen keuzemaatregel 6.22 Beheer waterreservoir(s) – vervalt			
253)	LTO vindt de onderbouwing vreemd dat deze keuzemaatregel niet bijdraagt aan efficiënter watergebruik in de teelt of beperking van lozingen. Afdekking voorkomt vuil en lekkage. Wel degelijk in onze ogen een onderdeel van duurzame bedrijfsvoering wat goed past binnen het keurmerk van PlanetProof. LTO Pleit er dan ook voor om deze keuzemaatregel te behouden.	Afdekking is primair een bedrijfsbelang, doordat het bijdraagt aan een betrouw-baarder gietinstallatie. Als lekkage op zou treden, behoort dit voorkomen te worden en behoort dit onder de aanpak van eis 6.18 Opsporen en voorkomen van lekkages. Als afdekking bijdraagt aan minder lozingen, is dat in PP.6 een noodzakelijke maatregel om aan de nullozingseis te voldoen, en hoeft dan niet extra met bonuspunten beloond te worden.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
Keuzemaatregel 6.23 Irrigatiebehoefte: registratieverplichting vervalt			
	Geen inbreng		
Keuzemaatregel 6.24 Oppervlaktewater retentie			
254)	Wij hebben peilgestuurde drainage op 3 percelen. Tellen dan de bonuspunten ook?	De toepassing wordt aangepast naar perceelsniveau. Dat betekent dat de maat-regel genomen moet zijn op het perceel dat bij de inspectie wordt gecontroleerd. Daarmee is de controle vereenvoudigd.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
255)	De omvang van de keuzemaatregel staat niet specifiek vermeld. Het is namelijk onrealistisch om van telers te verwachten dat zij op alle percelen van hun bedrijf peilgestuurde drainage toepassen. In de praktijk zijn er namelijk diverse omstandigheden die dit bemoeilijken of onnodig maken. Denk bijvoorbeeld aan percelen die natuurlijk goed gedraineerd zijn door ligging of beperkte aanwezigheid van sloten. Daarnaast speelt de realiteit van huurland en ruilgronden een belangrijke rol. Veel telers zijn onderdeel van gebiedsbouwplannen waarbij sprake is van jaarlijkse ruil tussen sectoren als melkvee, akkerbouw, bollenteelt en groenteteelt. Het is in die context niet uitvoerbaar om op elk perceel een dergelijk systeem aan te leggen. LTO pleit er daarom voor dat het behalen van een bonuspunt mogelijk moet zijn wanneer peilgestuurde drainage is toegepast op minimaal één perceel op het bedrijf. Hiermee wordt erkenning gegeven aan telers die investeren in waterbeheer binnen de grenzen van het redelijke en het haalbare.	Zie antwoord bij 254.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 6.25; Bijlage 7			
	Geen inbreng. Zie opmerkingen bij eis 6.8 vanaf 224.		
Keuzemaatregel 6.27 Doelmatig watergeven in grondgebonden teelten			
256)	Als je maar een paar percelen met druppelirrigatie hebt. Vang je dan de volle bonuspunten?	Zie antwoord bij 254.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
257)	De omvang van de keuzemaatregel staat niet specifiek vermeld. Het is namelijk onrealistisch om van telers te verwachten dat zij dit op percelen toepassen. Enerzijds vanwege het kostenaspect, maar ook omdat nog niet in alle teelten technisch haalbaar is. LTO pleit er daarom voor dat het behalen van een bonuspunt mogelijk moet zijn wanneer peilgestuurde drainage is toegepast op minimaal één perceel op het bedrijf. Hiermee wordt erkenning gegeven aan telers die investeren in waterbeheer binnen de grenzen van het redelijke en het haalbare. En dat dit expliciet ook zo wordt vermeld.	Zie antwoord bij 256)	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
Keuzemaatregel 6.28-6.29 Automatische watergift/Controle uniformiteit van irrigatie			
258)	• Dit kan ook gelden voor openteelt en bedekte teelt substraat hier vindt ook automatische watergift plaats. De hierin vermelde verwijzing naar 6.23 geldt ook voor alle teelten. • De verwijzing binnen eis 6.28 naar 6.21 moet 6.23 zijn.	Dat klopt, maar hier is het standaard en biedt de maatregel geen meerwaarde. Correctie wordt doorgevoerd.	R. van Lokven, Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A. (schriftelijk)
Keuzemaatregel 6.30 Opsporen en voorkomen van lozingen en lekkages			
259)	De term 'geo-elektrische lekdetectie' is voor veel telers onbekend. Voorstel: Geef een korte toelichting of verwijs naar een begrijpelijke bron waarin uitgelegd wordt wat dit inhoudt en wanneer dit relevant is.	Toe te voegen aan verklarende woordenlijst in Bijlage 8.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
260)	In het criterium staat bij de uitvoering van een geo-elektrische lekdetectie dat deze moet plaatsvinden tijdens de teelt van gewas in het belangrijkste teeltseizoen. Het is echter niet praktisch om de test tijdens de teelt uit te voeren, vanwege de plaatsing van de benodigde apparatuur. Daarnaast is het onpraktisch om een lekkage te verhelpen als er een teelt op de vloer staat, dus zal er al snel met reparatie gewacht worden tot de teelt voorbij is. Het is beter om dit uit te voeren voorafgaand aan de teelt, zodat er zekerheid is dat de vloer lekdicht is tijdens de teelt.	Wordt getoetst bij leverancier.	G. Meis, Glastuinbouw Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Voorheen keuzemaatregel 6.31 Geen lozing – vervalt			
	Geen inbreng		
Suggestie keuzemaatregel : mulching			
261)	Mulchen, voorkomen van evaporatie van het gietwater van het land door plastic afdekking of, nieuw concept, papier dat hiervoor is gemaakt. in overweging te nemen. Draagt bij aan waterefficiency en waterbesparing.	Goede suggestie. Er wordt een keuze-maatregel voor mulching toegevoegd.	Th. Sloot, La Huerta Xpaña

7. Materiaalgebruik en Afvalstromen

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 7.1 Afval			
	Geen inbreng		
Eis 7.5-7.6 Verpakkingseisen			
262)	Graag zien we de vraagstelling in Agriplace duidelijker bij de voorbereidende vragen, in het certificatieschema is het nu duidelijk tekstueel verduidelijkt. echter in myPlanetProof is deze vraag nog onduidelijk, namelijk hier staat vermeld: Verpakt het bedrijf product dat met label van of communicatie over On the way to PlanetProof wordt verkocht? Deze vraagstelling brengt auditoren en misschien ook wel deelnemers in verwarring, de vraagstelling zou duidelijker zijn als er staat: Wordt er PP gecertificeerd product verpakt. (uitzondering geldt voor producten die aantoonbaar als niet On the way to PlanetProof verkocht worden)	Voor de nieuwe versie wordt de vraagstelling voor de digitale checklist myPlanetProof volledig op orde gebracht.	A. Janssen, MPS-ECAS (schriftelijk)
Eis 7.9 Recyclecheck flexibele kunststoffen			
	Geen inbreng		

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Keuzemaatregel 7.16 Hoogwaardige verwaarding reststromen			
263)	Op een eerder moment hebben we een verzoek ingediend om net als bij bewerkte producten, ook in dit schema eisen op te nemen t.a.v. het meten en sturen om de reductie van voedselverspilling. Net als bij fabrikanten, is het sturen op voedselverspilling essentieel voor de verduurzaming van de plantaardige sector. Naar schatting wordt ongeveer 17% van de voedselverspilling in NL, verspild in de primaire sector (alle primaire sectoren samen). Dit komt uit op 272 miljoen kilo per jaar wat een enorme hoeveelheid is. Naast impact op het klimaat heeft dit ook sociale effecten en zorgt het voor minder voedselzekerheid. Als deze bedrijven voor de CSRD een materialiteitsanalyse zouden moeten maken, dan zou voedselverspilling zeker materieel zijn. Ondanks de relevantie, zien we deze eisen nu niet terug in het schema wat we zeer spijtig vinden. Er gebeurt momenteel ook nog veel te weinig in de plantaardige sector om voedselverspilling te reduceren. Jullie zouden hier, samen met ons een beweging op gang kunnen brengen en impact realiseren. Wij zouden willen vragen om nogmaals te overwegen om het volgende wel op te nemen: 1) Monitoring voedselverliezen (Monitoring is van belang om gericht actie te kunnen ondernemen en te weten welke vooruitgang wordt geboekt ten opzichte van de uitgangssituatie): • Meten waar in het proces verliezen plaatsvinden (al is het al o.b.v. schattingen). Hiervoor zijn templates beschikbaar zoals: ○ Global Farm Loss Tool van WWF: https://www.globalfarmlosstool.org/ ○ Onderzoekstemplate van Wageningen University & Research: is in ontwikkeling, maar kan Q3 2025 gedeeld worden. • Deze monitoring vindt plaats in kilo's. 2) Hoogwaardige inzet van voedselreststromen: • Inzet om voedselverliezen en -verspilling te voorkomen	In de voorbereiding op het conceptschema schema is de eerder aanwijzing van Stichting STV in overweging genomen. Keurmerkhouders zullen voedselverliezen zoveel mogelijk willen beperken. Maar werken met een natuurproduct houdt in dat niet 100% van het product verkoopbaar is en niet alle jaren zijn hetzelfde. Normen en eisen stellen, is lastig en bij de diverse producten zeer verschillend. Monitoring brengt weer administratieve lasten met zich mee, en een van de doelen van de herziening was juist de beperking hiervan. Hoogwaardige inzet van voedselrest-stromen, waaronder het voorkomen van voedselverliezen, heeft aandacht gekregen in het schema, namelijk in criterium 7.1. De beperking van voedselverspilling is zeker een wenselijke weg, maar nu niet passend in de komende herziening. Voor de toekomst wil SMK graag met Stichting STV werken aan verduurzamingsstappen.	K. Roosen, Stichting Samen Tegen Voedselverspilling (schriftelijk)

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
	• Onvermijdelijke reststromen zo hoog mogelijk verwaarden volgens de eerstvolgende vijf treden op de Ladder van Moerman: Voeding voor mensen (preventie); Veevoer (reductie); Chemie en materialen (reductie); Vergisting (recycling); Compostering (recycling)		

8. Algemene Eisen

Vraag/opmerking:		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller:
Eis 8.3 Bewijslast			
	Geen inbreng		

Overige inbreng

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
Duurzaamheidsvergoeding			
264)	PlanetProof stelt allerlei eisen waar geen enkele vergoeding voor staat voor de teler, een waardeloos keurmerk zonder meerwaarde voor natuur of boer.	De Regeling Duurzaamheidsvergoeding is niet direct gerelateerd aan de herziening van het certificatieschema. Uw inbreng wordt wel meegenomen door SMK in de vervolgstappen van de regeling. De regeling is ontwikkeld zodat de meerkosten vergoed worden door de deelnemende supermarktorganisaties. Het is van belang dat de duurzaamheidsvergoeding transparant wordt weergegeven zodat aantoonbaar is dat de duurzaamheidsvergoeding daadwerkelijk wordt (door)betaald aan de producent. SMK voert hierover gesprekken met de betrokken partijen. Daarnaast wordt door CLM op basis van de herziening de duurzaamheidsvergoeding herberekend zodat de correcte vergoeding wordt gehanteerd door de supermarkten.	R. van Zandvoort, Van Zandvoort Fruit (schriftelijk)
265)	Al jaren wordt er verteld dat het een Planetproof certificaat een licence to deliver is en dat wij als telers hier een meerprijs voor krijgen. Ik hoor op de radio en zie op televisie dat de telers voor deze inspanningen een meerprijs krijgen. Deze meerprijs hebben wij nog nergens gezien! Zolang er nergens een zichtbare meerprijs gerealiseerd zal worden, gaan wij er niet in mee om het schema weer te Herzien (verzwaren!). Zonder zichtbare meer prijs, zien wij de meerwaarde van PlanetProof helemaal niet meer! Wij gaan er vanuit dat er binnen afzienbare tijd een zichtbare meerprijs bij de klanten gerealiseerd wordt.	Zie antwoord bij 264. Bijvoorbeeld aan melkveehouders werd er een meerprijs betaald. Daar werd in die specifieke radio- en televisiespotjes naar verwezen. De meerkosten voor onbewerkte aardappelen, groenten en fruit zijn berekend en hiervoor is een Regeling Duurzaamheidsvergoeding getroffen.	C. Lavrijsen, Aardbeienkwekerij Lavrijsen B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
266)	Volgens mij willen de mensen die dit hebben gemaakt, niet meer dat er voedsel geteeld word in Nederland. Het is te belachelijk voor woorden wat je allemaal moet doen om aan deze eisen te voldoen. Buiten dat is het misschien verstandig om normale taal te gebruiken, wil een normale fruitteler/boer begrijpen wat het certificatieschema precies van je wilt weten. We worden door dit schema neergezet als een halve crimineel. Wij leveren meer CO2 dan ieder ander huishouden. We hebben bomen en land. Maar het gaat om de cijfertjes!!! Nou hier mag je wel universiteit voor gestudeerd hebben. We zitten 40 jaar in het vak en dan moeten we ineens een cursus bodemvoorlichting gaan volgen? Te zot voor woorden. Een cursus voor ons personeel? Bepalen we zelf, wij geven aan welke werkzaamheden gedaan moeten worden, wij hebben de kennis. Wij spuiten/strooien alleen datgene wat nodig is om een gezond gewas te krijgen, zodat iedereen hier in Nederland een lekkere appel/peer op zijn fruitschaal heeft liggen. Maar zoals het er nu naar uitziet zal dit geen 10 jaar meer duren en dan verdwijnt langzaam heel voedsel telend Nederland door al deze belachelijke eisen. Broeikasgasemissie? Co2 tool? En nog veel meer van die belachelijke berekeningen. Nog minder actieve stof betekent meer schurft in de boomgaard, gaat geen ene teler doen. Nog minder Glyfosaat? Gaat niet. Zo speelt men in de kaart dat je niet meer eerlijk kunt telen. Liegen en bedriegen om aan alle eisen te voldoen wordt de nieuwe norm. Alleen om maar zo mooi mogelijk over te komen voor de consument. We hebben niet voor niets Europese eisen. Albert Heijn en Jumbo proberen allebei zo mooi mogelijk uit de bus te komen. Wie heeft het schoonste product? Dit is alleen geen realistisch plaatje, omdat in de realiteit blijkt dat telen zo niet lukt. Telen is heel erg weersafhankelijk. Het ene jaar zul je veel minder gewas-beschermingsmiddelen hoeven te gebruiken dan het andere jaar, maar daar wordt niet naar gekeken. Ik ben al 4 weken bezig met certificeringen. Schoonmaken op papier lukt wel, maar de tijd ervoor heb ik niet!! Ik hoop dat degene die dit controleschema maken een keer gaan nadenken waar ze mee bezig zijn, want ik denk zelf dat ze totaal geen verstand hebben van voedsel maken, alleen van cijfertjes en alles zo lastig mogelijk maken voor de teler/boer.	We begrijpen dat het certificatieschema voor veel telers als belastend en uitdagend wordt ervaren, maar de haalbaarheid wordt altijd breed getoetst. De zorgen die u benoemt, zoals de administratieve last, de complexiteit van de taal, de uitdagende verplichte eisen worden meegenomen in de doorontwikkeling van het schema. Uw signaal helpt ons scherp te blijven op de balans tussen uitvoerbaarheid en ambitie. Het College erkent dat goed telen vakmanschap is en dat telers afhankelijk zijn van weersomstandigheden. Het is zeker niet de bedoeling om telers als wantrouwenswaardig neer te zetten of extra werkdruk te veroorzaken, maar om gezamenlijk naar een duurzame toekomst toe te werken.	A. de Ruiter, Fruitbedrijf De Ruiter (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
267)	Het eisenpakket en de kosten voor duurzaamheidsmaatregelen blijven toenemen. Er is de afgelopen jaren gewerkt aan een regeling voor een duurzaamheidsvergoeding en afspraken met supermarkten. Het is een gemiste kans dat die vergoeding nog steeds niet wordt uitgekeerd. Supermarkten stellen dat ze dit al jaren betalen, terwijl dat vóór de regeling niet het geval was. Door uitstel wordt het steeds lastiger dit te realiseren. De vergoeding zou los moeten staan van prijsonderhandelingen, om frictie in het commerciële proces te voorkomen.	Zie het antwoord op vraag bij 264 en 266.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei)
268)	Inkopers van retail betalen mij dezelfde prijs voor niet-gecertificeerde producten, zonder een duurzaamheidsvergoeding. Per jaar betalen telers afdracht per hectare, maar we zien er niets van terug.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	L. Fris, Fris Zomerfruit (hoorzitting 15 mei)
269)	De duurzaamheidsvergoeding zou bij de meitelling verrekend moeten worden per hectare, zodat de vergoeding losstaat van de prijs. Dat motiveert telers voor On the way to PlanetProof.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	C. van Deursen, FruitMasters (hoorzitting 15 mei)
270)	Telers willen werken aan duurzaamheid. Het is hypocriet dat de rekening daarvoor bij de producenten komt te liggen. Als het kan zou ik stoppen met On the way to PlanetProof, niet omdat hij niet duurzaam wil zijn, maar omdat duizenden euro's worden geïnvesteerd zonder dat er iets tegenover staat. Als SMK niet in staat is hier een regeling voor te treffen, is dat het einde van On the way to PlanetProof. Daarom is er een gezamenlijk belang. Bij Beter Voor Natuur en Boer van Albert Heijn worden wel dekkende onkostenvergoedingen betaald aan het einde van het seizoen voor het geleverde product. Het zou moeten zijn dat als er geen vergoeding wordt betaald, dat er geen keurmerk op het product komt.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	B. van Doorn, Fruitteeltbedrijf Den Doornkamp (hoorzitting 15 mei)
271)	Voor de duurzaamheidsvergoeding zouden eisen opgenomen moeten worden in het Chain of Custody-schema.	Hierover zal worden besloten zodra de regeling een transparant en controleerbaar systeem biedt. Dan is het opnemen hiervan zeker passend in het Chain of Custody-schema.	N. van Geest, Agrifirm NWE B.V. (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
272)	SMK stelt steeds meer duurzaamheidseisen welke ver boven de wettelijke eisen gaan. De Nederlandse retailers zijn tot op heden niet bereid hiervoor te gaan betalen en geven aan dat PlanetProof al jaren er is en al die tijd een extra vergoeding heeft gezeten in de all-in prijs en betalen daarmee dus geen extra vergoeding. Buiten Nederlandse retail (wat een zeer klein aandeel is binnen onze totale verkoop) vraagt niemand naar PlanetProof. Bovenwettelijke eisen zijn prima, maar houd het wel werkbaar en sla niet door in nog meer en meer wat niet meer realistisch is.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	N. Litjens, Kwekerij Litjens B.V. (schriftelijk)
273)	Oproep: Geen verzwaring van keurmerkeisen zonder eerlijke duurzaamheidsvergoeding. In het nieuwe certificatieschema worden de eisen voor het keurmerk opnieuw verzwaard, wat extra administratieve lasten met zich meebrengt en kostprijsverhogend werkt. Terwijl de aangekondigde duurzaamheidsvergoeding aan gecertificeerde telers nog altijd niet wordt uitbetaald. Zonder deze structurele vergoeding, in combinatie met het doorvoeren van verzwaarde eisen, dreigt het draagvlak voor het keurmerk af te brokkelen. Wij maken ons daar zorgen over. LTO pleit daarom ervoor dat de herziening van het schema pas wordt doorgevoerd wanneer er in de keten structurele afspraken zijn over een eerlijke vergoeding (en ook daadwerkelijk uitbetaald worden). Het is niet houdbaar om telers steeds verdergaande inspanningen te vragen zonder dat daar iets tegenover staat. Tevens roept LTO alle betrokken partijen op om samen te werken aan een uitvoerbare en breed gedragen regeling die de groente- en fruitsector daadwerkelijk ondersteunt in de transitie naar duurzamere productie. LTO denkt graag mee voor een regeling die eenvoudig uitvoerbaar is én recht doet aan de inspanningen van boeren en tuinders.	Zie het antwoord op vraag bij 264) Het College houdt vast aan de vastgestelde herzieningsplanning gezien haar verantwoordelijkheid voor de besluitvorming met betrekking tot het certificatieschema en niet tot de Regeling Duurzaamheidsvergoeding. Het zijn twee losstaande trajecten waarvan de herziening leidend is en de duurzaamheidsvergoeding uit volgt.	E. Drenth, LTO Nederland (schriftelijk)
274)	Eén van de belangrijke algemenen opmerkingen die we van telers krijgen is, dat met het vernieuwde schema de complexiteit en de administratie lasten verhoogd worden. Dit terwijl er qua financiële vergoedingen weinig tot niets tegenover staat voor de telers. Telers dreigen hierdoor af te haken.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	H. van Daalen, Glastuinbouw Nederland (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
275)	Met betrekking tot de aangekondigde herziening van het keurmerk 'On the way to PlanetProof' willen wij uitdrukkelijk onderstrepen dat er geen sprake kan zijn van het verder verhogen van de eisen aan telers zonder daar een passende vergoeding tegenover te stellen. Fruittelers opereren al onder zeer uitdagende omstandigheden, waarbij rendabel telen steeds moeilijker wordt. Een verdere verzwaring van de lasten, verhoging van de kostprijs, zonder erkenning in de keten (consument) en zonder vergoeding, is niet houdbaar en zet de betaalbaarheid van gezonde voeding en het voortbestaan van duurzame teelt onder druk. De NFO vraagt deze herziening minimaal uit te stellen en bij gelijk blijvende omstandigheden niet door te laten gaan	Zie het antwoord op vraag bij 264) Het College houdt vast aan de vastgestelde herzieningsplanning gezien haar verantwoordelijkheid voor de besluitvorming met betrekking tot het certificatieschema en niet tot de Regeling Duurzaamheidsvergoeding.	S. Bos, NFO (schriftelijk)
276)	Telers worden op deze manier (*strengere eisen*) geconfronteerd met toenemende beperkingen, zonder dat daar een realistisch alternatief (verdienmodel) tegenover staat. In gesprekken met de retail is herhaaldelijk geprobeerd om tot een meerprijs te komen voor 'PlanetProof-producten', maar tot op heden is die meerwaarde in de praktijk niet waargemaakt. SMK heeft op dit punt helaas niet geleverd wat is beloofd. Wij verzoeken u dringend om het voorgestelde schema te heroverwegen en opnieuw in gesprek te gaan met de praktijk. Certificering moet motiveren en ondersteunen — niet frustreren en blokkeren. Als de kloof tussen theorie en praktijk verder groeit, dreigt dit systeem zijn geloofwaardigheid en realiteitszin te verliezen.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
277)	Veel telers telen voor 80/90% export. Deze telers gaan afhaken wanneer het te lastig wordt en de PlanetProof vergoeding alleen betaald wordt voor geleverde kg's. …	Zie het antwoord op vraag bij 264)	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)
278)	Wanneer komt er een duurzaamheidsvergoeding voor de fruitteler??	Zie het antwoord op vraag bij 264)	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)
279)	Probeer te faciliteren dat de teler beloning krijgt voor zijn inspanningen. Het mag niet in de deal tussen teler en ketenpartner in fruitafzet. Retail zou aan SMK moeten betalen. Jullie het certificatieschema, de controle maar ook de rechtstreekse uitkering aan de fruittelers in ons geval.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	A. van Toorn, Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF) (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
280)	Zolang de meer financiële meer opbrengst niet zichtbaar is in de uitbetaling stimuleert het fruittelers niet om zich te laten certificeren. Het beste zou zijn dat de duurzaamheidvergoeding vanuit SMK betaald zou worden.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	J. Kusters, Kusters Fruitteelt (schriftelijk)
281)	Geen financiële vergoeding: Ondanks jarenlange toezeggingen is er nog steeds geen structurele vergoeding voor het behalen van het PlanetProof-certificaat. Het lijkt mij logisch dat een extra kwaliteitskeurmerk ook vergoed wordt, net zoals bij extra opties bij een auto. Zonder passende vergoeding wordt deelname steeds minder aantrekkelijk.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)
282)	De eisen voor het schema worden nu wederom verhoogd, terwijl er nog steeds geen duurzaamheidsvergoeding tegenover staat vanuit de markt. Als teler dragen we graag bij aan een duurzame teelt, mits dit ook economisch nog uit kan. Hiervoor verwachten we dan ook een transparante meerprijs.	Zie het antwoord op vraag bij 264)	S. Capelle, Luctor et Emergo; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
Haalbaarheid			
283)	Wij zijn van mening dat PlanetProof haar doel voorbij schiet. Als het nieuwe schema in gaat dan zijn wij genoodzaakt om te overwegen als we onze klanten gaan mededelen dat ze haar producten maar ergens anders vandaan moet gaan halen.	Bij uitdagingen die zich voordoen ten aanzien van de haalbaarheid van criteria laat SMK zich in principe altijd adviseren door deskundigen uit de praktijk. Bij voorkeur onafhankelijke adviseurs of onderzoekers en indien noodzakelijk of voor de volledigheid ook door andere erfbetreders.	F. Wolters, Maatschap Wolters (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
284)	Het is voor telers en adviseurs vrijwel onmogelijk te beoordelen of de voorstellen die worden gedaan in het conceptvoorstel voor wat betreft minimaal te behalen bonuspunten nog realistisch haalbaar zijn. Door een aantal substantiële wijziging door het hele schema heen zijn resultaten uit het verleden volledig waardeloos geworden en is een realistische berekening monnikenwerk. Voor wat betreft bonus/maluspunten zijn de volgende wijzigingen voorgesteld: 1. Voor een aantal stoffen worden 3 maluspunten gegeven 2. Veel individuele bonuspunten per "biodiversiteit item" zijn geschrapt en er gaat gewerkt worden met bonuspunten van de "habitatinventarisatie", een systematiek die ingewikkeld is en voor alle deelnemers nog volledig onduidelijk wat het resultaat zal zijn 3. De te behalen bonuspunten bij water moeten worden bepaald op basis van een risicobeoordeling op een uiterst ingewikkelde website en kunnen verschillen per bedrijf 4. Op het onderdeel bodemkwaliteit moeten minimaal 2 of 3 bonuspunten worden gescoord 5. Op het onderdeel bemesting moeten minimaal 2 bonuspunten worden gescoord Al deze wijzigingen kunnen per product per type bedrijf enorm verschillende consequenties hebben. Ambitieverhoging is prima, maar houdt het simpel. Houdt de systematiek als in PP.5 en eis alleen 1 of 2 punten extra in richtlijn 0.0 .	Er wordt een analyse uitgevoerd om de bonus-maluspuntenverdeling te wegen op basis van checklistdata. Zie ook antwoord bij 285.	Afdeling Kwaliteit & Milieu, The Greenery (schriftelijk)
285)	Er verdwijnen veel bonuspunten bij verschillende thema's zonder dat er iets in de plaats terugkomt, waardoor het lastiger is om te certificeren. Verschil tussen weghalen keuzemaatregelen en de maatregelen die daarvoor terug komen in het gehele schema. Energie: totaal 9 bonuspunter er vanaf. Komen geen extra maatregelen voor terug. Biodiversiteit: totaal 62 bonuspunten er vanaf. Komen 21 punten voor terug. Bodemkwaliteit: totaal 1 bonuspunt er vanaf. Komt 1 punt voor terug. Bemesting: totaal 6 bonuspunten er vanaf. Komen 4 punten voor terug. Water: totaal 13 bonuspunten er vanaf. Komen 2 punten voor terug.	Deze cijfers kloppen niet. De balans voor mogelijke bonuspunten: Energie = +3 Biodiversiteit = +1 zonder areaal voor habitat op te offeren (gemiddeld 10 werd gehaald in open teelten, blijft haalbaar); Bemesting = +0 Water = +0 (open teelten); -2 (bedekt). Er wordt een analyse uitgevoerd om de bonus-maluspuntenverdeling te wegen op basis van checklistdata.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond; C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
286)	PlanetProof moet meer doen met de ervaringen uit de praktijk. En niet alles theoretisch bekijken. Vraag wat vaker advies op van deskundige uit de praktijk. Hieronder staan 2 contact personen die dagelijks bij meerdere PlanetProof gecertificeerde bedrijven komen (*deze zijn gedeeld met SMK*). En weten welke problematiek en/of uitdagingen er spelen.	Zie het antwoord op vraag bij 283.	C. Schiks, Compliment B.V. (schriftelijk)
287)	Telers verzinken in het groeiende aantal certificeringen dat vereist is voor de afzetmarkten. Dit zorgt voor wrijving en is geen goede ontwikkeling voor de sectoren. Uit een tv-reportage blijkt bovendien dat veel certificering slecht begrepen wordt. Sectoren zullen hierin keuzes moeten maken, in overleg met supermarkten en andere partijen die certificering eisen.	Het signaal dat het aantal certificeringen voor telers veel is, wordt herkend, met name als het product wordt geëxporteerd naar andere Europese landen. Overlap met andere certificeringen en regelingen wordt zo goed mogelijk vermeden. SMK heeft constructieve afstemming met andere schemabeheerders. Er wordt ingezet op een duidelijk en werkbaar schema en brede toetsing om onnodige lasten te voorkomen.	T. Slagter, LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond (hoorzitting 15 mei)
288)	• Telers willen graag duurzaam telen, maar er komt tot op heden geen waardering voor. De duurzaamheidsvergoeding moet daarom z.s.m. goed worden ingeregeld. Het verder verhogen van de eisen zonder dat daar een passende vergoeding tegenover staat is ongepast. Fruittelers opereren al onder zeer uitdagende omstandigheden vanwege o.a. meerjarige teelt, waarbij rendabel telen steeds uitdagender wordt. Een verdere verzwaring van de lasten, zonder erkenning in de keten en zonder vergoeding, is niet houdbaar en zet het voortbestaan van duurzame teelt onder druk. • Het is op meerdere punten onduidelijk wat PlanetProof precies bedoelt met een "voldoende inspanning". Deze vaagheid leidt tot interpretatieverschillen tussen certificerende instanties en telers. Voorstel: Formuleer per normpunt eenduidiger wat als voldoende inspanning geldt, bij voorkeur met concrete voorbeelden of minimale criteria.	• Zie het antwoord op vraag bij 264. • De term 'voldoende inspanning' heeft SMK niet teruggevonden in de tekst van het schema.	P. Bol, GroentenFruit Huis (schriftelijk)
289)	• G. Kramer en Zonen B.V. (hierna Kramer) is een zuurkoolfabriek en teelt ook zelf 25% van onze witte en rode kool voor de productie. Hiernaast is sprake van 6 contracttelers op OTWTPP witte kool. Onze gehele productie is per heden of OTWTPP of Bio gecertificeerd. Wij hebben vanuit de teelt van witte kool het schema inhoudelijk beoordeeld. Hieruit kwamen de volgende conclusies:	Uw zorgen worden serieus genomen en goed dat u deze zaken aankaart. De haalbaarheid wordt grondig en breed getoetst. Zie 283. Om in te gaan op uw conclusies: • Bonus-/maluspunten: zie 35, 36 en 37	D. Kramer, G. Kramer en Zonen B.V. (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
	• Overall schema bonus / malus punten: Onze malus punten zijn met de huidige toepassing gestegen van 15 a 16 punten naar ca 34 punten; Onze bonus punten zijn met 34 gedaald naar 18 punten. • Daarmee wordt het zonder zeer ingrijpende aanpassingen in zowel onze bedrijfsvoering als ons gewasbeschermingsprogramma niet mogelijk. Wij beoordelen dat dit substantiële negatieve impact gaat hebben op de opbrengsten. • Het biodiversiteit schema zal van 8 naar 0 punten terug gaan. Met inzet kunnen we 4 punten goed behalen, maar de 6 punten zal zeer veel vragen. • Fosfaat op max 40 kg per ha is op onze arme gronden (op basis van metingen) met de teelt van kool welke door de ca 100.000 kg per ha opbrengst veel aanvulling vraag niet haalbaar zonder opbrengst verlies. • Ook het verbieden van het gebruik van karate is nu tegen aardvlooien, zeker na het vervallen van Movento, weer een aderlating. Hiermee ontstaat extra risico en teeltschade. • Hier bovenop komt wederom verzwaring van de administratieve vereisten en overige restrictieve zaken t.a.v. de bedrijfsvoering. Al met al is het niet onhaalbaar, maar het zal ten koste gaan van opbrengst van de witte kool in de huidige concept vorm en de bedrijfsvoering wordt nog complexer. Dit ondanks oprechte inzet van veel regeneratieve visie en praktijken en andere zeer bewuste bedrijfsvoering. Bij de meeste van onze contracttelers zal dit schema leiden tot afvallen van de betreffende teler op basis van mijn huidige inschatting. Dit schema zal bij ons zonder zeer substantiële afzwakking van de verzwaring ons leiden tot een strategische heroverweging. Strategische overwegingen: • Op basis van de wijzigingen zouden wij daarom beoordelen of voor de zuurkoolproductie het OTWTPP schema nog haalbaar is, waarbij mijn eerste reactie is van niet. Zeker met het oog op de continuïteit van de contractteelt. Mijn vermoeden is dat mijn contracttelers met de huidige insteek zoals in v6 beschreven niet meer op contract zullen willen telen.	• Bonuspunten biodiversiteit: zie 168 en 177 • Fosfaat: De fosfaatgift moet worden gegeven op basis van een meting. Er dient bemesting worden gegeven rekening houdend met de voorraad in de grond en de behoefte van de plant volgens landbouwkundig advies. Geeft de meting een laag gehalte als resultaat – zoals bij u – dan mag er gewoon fosfaat bemest worden. Geeft de meting een hoog gehalte als resultaat – dan is fosfaatbemesting niet nodig en dus ook niet toegestaan binnen het certificatieschema. Een uitzondering daarop is 40 kg P uit organische mest, om het behoud en/of de opbouw van organische stof niet te dwarsbomen gronden met hoge fosfaatgehaltes. • Movento (=spirotetramat) : Zie antwoord bij punt 67.	

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
	• Zeer waarschijnlijk zullen hiermee de kosten van biologische witte kool dalen tot onder het niveau van OTWTPP (inclusief vergoeding), dus dan is er voor ons als bedrijf geen enkele incentive meer om ons en onze contracttelers dit OTWTPP schema op te leggen. Biologische product kent veel hogere meerwaarde voor consumenten dan OTWTPP. • Hoewel biologische teelt leidt tot nog iets meer risico en stevigere restricties op gewasbescherming en bemesting, is de complexiteit veel lager en het schema veel overzichtelijker. De "kosten van complexiteit" in de fabriek nemen met alleen biologisch product af. Samenvattend. Zonder een zeer forse dosis realiteitszin in de aanpassing van de volgende versie, zal ons bedrijf afscheid nemen van de teelt conform OTWTPP. Misschien hanteren we nog wel OTWTPP voor verwerkers, waarbij we met bio kool gaan werken. E.e.a. te bepalen. Tot nadere toelichting altijd bereid.		
290)	*Aanvulling op ingebrachte punten:* Op deze manier wordt het voor de retail onmogelijk om nog product te krijgen wat PlanetProof gecertificeerd is. Bij ons vandaan gaat het in ieder geval niet meer lukken met de eisen die nu voorgesteld worden.	Het is jammer dat u tot deze conclusie komt. Deze wordt niet door iedereen gedeeld. Zie ook antwoord op de vraag bij 283 en 284.	K. Hendriks, Qcumber Optimize Nature V.O.F.
291)	De nieuwe ingebrachte regels voor het PlanetProof keurmerk zijn werkelijk niet haalbaar, ons vak is het telen van (h)eerlijke aardbeien... maar dat blijft op deze manier niet leuk. Ik wil hierbij niet zeggen dat regeltjes en registraties niet nodig zijn, maar het moet wel haalbaar, doenbaar en vooral nog leuk blijven om aardbeien te telen.	Zie ook antwoord op de vraag bij 283 en 290.	L. Kennis, Kennis Boomke B.V. (schriftelijk)
292)	…Daarnaast wordt door SMK wel gesteld dat het geen probleem is dat niet iedereen aan de (bijvoorbeeld energie)norm kan voldoen, maar wanneer 10% afvalt vanwege energie, 10% vanwege gewasbescherming, 10% vanwege biodiversiteit, 10% vanwege water, etc, dan gaan er in totaal toch veel telers stoppen met PlanetProof.	Zie ook antwoord op de vraag bij 283)	J. Hopmans, Oxin Growers (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
293)	Wij hebben een gezond fruitteeltbedrijf in het midden van Nederland waar momenteel drie generaties op aan het werk zijn. Echter, de jongste generatie gaat voor een heleboel uitdagingen komen te staan. Hoe verder ik door het 107 pagina tellende document las des te bedroefder ik soms werd en soms ook boos. We hebben zo'n mooie sector, maar door al deze beoogde wijzigingen voel ik mij (en mijn familie) soms weggezet als milieuvervuiler en domme boer. Waar stopt dit PP schema?? Straks moet ik nog registreren hoe vaak ik ademhaal en naar de wc ga op een dag… Ik voel mij niet vertrouwd door jullie. En daarbij komt ook dat er totaal geen financiële vergoeding en waardering tegenover staat. Ik hoor de hele week op de radio al reclame over hoe geweldig PlanetProof wel niet is. Maar voor wie, vraag ik mij dan af. De consument kijkt er mijns inziens echt niet naar en wij als telers lopen alle risico. Ik weet dat met al deze beoogde aanpassingen de supermarkten en ook SMK helemaal enthousiast worden want de groene golf (denk aan Greenpeace, WWF, Natuurmonumenten) eisen dit van hen. Dus, iedereen blij en de teler kan het vuile werk opknappen… Ik wil benadrukken dat dit geen aanval is op jullie, maar ik hoop een stukje bewustwording te creëren over het speelveld waar wij ons in bevinden. Ik ben heel trots op onze sector en het gezonde Hollands Fruit waar wij Nederlanders en over de hele wereld mee voeden, maar als ik dan zo'n conceptschema lees word ik echt verdrietig.	Uw zorgen worden serieus genomen en goed dat u deze zaken aankaart. De haalbaarheid van de eisen worden grondig en breed getoetst. Zie ook antwoord bij 283. Een eerlijk verdienmodel is essentieel. Met de Regeling Duurzaamheidsvergoeding is beoogd een transparante vergoeding van de meerkosten te realiseren. Zie ook 264.	M. van Ossenbruggen-van Schaik, Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs. (schriftelijk)
294)	Met name de invoering van een bonus-malusladder acht ik onwerkbaar voor een toekomstbestendige, duurzame én economisch haalbare bedrijfsvoering. Ik voel mij dan ook genoodzaakt om u te laten weten dat ik bij implementatie van dit schema per 1 augustus 2025 mijn PlanetProof-certificaat zal inleveren. Hoewel ik het belang van duurzaamheid en milieuvriendelijke teelt onderschrijf, zijn de voorgestelde maatregelen in het nieuwe schema voor mijn bedrijfsvoering niet uitvoerbaar. De balans tussen ecologische ambitie en praktische haalbaarheid is volledig zoek. Daarom zie ik mij genoodzaakt om bij invoering van dit schema per 1 augustus 2025 mijn PlanetProof-certificaat in te leveren.	Jammer dat u meent tot deze conclusie te moeten komen. Het besluit over het definitieve schema wordt in september 2025 genomen, dus uw besluit per 1 augustus 2025 is te vroeg.	R. Kapelle, Fruitbedrijf Kapelle (schriftelijk)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
295)	Kijkend naar het conceptschema PlanetProof dat nu voorligt moeten er een aantal criteria aangepast worden om het schema werkbaar en realistisch te houden. Als dat niet het geval is, is een mogelijk gevolg dat wij als teeltbedrijf het PlanetProof certificaat niet meer kunnen halen. Het wegvallen van telers uit het PlanetProof schema leidt niet tot verduurzaming van de sector zoals het schema graag ziet, maar juist tot een vertraging.	Jammer dat u meent tot deze conclusie te moeten komen. Het besluit over het definitieve schema wordt in september 2025 genomen. Zie ook de antwoorden vanaf 283.	S. Capelle, Luctor et Emergo ; D. van Ieperen, Ardi Fruit V.O.F.; M. Slabbekoorn, Slabbekoorn Fruit; M. van Eck, Fruitbedrijf Van Eck V.O.F.; C. Vink, Vink Fruitboerderij; A. de Boer (schriftelijk)
296)	Telers willen echt wel maar ik heb de laatste jaren zoveel schade opgelopen door o.a. perenknopkever, vruchtrot maar ook vruchtboomkanker loopt helemaal uit de hand. Het kost zoveel kilo's en geeft zoveel extra werk dat boeren zo geen zin meer heeft. Jullie denken te makkelijk. We gaan te hard.	De haalbaarheid van de eisen en benodigde bonuspunten wordt nu nog getoetst. Knelpunten in de fruitteelt worden genoemd en in de overweging meegenomen. Zie ook de antwoorden vanaf 283.	A. de Boer (schriftelijk)
297)	Een sterk punt van On the way to PlanetProof is IPM zodat er overwegingen gemaakt worden hoe in te grijpen in de teelt. In het begin van de certificering hebben wij echt andere keuzes gemaakt, omdat er een keuze was, maar dat wordt momenteel wettelijk al steeds minder. Er moet niet meer beperkt worden.	Het College onderschrijft dat IPM een sterk punt is van het schema en blijft hierop inzetten. On the way to PlanetProof gaat om bovenwettelijke eisen en nieuwe eisen worden breed en grondig getoetst. Zie ook de antwoorden vanaf 283.	K. Kleijwegt, Fa. Kleijwegt LTB (hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
298)	In mijn beleving behoren telers die gewassen telen onder het certificeringsschema van PlanetProof vaak bij de voorlopers in onze sector. Deze telers zijn zich bovengemiddeld bewust van de impact van hun handelen, willen zich nadrukkelijk richten op beperking van die impact en zien in PlanetProof een keurmerk waar zij bij de afzet van geteelde producten voor hun inspanningen ook een broodnodige beloning kunnen verwachten. Is dat altijd eenvoudig? Nee. Dat is het zeker niet. We hebben het vaak over onbedekte teelten in een veranderend klimaat met jaarlijks nieuwe uitdagingen. Als we over de inzet van gewasbescherming hebben dan is ook daar een sterk veranderd klimaat aan de orde. En die verandering gaat op dit moment in een razend tempo. Slechts een kwart van de synthetische gewasbeschermingsmiddelen komt door de toelatingsprocedure of herregistratie terwijl de beschikbaarheid van voldoende en voldoende efficiënte biologische middelen sterk achterblijft. Maar zelfs in dat klimaat zeggen deze telers: wij doen daar - middels deelname aan PlanetProof nog een flinke schep bovenop. Chapeau, ga er maar aan staan. Echter. Met de beoogde herziening voor het certificeringsschema 2026 is het de vraag of telers er nog weer een keer een schep bovenop willen doen. De signalen die ik nu van collega's en telers ontvang duiden op afhaken in plaats van aanhaken. Hiermee neemt On the Way to PlanetProof een verkeerde afslag en gaat ze haar doel voorbij; namelijk het realiseren van een in alle opzichten duurzame teelt. Wanneer een teler moet toezien hoe bv. insectenschade op diverse manieren het gewas te gronde richt en binnen PlanetProof niet mag ingrijpen met daartoe toegelaten middelen of niet in staat is om de tsunami aan maluspunten weg te werken, dan is dat de laatste keer dat een teler zich conformeert aan dergelijke certificering.	Over hetzelfde onderwerp is al zeer veel inbreng gekomen. Zie alle antwoorden op de vragen 26 t/m 92.	M. Ermers, Cebeco Agro (schriftelijk en hoorzitting 15 mei)

Vraag/opmerking		Antwoord/besluit College:	Vraagsteller
	Concreet: Op het onderdeel gewasbescherming worden een - voor een aantal teelten onmisbare - actieve stoffen als niet toegestaan beoordeeld, terwijl daarnaast voor een 26-tal actieve stoffen het aantal maluspunten per toepassing verhoogd wordt van 1 naar 3. … (*praktijkvoorbeelden bij thema 2. Gewasbescherming*) … Voor alle teelten geldt dat de toename aan maluspunten bij met name insecticiden en fungiciden redelijkerwijs niet meer kan worden gecompenseerd. Dat er vaak géén alternatieven zijn daar waar gesteld wordt dat er toch een milieuvriendelijker alternatief beschikbaar is, dat de bovenwettelijke beperkingen in middelgebruik leiden tot hoogst onverantwoorde risico's inzake resistentiemanagement en bovenal leiden een forse toename in teeltrisico en -kosten welke financieel niet voldoende gedekt zijn. Ik zie dagelijks in mijn werk dat telers het nut en voordeel van PlanetProof zien. Ik voorzie echter ook dat de beoogde herziening van het certificeringsschema alleen al op gebied van het onderdeel gewasbescherming gaat leiden tot serieuze heroverweging deelname door telers en – dat willen we liever niet horen - zelfs kan leiden tot afbraak van de betrouwbaarheid van het certificaat omdat deelnemende telers hun gewas niet verloren laten gaan en toch maatregelen nemen. Mijn oproep aan u namens mijn collega's en hun telers: houd 'on de way to PlanetProof' op de weg.		
Controle			
299)	In de beoordeling zijn er verschillen opgemerkt tussen de certificatie-instellingen. Betrouwbaarheid en transparantie zijn buitengewoon belangrijk voor het keurmerk, dus de beoordeling zou gelijk moeten zijn. Een idee zou zijn dat er een protocol is dat er een melding gedaan kan worden als er over een beoordeling getwijfeld wordt.	Het streven is dat er geen verschillen bestaan in de wijze waarop certificatie-instellingen de inspecties uitvoeren. De CI's komen periodiek bij elkaar in een Harmonisatieoverleg waar de interpretatie van de eisen en de beoordelingsrichtlijnen worden behandeld. Bovendien zijn zij geaccrediteerd en beoordeeld door de Raad voor Accreditatie of zij inspecties uitvoeren en beoordelen conform de eisen.	H. Smeets, Smeets Agro Consultancy (hoorzitting 15 mei)

Inbrengers

1. Afdeling Kwaliteit & Milieu, The Greenery
2. Agrios Giner Ribes S.L., ;
3. Bañuls Marrades, B. ; Vicente Giner S.A.
4. Blijderveen, H.C. van; Van Blijderveen Fruit
5. Boelens, C. ; Boelens Akkerbouw en Groenteteelt
6. Boer, A. de
7. Bol, P. ; GroentenFruit Huis
8. Bos, S. ; NFO
9. Brethouwer, T. ; Vereniging Afvalbedrijven
10. Bruchem, J. van; Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO)
11. Bruijnen, R.; Fossa Eugenia B.V.
12. Bulk, W.; BASF Agro
13. Capelle, S. ; Luctor et Emergo
14. CLM
15. Daalen, H. van; Glastuinbouw Nederland
16. Deursen, C. van; FruitMasters
17. Doorn, B. van; Fruitteeltbedrijf Den Doornkamp
18. Drenth, E. ; LTO Nederland
19. Eck, M. van; Fruitbedrijf Van Eck V.O.F.
20. Engelsman, R. den; H.A.M. den Engelsman
21. Ermers, M. ; Cebeco Agro
22. Es, M. van; Kiwa VERIN
23. Fase, H. ; Noordhuys Growing
24. Fernandez Poulussen, A. ; Good Stuff International (GSI)
25. Fris, L. ; Fris Zomerfruit
26. Geest, N. van; Agrifirm NWE B.V.
27. Haenen, P. ; ZON Fruit & Vegetables B.V.
28. Hendriks, K. ; Qcumber Optimize Nature V.O.F.
29. Herbert, D. ; R. en J. Herbert
30. Herwaarden, D. van; Mts. Van Herwaarden
31. Holman, A. ; LEAF
32. Hopmans, J. ; Oxin Growers
33. Ieperen, D. van; Ardi Fruit V.O.F.
34. Jacobs, C. ; De Kruidenaer
35. Janssen, A. ; MPS-ECAS
36. Kapelle, R. ; Fruitbedrijf Kapelle
37. Kennis, L. ; Kennis Boomke B.V.
38. Kleijwegt, K. ; Fa. Kleijwegt LTB
39. Kool, S. de; WUR
40. Kramer, D. ; G. Kramer en Zonen B.V.
41. Krouwel, M. ; The Greenery
42. Kusters, J. ; Kusters Fruitteelt
43. Lavrijsen, C. ; Aardbeienkwekerij Lavrijsen B.V.
44. Litjens, N. ; Kwekerij Litjens B.V.
45. Lokven, R.van ; Coöperatieve Tuinbouwveiling Zaltbommel en Omstreken B.A.
46. Manders-Haazen, L. ; Snack Products
47. Marion, L. van; Landbouwbedrijf Van Marion (open teelt)
48. Martínez Muñoz, S. ; Consultaría Susana Martínez
49. Meis, G. ; Glastuinbouw Nederland
50. Ossenbruggen-van Schaik, M. van; Mts C.W. van Ossenbruggen & Cs.
51. Ottenheim, J. ; Croplife NL
52. Posthuma, J. ; Harvest House
53. Roosen, K. ; Stichting Samen Tegen Voedselverspilling
54. Ruiter, A. de; Fruitbedrijf De Ruiter
55. Schiks, C.; Compliment B.V.
56. Slabbekoorn, M.; Slabbekoorn Fruit
57. Slagter, T. ; LTO Vakgroep Akkerbouw Vollegrond
58. Smeets, H. ; Smeets Agro Consultancy
59. Splunter, P. van; Mts. Van Splunter-Stolp
60. Timmerman, M. ; Timmerman-Bergen & Swager B.V.
61. Toorn, A. van; Centrale Adviesdienst Fruitteelt (CAF)
62. Verhage, P. ; Firma Verhage
63. Vink, C.; Vink Fruitboerderij
64. Visser, A. ; WAM Pennings
65. Vlaming-Kroon, E. ; Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB)
66. Vries, A. de; Boot & Dart Boomkwekerijen
67. Vullings, M. ; FruitMasters
68. Weerdenburg, E. ; Growers United
69. Wentzel, T. ; Urgenda
70. Westerhof, R. ; Natuur & Milieu
71. Wieringa, E. ; Intratuin
72. Wijsmuller, J. ; Biopesticide Consult
73. Willemse, J. ; Delphy
74. Wolters, F. ; Maatschap Wolters
75. Zandvoort, R. van; Van Zandvoort Fruit